Papur Testun 13: Seilwaith Cymunedol

13

CYNGOR SIR YNYS MÔN ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

Cynllun Datblygu Lleol Gwynedd & Môn

Chwefror 2015

Cefndir

Mae hwn yn un o gyfres o bapurau testun sydd wedi eu paratoi er mwyn darparu gwybodaeth fanylach ac i egluro’r modd y mae’r cynllun yn ymdrin â gwahanol bynciau a materion sy'n effeithio ar Ardal y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Bydd y papur hwn yn rhoi sylw penodol i seilwaith cymunedol. Bydd yn egluro'r wybodaeth gefndirol sydd o gymorth wrth adnabod materion, amcanion ac opsiynau y ddogfen Cynllun Adnau.

Y Cynllun Adnau yw’r ail gam statudol paratoi y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd (CDLl ar y Cyd). Mae'r CDLl ar y Cyd yn siapio twf cymunedau o fewn Ardal y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd i’r dyfodol, a bydd yn nodi'r polisïau a'r dynodiadau tir fydd yn sail i asesu ceisiadau cynllunio.

Bydd y Cynllun Adnau'n cael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru, a fydd yn penodi arolygydd annibynnol i asesu cadernid y Cynllun yn yr Archwiliad Cyhoeddus. Os bydd yr arolygydd yn ystyried bod y Cynllun yn un cadarn bydd yn argymell ei fabwysiadu. Pan gaiff ei fabwysiadu, bydd y CDLl ar y Cyd yn disodli Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd (2009) ar gyfer Ardal Awdurdod Cynllunio Lleol Gwynedd a Chynllun Fframwaith Gwynedd (1993) a Chynllun Lleol Ynys Môn (1996) ar gyfer Awdurdod Cynllunio Lleol Ynys Môn.

Gellir darllen y papur testun hwn ar wahân neu ar y cyd â'r Papurau Testun a'r Papurau Cefndir eraill a baratowyd er mwyn rhoi darlun cyflawn o Ardal y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd.

Fe ellir cyfeirio tuag at y Papur Testun fel sail i unrhyw sylwadau ar y Cynllun Adnau. Fodd bynnag fe ddylid sylweddoli mae dim ond sylwadau ar y Cynllun Adnau fydd yn cael ei ystyried gan yr Arolygydd yn ystod Archwiliad Cyhoeddus y Cynllun yn hytrach na sylwadau penodol ar y Papur Testun.

Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu angen trafod unrhyw rhan o’r Papurau Testun neu Papurau Cefndir efo aelod o’r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd fe ellwch gysylltu efo ni-ar e-bost i neu'n ysgrifenedig at:

Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (UPCC) / Joint Planning Policy Unit
Llawr 1af Swyddfa Cyngor Dinas Bangor / 1st Floor Bangor City Council Offices
Bangor
LL57 1DT

01286 685003 neu 01766 771000

polisicynllunio@gwynedd.gov.uk

Cyhoeddiad: Fersiwn 1	Chwefror 2015

CYNNWYS

1. CYFLWYNIAD

2. CYD-DESTUN POLISI CYNLLUNIO

3. DOSBARTHIAD SEILWAITH

4. CYNLLUNIO A CHYFLENWI SEILWAITH

a. ADDYSG – Ysgolion Cynradd ac Uwchradd
b. ADDYSG – Sefydliadau Addysg Bellach
c. CYFLEUSTERAU IECHYD
d. YNNI CARBON ISEL AC ADNEWYDDADWY
e. CYFLEUSTODAU – Dŵr
f. CYFLEUSTODAU – Nwy
g. CYFLEUSTODAU – Trydan
h. GWASTRAFF
i. TRAFNIDIAETH
j. CYFLEUSTERAU CYMUNEDOL – Llyfrgelloedd
k. CYFLEUSTERAU CYMUNEDOL – Diwylliannol a Chymunedol
l. CYFLEUSTERAU CHWARAEON
m. MANNAU GWYRDD
n. GWASANAETHAU BRYS – Gwasanaeth Heddlu
o. GWASANAETHAU BRYS – Gwasanaeth Tân ac Achub
p. TELATHREBU – Band eang
q. TELATHREBU – Gweithredwyr symudol

1. CYFLWYNIAD

1.1 Diben y papur pwnc hwn yw nodi'r ddarpariaeth seilwaith yn ardal y Cynllun ac i asesu'r seilwaith sydd ei angen er mwyn cefnogi ac ategu'r CDLl ar y Cyd. Yng nghyd-destun y CDLl ar y Cyd, mae seilwaith yn cynnwys dŵr (cyflenwad a gwastraff), cyflenwad nwy, cyflenwad trydan, cynhwysedd carthffosiaeth, telathrebu a mynediad band eang. Mae darparu seilwaith digonol yn rhan hanfodol o sicrhau bod lefel briodol o ddatblygiad yn digwydd ar draws ardal y Cynllun, a bydd yn sicrhau y gall gwasanaethau gwrdd â'r galw, a bod twf yn gynaliadwy mewn cymunedau lleol. Er mwyn darparu ar gyfer datblygu cynaliadwy o fewn cyfnod CDLl ar y Cyd o 2016-2026, rhaid i wasanaethau seilwaith gefnogi'r cymunedau presennol a rhai'r dyfodol.

1.2 Mae'r dadansoddiad o seilwaith mewn perthynas â'r Cynllun yn un ailadroddol a bydd y papur yn cael ei ddatblygu wrth i'r Cynllun fynd yn ei flaen. Bydd y papur pwnc yn amlinellu:

- Y **cyd-destun polisi** ar lefel genedlaethol, rhanbarthol a lleol a fydd yn dylanwadu ar ddatblygiad polisïau a cheisiadau;
- Y **ddarpariaeth bresennol** o ran seilwaith yn ardal y Cynllun;
- Y **ddarpariaeth a gynlluniwyd a gofynion i'r dyfodol** o wahanol fathau seilwaith**;** a
- Y prif **oblygiadau i'r CDLl ar y Cyd** a nodwyd gan yr adolygiad seilwaith.

2. CYD-DESTUN POLISI CYNLLUNIO

Cenedlaethol

Pobl, Lleoedd, Dyfodol - Cynllun Gofodol Cymru (2008)

2.1 Mae'r ddogfen hon yn amlinellu gweledigaeth Llywodraeth Cymru ar gyfer Cymru am yr 20 mlynedd nesaf. Mae’r amcanion yn y ddogfen hon sy'n ymwneud â darparu cyfleustodau yn ardal y gogledd orllewin yn ymwneud â gwella a darparu seilwaith cyfleustodau digonol i oresgyn y cyfyngiadau presennol. Dylai mynediad cynaliadwy a darpariaeth TGCh gael eu hystyried ar y cychwyn wrth gynllunio a datblygu safleoedd allweddol.

2.2 Nodir bod manteisio ar TGCh yn helpu i adeiladu economi gref, gynaliadwy, gystadleuol a llewyrchus, ond dim ond trwy hwyluso mynediad at seilwaith telathrebu modern y gall y defnydd effeithiol o TGCh fod ar gael. Mae'r blaenoriaethau ar gyfer yr Ardal yn cynnwys:

- Buddsoddiad i’r dyfodol mewn uwchraddio'r seilwaith, sy'n macsimeiddio hygyrchedd i'r cyfleoedd sydd ar gael, gan gynnwys cysylltiadau TGCh cyflymder uchel.
- Adeiladu ar lwyddiant y rhwydwaith di-wifr Cyswllt Môn.
- Mae’n hanfodol darparu seilwaith, yn ogystal â chymorth penodol ar gyfer manteisio ar a defnyddio TGCh yn arbennig ar gyfer datblygu safleoedd/ aneddiadau allweddol ac ardaloedd gwledig ehangach nad ydynt wedi’u cysylltu'n agos â choridor yr A55, er mwyn gwella’n sylweddol cystadleurwydd busnes o fewn farchnad fyd-eang, ac ymdrin ag allgáu cymdeithasol.

Polisi Cynllunio Cymru (2014)

2.3 Mae seilwaith digonol ac effeithlon, gan gynnwys gwasanaethau megis cyfleusterau addysg ac iechyd, ynghyd â chyflenwad dŵr, carthffosydd, rheoli gwastraff, trydan a nwy (y cyfleustodau) a thelathrebu, yn hanfodol ar gyfer cynaliadwyedd economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol ym mhob rhan o Gymru.

2.4 Amcanion y Llywodraeth ar gyfer seilwaith yw darparu:

- I amddiffyn a gwella adnoddau dŵr drwy gynyddu effeithlonrwydd a'r galw am ddŵr, yn enwedig yn yr ardaloedd hynny lle nad oes adnoddau dŵr ychwanegol ar gael;
- I sicrhau bod cyfleusterau carthffosiaeth priodol yn cael eu darparu i gludo, trin a gwaredu dŵr gwastraff yn unol â deddfwriaeth ac egwyddorion cynaliadwyedd priodol;
- I sicrhau bod cyfleusterau priodol yn cael eu sefydlu i leihau, ailddefnyddio, adfer, a lle bo angen, gwaredu gwastraff yn ddiogel, er mwyn cwrdd ag amcanion y Llywodraeth ar gyfer rheoli gwastraff;

- I hyrwyddo cynhyrchu a defnydd ynni o ffynonellau ynni adnewyddadwy a charbon isel ar bob graddfa a hyrwyddo effeithlonrwydd ynni, yn enwedig fel modd o sicrhau datblygiadau carbon isel neu sero ac ymdrin ag achosion newid yn yr hinsawdd;
- I hwyluso'r gwaith o ddatblygu seilwaith telathrebu band eang uwch ledled Cymru;
- I hyrwyddo dull integredig o ddarparu ac adnewyddu seilwaith amgylcheddol a thelathrebu;
- I sicrhau bod seilwaith amgylcheddol a thelathrebu yn cael ei ddarparu yn y fath fodd ag i alluogi cwrdd ag amcanion datblygu cynaliadwy, gan osgoi effeithiau andwyol ar yr amgylchedd (gan gynnwys yr amgylchedd naturiol a hanesyddol), cymunedau lleol ac iechyd;
- I sicrhau wrth ystyried seilwaith amgylcheddol a thelathrebu y cymerir i ystyriaeth effeithiau newid yn yr hinsawdd o ran lleoliad, dyluniad, adeiladu, gweithredu a, lle y bo'n briodol, dadgomisiynu seilwaith newydd;
- I sicrhau bod bregusrwydd y seilwaith o ran digwyddiadau tywydd garw yn cael ei gadw ar y lleiaf bosibl, a bod seilwaith wedi'i gynllunio i ymdopi â thymheredd uwch na'r cyfartaledd a'r risg cynyddol o ymchwyddiadau storm, sychder a llifogydd.

2.5 Wrth baratoi cynlluniau datblygu ac ystyried ceisiadau cynllunio, dylid ystyried capasiti'r seilwaith presennol a'r angen am gyfleusterau ychwanegol. Yn gyffredinol, dylai awdurdodau cynllunio lleol geisio gwneud y defnydd gorau o seilwaith presennol a dylent ystyried sut y gellir cydlynu darparu gwahanol fathau o seilwaith.

Nodyn Cyngor Technegol 8: Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy (2005)

2.6 Mae'r Nodyn Cyngor Technegol hwn yn ymwneud ag ystyriaethau cynllunio defnydd tir ynni adnewyddadwy. Fodd bynnag, mae polisi ynni'r DU a chenedlaethol yn gosod ei gyd-destun. Mae Polisi Ynni yn swyddogaeth neilltuedig sydd heb ei datganoli i Lywodraeth Cymru. Serch hynny, mae'n rhaid i bob penderfyniad sy'n ymwneud ag ynni adnewyddadwy yng Nghymru ystyried polisi Llywodraeth Cymru. Mae gan y Cynulliad bolisi i gyflenwi 7 Awr Terra Watt (TWh) o drydan o ffynonellau adnewyddadwy erbyn 2020.

Nodyn Cyngor Technegol 19: Telathrebu

2.7 Mae'r Nodyn Cyngor Technegol hwn yn awgrymu y dylai cynlluniau datblygu roi ystyriaeth i ofynion strategol rhwydweithiau telathrebu a dull polisi cyffredinol Llywodraeth Cymru. Mae hefyd yn cynghori ei bod yn bwysig lleihau effeithiau datblygiadau, a gwarchod y safleoedd gorau a mwyaf sensitif.

Cynllun Buddsoddi mewn Seilwaith i Gymru (2012) (Llywodraeth Cymru)

Mae'r Cynllun Buddsoddi mewn Seilwaith i Gymru ar gyfer Twf a Swyddi yn amlinellu blaenoriaethau buddsoddi strategol Llywodraeth Cymru, yn rhoi disgrifiad manwl o gynlluniau buddsoddi sectoraidd tan 2014-15, ac yn nodi

elfennau allweddol dull newydd o fuddsoddi mewn seilwaith. Y blaenoriaethau buddsoddi yw:

- Gwella rhwydweithiau trafnidiaeth, yn enwedig cysylltiadau dwyrain-gorllewin yng Ngogledd a De Cymru.
- Gwella rhwydweithiau telathrebu.
- Cefnogi datblygiad y diwydiant ynni yng Nghymru.
- Buddsoddi mewn tai.
- Darparu gwasanaethau cyhoeddus mwy effeithlon a darbodus.
- Gwella ansawdd yr ystâd addysgol.
- Datblygu ein Hardaloedd Menter.

Deddf Rheoli Llifogydd a Dŵr (2010)

2.8 Mae'r Ddeddf hon yn rhoi manylion ynglŷn â darparu dŵr, gan gynnwys darpariaeth ynghylch rheoli risgiau mewn cysylltiad â llifogydd ac erydu arfordirol.

Ein Rhwydwaith Trosglwyddo Trydan: Gweledigaeth ar gyfer 2020 (ENSG)

2.9 Mae'r Grŵp Strategaeth Rhwydweithiau Trydan (ENSG) yn fforwm lefel uchel, sy'n dwyn ynghyd randdeiliaid allweddol mewn rhwydweithiau trydan sy'n gweithio gyda'i gilydd i gefnogi’r Llywodraeth o ran bodloni heriau ynni tymor hir o ymdrin â newid yn yr hinsawdd a sicrhau ynni diogel glân a fforddiadwy.

2.10 Mae'r adroddiad yn nodi ac yn amcangyfrif costau rhanbarthol yr atgyfnerthu trosglwyddo posibl a allai fod yn ofynnol ar gyfer cysylltiad amrediad o gynhyrchu newydd sydd ei angen i gyrraedd targedau ynni adnewyddadwy'r DU tra, ar yr un pryd, yn hwyluso cysylltiad cenhedlaeth newydd hanfodol arall a fydd ei angen i gynnal diogelwch parhaus y cyflenwad.

<u>Rhanbarthol a Lleol</u>

Cynllun Rheoli Adnoddau Dŵr (WRMP) (2014)

2.11 Nodir Strategaeth Dŵr Cymru ar gyfer rheoli ei adnoddau dŵr yn eu 'Cynllun Rheoli Adnoddau Dŵr' (2014), gyda'r nod o gynnal y cydbwysedd rhwng cyflenwad a galw hyd at 2035. Mae'r ardal gyflenwi wedi ei rhannu'n bedair ar hugain o Barthau Adnoddau Dŵr (WRZ), a ddiffinnir fel yr ardal fwyaf lle y gall yr holl adnoddau gael eu rhannu. Oherwydd cyfyngiadau daearyddol, mae pob un o'r parthau hyn yn ei hanfod yn hunangynhwysol.

2.12 Y cwestiwn sylfaenol wrth gynllunio adnoddau dŵr yw p’un a ddisgwylir i’r cyflenwad dŵr, neu "Ddŵr sydd ar Gael i'w Ddefnyddio", fod yn ddigonol i ateb y galw am ddŵr (a ddiffinnir fel y Galw ynghyd â Tharged Ychwanegol Wrth Gefn), ac felly p’un a ddisgwylir i barth fod â gwarged neu ddiffyg. O dan y dull a ffefrir i drin ansicrwydd newid yn yr hinsawdd, mae parth Gogledd

Eryri ac Ynys Môn yn parhau i fod mewn gwarged am y 25 mlynedd nesaf. Fodd bynnag, os bydd yr ystod lawn o senarios hinsawdd UKCP09 yn cael eu cymryd i ystyriaeth yn y Targed Ychwanegol Wrth Gefn, daw'r gwarged a ragwelir o 2.9 Ml/d yn 2035 yn ddiffyg o 4.3 Ml/d.

2.14 Trwy gyfrwng cynlluniau rheoli adnoddau dŵr blaenorol, dangoswyd fod rhai o'r WRZs mewn diffyg o dan senarios cynllunio a rhagdybiaethau penodol. Ar hyn o bryd mae Dŵr Cymru yn diweddaru'r rhagolygon cyflenwad a galw am ddŵr a'r lwfans ar gyfer ansicrwydd yn y cyfan o'r WRZs. Os oes newidiadau i'r rhagolygon hyn, yna gall mân ddiffygion ymddangos o fewn rhai parthau ac arwain at yr angen i ddatblygu opsiynau rheoli galw neu gyflenwad dŵr. Gall Dŵr Cymru fod angen adnoddau dŵr ychwanegol yn y parthau canlynol:

- Gogledd Eryri Ynys Môn
- De Meirionnydd
- Tywyn/Aberdyfi
- Bala
- Alwen/Dyfrdwy
- Arfordir Clwyd

Cynllun Rheoli Basn Afon Gorllewin Cymru (Asiantaeth yr Amgylchedd, 2009)

2.16 Diben y ddogfen hon yw amlinellu'r pwysau sy'n wynebu'r amgylchedd dŵr yn Ardal Basn Afon Gorllewin Cymru, y mae Ynys Môn a Gwynedd yn rhan ohoni, a'r camau sydd eu hangen i ymdrin â hwy er mwyn cyflawni amcanion y Gyfarwyddeb Fframwaith Dŵr. Mae'r ddogfen yn nodi nifer o faterion sy'n effeithio ar Ranbarth Basn Afon Gorllewin Cymru. Yn gyffredinol, mae'r prif faterion a nodwyd yn ymwneud â llygredd ac ansawdd dŵr.

Strategaeth Rheoli Tynnu Dŵr Dalgylch Ynys Môn (2007)

2.17 Mae'r strategaeth yn disgrifio sut y dylid rheoli adnoddau dŵr Ynys Môn. Mae gan Ynys Môn ddwy gronfa fawr sy'n cyflenwi'r ynys gyda dŵr yfed. Maent hefyd yn ffynhonnell o ddŵr ar gyfer amaethyddiaeth, ffermio pysgod a diwydiant ysgafn.

2.18 Ar hyn o bryd, nid oes tynnu dŵr daear trwyddedig yn yr ardal gan fod tynnu dŵr daear wedi'i eithrio rhag trwyddedu, ond mae'n cael ei ddefnyddio'n helaeth ar gyfer cyflenwadau dŵr bach preifat ar draws yr ynys. Ers 1 Ebrill 2005, mae 5 trwydded tynnu dŵr wyneb cyfredol yn ardal CAMS Ynys Môn. O ganlyniad i Ddeddf Dŵr 2003, mae eithrio tynnu dŵr daear yn yr ardal hon yn cael ei godi ac yn y pendraw bydd angen trwyddedu pob tyniad dros 20m3/dydd.

Strategaeth Rheoli Tynnu Dŵr Dalgylch Llŷn ac Eryri (2006)

2.19 Mae'r strategaeth hon yn nodi sut y bydd Cyfoeth Naturiol Cymru yn rheoli tynnu dŵr. Mae'n amlinellu lle mae dŵr ar gael, a hefyd, os yw'n berthnasol, lle mae angen lleihau'r graddfeydd presennol o dynnu dŵr. .Ar hyn o bryd,

mae tynnu dŵr daear wedi'i eithrio rhag yr angen am drwydded tynnu yn ardal CAMS Llŷn ac Eryri, felly ychydig a wyddys am faint o dynnu sy'n digwydd o'r ffynhonnell hon.

Cynllun Datblygu Unedol Gwynedd (2001-2016)

2.20 Mae CDU Gwynedd yn anelu at sicrhau bod unrhyw ddatblygiad angenrheidiol wedi ei leoli fel ei fod yn gwneud y defnydd gorau o dir, adeiladau, deunyddiau, gwasanaethau a chyfleusterau. Atgyfnertha cynigion y Cynllun hyn trwy gyfeirio'r rhan fwyaf o ddatblygiadau i'r trefi a'r pentrefi mwy lle ceir y ddarpariaeth orau o seilwaith.

2.21 Dyry'r Cynllun arweiniad cynllunio defnydd tir ar yr angen i sicrhau seilwaith digonol cyn cymeradwyo datblygiad. Mae hefyd yn rhoi arweiniad ar ddatblygu sy'n cynnwys darparu rhyw fath o seilwaith. Hefyd ystyria'r ddarpariaeth bresennol o seilwaith, a chyfeirio datblygu i leoliadau sy'n gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau.

2.22 Mae'r CDU hefyd yn sicrhau nad yw cynigion seilwaith yn achosi niwed sylweddol i'r dirwedd, yr arfordir, bioamrywiaeth, ardaloedd hanesyddol na mwynderau trigolion cyfagos.

Cynllun Lleol Ynys Môn (1996)

2.23 Mae'r cynllun yn tynnu sylw at bwysigrwydd cyflenwad seilwaith digonol i gefnogi datblygiad newydd ac mae'n hwyluso gwelliannau i'r seilwaith ffisegol sy'n cynnwys gwasanaethau fel addysg, hamdden, gofal iechyd a gwaredu gwastraff, yn ogystal â ffyrdd a charthffosydd.

Cynllun Fframwaith Gwynedd (1993)

2.24 Mae'r cynllun yn tynnu sylw at bwysigrwydd cyflenwad seilwaith digonol i gefnogi datblygiad newydd.

Cynllun Datblygu Lleol Ynys Môn a Stopiwyd (2010)

2.25 Mae'r CDU Ynys Môn a stopiwyd yn cydnabod pwysigrwydd seilwaith addas a chynaliadwy, sydd i raddau helaeth yn arwain llawer o benderfyniadau ynglŷn â phenderfyniadau i'r dyfodol ar leoliad datblygiadau newydd. Mae'r Cynllun yn hwyluso gwella'r seilwaith, megis carthffosiaeth neu driniaeth o garthion, gan gynnwys gosod seilwaith newydd lle bo angen, i hwyluso datblygu tir yn y mannau iawn i ddarparu ar gyfer anghenion sy'n deillio o'r strategaeth a ffefrir.

Cynllun Integredig Sengl ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd

2.26 Mae'r Cynllun hwn yn ymgorffori gweledigaeth a chynllun gweithredu'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar gyfer y ddwy sir. Diben y Cynllun yw gweithio ynghyd er mwyn gwella ein lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol dros y

12 mlynedd nesaf. Mae pwysigrwydd seilwaith i hyrwyddo lles economaidd cymdeithasol ac amgylcheddol yn rhedeg drwy'r strategaeth.

3. DOSBARTHIAD SEILWAITH

3.1 Dylid cydnabod bod gan wahanol fathau o seilwaith lefelau gwahanol o bwysigrwydd o ran hwyluso datblygiad fel rhan o'r broses CDLl ar y Cyd. Er bod rhai mathau seilwaith e.e. ysgolion, yn hanfodol i sicrhau bod gwasanaethau digonol ar gael i gwrdd ag anghenion y boblogaeth bresennol a'r dyfodol, mae mathau eraill o seilwaith yn llai pwysig ac yn perthyn yn fwy uniongyrchol at wella ansawdd bywyd.

3.2 Cydnabyddir felly y dylai mathau o seilwaith gael eu blaenoriaethu i adlewyrchu hyfywedd datblygiad, a'u pwysigrwydd priodol o ran hwyluso datblygu cymunedau cynaliadwy. Yng ngoleuni hyn, datblygwyd proses gategoreiddio i wahaniaethu rhwng pwysigrwydd cymharol y gwahanol fathau o seilwaith sydd eu hangen i hwyluso datblygu fel a ganlyn.

- **Sylfaenol** – mae'r seilwaith a nodwyd yn y categori hwn yn gritigol, ac ni all datblygiad ddigwydd hebddo. Mae'r rhain yn fathau o seilwaith y mae'n rhaid yn gyffredinol eu darparu ymlaen llaw i gefnogi datblygiad.

- **Angenrheidiol** – mae'r seilwaith yn y categori hwn fel arfer yn hanfodol er mwyn sicrhau twf mewn modd cynaliadwy, ond mae'r union amseriad a chyflwyniad graddol yn llai critigol, a gellir dechrau ar y datblygiad cyn y ddarpariaeth (e.e. darpariaeth ysgol, gofal iechyd).

- **A ffefrir** – dyma'r cyflenwad seilwaith a ffefrir er mwyn creu cymunedau cynaliadwy e.e. llyfrgelloedd, mannau gwyrdd. Nid yw amseru a phennu camau yn hanfodol dros gyfnod y cynllun.

3.3 Dengys y tabl isod y prif fathau o seilwaith sy'n ofynnol fel rhan o unrhyw ddatblygiad ac i ba gategori a enwir uchod y maent yn dod i mewn iddynt. Dylid cofio bod hon yn broses gategoreiddio cyffredinol, a bydd pwysigrwydd y math o seilwaith yn dibynnu ar nifer o ffactorau, a bydd yn cael ei benderfynu ar sail achos wrth achos.

Tabl 3.1: Hierarchaeth Seilwaith

Testun Seilwaith	Is-destun Seilwaith	Safle yn yr Hierarchaeth
Addysg	Ysgolion Cynradd	Angenrheidiol
	Ysgolion Uwchradd	Angenrheidiol
Iechyd	Ysbytai	Angenrheidiol
	Meddygon Teulu	Angenrheidiol
	Deintyddion	Angenrheidiol
Cyfleustodau	Trydan	Sylfaenol
	Ynni Adnewyddadwy	Angenrheidiol
	Nwy	Sylfaenol
	Dŵr Yfed	Sylfaenol
Gwastraff	Gwastraff	Sylfaenol
	Ailgylchu	Sylfaenol

Dŵr a Dŵr Gwastraff	Carthffosiaeth	Sylfaenol
	Trin dŵr gwastraff	Sylfaenol
Trafnidiaeth	Ffyrdd	Sylfaenol
	Trafnidiaeth Gyhoeddus	Sylfaenol
Seilwaith Cymunedol	Llyfrgelloedd	A ffefrir
	Canolfannau Cymunedol	A ffefrir
	Cyfleusterau Chwaraeon Adeiledig	A ffefrir
Seilwaith Gwyrdd	Caeau Chwarae/ Chwaraeon Awyr Agored	A ffefrir
	Mannau Agored/ Parciau	A ffefrir
	Rhandiroedd	A ffefrir
	Meysydd Chwarae	A ffefrir
Gwasanaethau Brys	Heddlu	A ffefrir
	Gwasanaeth Tân	A ffefrir
	Ambiwlans	A ffefrir

4. CYNLLUNIO A CHYFLENWI SEILWAITH

4.1 Mae'r adran hon yn rhoi crynodeb o'r materion seilwaith allweddol yn ardal y Cynllun gan gynnwys darpariaethau cynllunio a gofynion i'r dyfodol, a beth yw'r goblygiadau i'r Cynllun sy'n dod i'r amlwg.

4.2 ADDYSG – CYNRADD AC UWCHRADD

Darpariaeth Bresennol

- 97 ysgol gynradd, 14 ysgol uwchradd a 2 ysgol anghenion arbennig yng Ngwynedd.

- 49 ysgol gynradd, 5 ysgol uwchradd ac un ysgol anghenion arbennig yn Ynys Môn.

4.2.1 Mae'r mapiau a gynhwysir yn Atodiad * yn dangos dalgylchoedd ysgolion cynradd Gwynedd ac Ynys Môn.

4.2.2 Bydd capasiti ysgolion yn brif ffactor wrth benderfynu lle i leoli datblygiadau. Dylai ysgolion fod â chapasiti digonol i gefnogi unrhyw gynnydd mewn poblogaeth a grëir gan ddatblygiad preswyl. Mae'r mapiau a gynhwysir yn Atodiad * yn dangos % y llefydd gweigion ym mhob dalgylch ysgol.

Cynllunio'r Ddarpariaeth a Gofynion y Dyfodol

Gwynedd

4.2.3 Mae'r gostyngiad sylweddol yn nifer y disgyblion yn golygu fod gan y Cyngor lefelau uchel o lefydd gweigion yn ei hysgolion Cynradd. Mae'r gostyngiad sylweddol yn nifer y disgyblion hefyd yn golygu fod gan fwy o ysgolion cynradd y sir 39 neu lai o ddisgyblion (ysgolion o fewn y rhwyd ddiogelwch). Mae 21 o ysgolion yn y categori hwn ar hyn o bryd. Ar hyn o bryd hefyd, mae nifer disgyblion 10 ysgol gynradd yn uwch na'u capasiti. Mae niferoedd disgyblion yr ysgolion cynradd a'r ysgolion uwchradd rhwng 2010 a 2014 wedi'u cynnwys yn atodiad 2.

4.2.4 Mae pryder hefyd ynghylch cyflwr ac addasrwydd ysgolion cynradd y Sir. Mae angen buddsoddi'n sylweddol yn yr adeiladau i ymdrin â materion iechyd a diogelwch ac i gyrraedd y safonau priodol. Mae nifer o'r ysgolion mewn cyflwr gwael. Mae Cynllun Rheoli Asedau'r Cyngor yn amcangyfrif fod costau cynnal a chadw ysgolion yn £12.6 miliwn. Yn ychwanegol, mae pryder ynghylch cyflwr adeiladau dros dro mewn ysgolion all olygu bod gofyn gwario oddeutu £11 miliwn. Mae cost uwchraddio ac addasu adeiladau ysgol y Sir i ddiwallu gofynion cwricwlwm newydd a'r safonau disgwyliedig hyd yn oed yn fwy sylweddol.

4.2.5 Yn 2009, cymeradwyodd Cyngor Gwynedd strategaeth i ad-drefnu ysgolion y Sir. Mae'r strategaeth yn amlinellu gweledigaeth y Cyngor i ddarparu addysg o'r ansawdd gorau posibl fydd yn rhoi'r profiadau, y sgiliau a'r hyder i blant y Sir ac i'w galluogi i ddatblygu yn ddinasyddion dwyieithog, llwyddiannus a chyflawn. Mae'r strategaeth yn adnabod chwech prif nod:

- dosbarthiadau o faint addas ac arweinyddiaeth o ansawdd uchel
- hyrwyddo a chryfhau'r iaith Gymraeg
- datblygu cynllun hir dymor rhagweithiol a chreadigol
- gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael
- creu amgylchedd dysgu o'r radd flaenaf i blant ac athrawon y Sir
- datblygu ysgolion yn sefydliadau sy'n ganolbwynt i weithgareddau cymunedol.

4.2.6 Cafodd y broses ad-drefnu ysgolion ei hailddiffinio yn 2012 fel rhan o adolygiad statudol o drefniadaeth ysgolion a datblygwyd cynllun blaenoriaethau i gynnwys y sectorau meithrin, cynradd, uwchradd ac addysg arbennig. Roedd yr adolygiad hwn hefyd yn ystyried cynllun Llywodraeth Cymru i leihau nifer y llefydd gweigion.

4.2.7 Mae gan Wynedd % uchel o lefydd gweigion mewn ysgolion ac mae hyn yn fater sy'n derbyn sylw gan Raglen Trefniadaeth Ysgolion yr Awdurdod. Mae hon yn rhaglen strategol i Gymru sy'n cael eu gyrru gan Lywodraeth Cymru. Mae lleihau nifer y llefydd gweigion yn ysgolion Gwynedd felly'n ofyn strategol a ceisia'r Drefniadaeth Ysgolion roi sylw i hyn ym mhob cynnig a gaiff ei ddatblygu.

4.2.8 Mae Cyngor Gwynedd ar hyn o bryd yn gweithredu cynigion ad-drefnu ysgolion yn nalgylchoedd y Gader (Dolgellau) a'r Berwyn (Y Bala), yn ogystal â datblygu ysgol ardal newydd yn y Groeslon ar gyfer ardaloedd y Groeslon, Carmel a Bronyfoel (y Fron). Mae ysgol anghenion arbennig newydd yn cael ei datblygu yn ardal Penrhyndeudraeth ac mae bwriad hefyd i adeiladu ysgol newydd i ddisgyblion Ysgol Glancegin, Bangor hefyd ar y gweill.

4.2.9 Mae dalgylch y Gader yn mynd drwy'r broses ad-drefnu ysgolion ar hyn o bryd gyda'r bwriad i gau ysgolion cynradd Machreth, Brithdir, y Ganllwyd a Chlogau a chreu ysgol ddalgylch ddilynol i ddisgyblion 3-16 mlwydd oed. Un ysgol fydd hon, gydag un corff llywodraethu, un pennaeth ysgol ac un strwythur staffio, ond ei bod wedi'i lleoli ar chwech safle gwahanol, sef safleoedd Ysgol y Gader, Ysgol Gynradd Dolgellau, Ysgol Llanelltyd, Ysgol y Friog, Ysgol Ieuan Gwynedd (Rhydymain) ac Ysgol Dinas Mawddwy.

4.2.10 Mae gwedd gyntaf y cynllun trefniadaeth ysgolion eisoes wedi'i gweithredu yn nalgylch y Berwyn, sef cau Ysgol Gynradd y Parc a rhoi lle i'r disgyblion yn ysgol gyfagos O M Edwards, sydd wedi cael ei hymestyn a'i huwchraddio i

ddiwallu anghenion y disgyblion newydd. Mae'r wedd nesaf, sef y bwriad i greu Campws Dysgu Gydol Oes yn y Bala yn parhau i fod yn hyfyw a disgwylir y bydd y cynigion yn cael eu cadarnhau'n fuan.

4.2.11 Mae cynigion eisoes wedi cael eu gweithredu yn nalgylch Tywyn wrth gau ysgolion Abergynolwyn, Bryncrug, Llwyngwril a Llanegryn – datblygwyd ysgol ardal newydd ar gyfer disgyblion yr ardaloedd hyn sef Ysgol Craig y Deryn. Mae Ysgol Aberdyfi wedi cau hefyd ac mae disgyblion yr ardal hon bellach yn mynychu Ysgol Penybryn.

4.2.12 Caewyd Ysgol Llidiardau, Rhosirwaun hefyd oherwydd nifer isel iawn y disgyblion a rhoddwyd cynnig i ddisgyblion yr ardal hon fynychu un ai Ysgol Crud y Werin (Aberdaron) neu Ysgol Pont y Gof (Botwnnog). Bydd angen i unrhyw gynigion yn y dyfodol roi sylw i'r angen i ostwng nifer y llefydd gweigion yn ysgolion y Sir, yn ogystal ag ystyriaethau penodol eraill.

Ynys Môn

Moderneiddio ysgolion Mon – Gogledd Orllewin Mon

4.2.13 Yng nghyfarfod Pwyllgor ar yr 11eg Chwefror, 2013 penderfynwyd cefnogi Opsiwn 5(sef ysgol ardal newydd ar gyfer Llanfachraeth, Llanfaethlu a Llanrhuddlad) fel yr opsiwn y mae'r Pwyllgor Gwaith yn ei ffafrio ar gyfer ymgynghori'n ffurfiol ar adolygiad o'r ddarpariaeth addysg gynradd yng Ngogledd Orllewin Ynys Môn, yn amodol ar nodi cyllid a safle addas ar gyfer y datblygiad cyn cychwyn y broses ymgynghori ffurfiol.

Moderneiddio ysgolion Mon – Ysgol Llanddona

4.2.14 Yng nghyfarfod Pwyllgor Gwaith ar y 9fed Fedi 2013 penderfynnwyd:

- dilyn y drefn statudol ynglŷn â chynnig i gau Ysgol Llanddona ar 31 Awst 2014 a throsglwyddo'r disgyblion i Ysgol Llangoed;
- Uno dalgylch Ysgol Llanddona ac Ysgol Llangoed;
- Rhoi sylw eto yn y man i'r ddarpariaeth addysg gynradd yn Ne-ddwyrain Ynys Môn fel rhan o'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion gyda golwg ar sefydlu strategaeth tymor hir ar gyfer addysg gynradd yn yr ardal
- Derbyn mai'r lôn Dosbarth III heibio Bryn Bella a'r B5109 drwy Fiwmares yw'r unig lôn addas rhwng Ysgol Llanddona ac Ysgol Llangoed ac mai mân waith trwsio yn unig fydd yn cael ei wneud i'r gilfan y tu allan i Ysgol Llangoed i ddarparu ar gyfer y gwasanaeth bysys ysgol.
- Caewyd Ysgol Llanddona ar 31 Awst 2014.

Moderneiddio Ysgolion Cynradd yn Ynys Môn - Caergybi a Chanolbarth

4.2.15 Yng nghyfarfod Pwyllgor Gwaith ar y 10fed o Ragfyr, 2012 penderfynnwyd:

- Cymeradwyo'r egwyddorion a fydd yn cael eu defnyddio ar gyfer y ddogfen ymgynghori a fydd yn sail i raglen moderneiddio ysgolion Môn.

- Adolygiad Ysgolion Cynradd Caergybi.
- Argymell Opsiwn 10 (cyfuno 3 ysgol sef Ysgol y Parc, Ysgol Llaingoch ac Ysgol Parch Thomas Ellis mewn ysgol newydd) fel yr opsiwn a ffafrir gan y Pwyllgor Gwaith ar gyfer ymgynghori ffurfiol;
- Y dylid lleoli'r ysgol gynradd newydd yng Nghaergybi ar safle Cybi;
- Cyn mynd allan i ymgynghori, bod adroddiad yn cael ei gyflwyno'n ôl i aelodau'r Pwyllgor Gwaith ar y materion canlynol:-pwy sydd biau'r tir yn y 3 safle; fforddiadwyedd, rheoli traffig a diogelwch ffyrdd, statws yr ysgol newydd a materion yn ymwneud â'r gorchymyn cadwraeth yn safle hen Ysgol Cybi yng Nghaergybi;
- Yn wyneb y sefyllfa gyfredol o ran niferoedd disgyblion yn y tair ysgol yng nghanol Môn, cadw pethau fel y maent ar hyn o bryd;
- Yn amodol ar gyflwyno a gweithredu'r ddeddfwriaeth berthnasol, rhoi awdurdod i'r Swyddogion Addysg adolygu dalgylch Llangefni a;
- Ailystyried y ddarpariaeth o addysg gynradd yng nghanol Môn yn nes ymlaen yn y rhaglen moderneiddio ysgolion hyd oni cheir eglurhad ar y sefyllfa o aran argaeledd adnoddau, adolygu'r dalgylchoedd, cyflwr adeiladau'r ysgolion a chanlyniad y rhaglen foderneiddio mewn rhannau eraill o'r Ynys;
- Bydd yr ysgol gynradd newydd yng Nghaergybi yn uno Ysgol y Parc, Ysgol Llaingoch ac Ysgol y Parchedig Thomas Ellis a bydd yn ysgol wirfoddol dan reolaeth yr Eglwys yng Nghymru.

4.3 ADDYSG – SEFYDLIADAU ADDYSG BELLACH

Darpariaeth Bresennol

Prifysgol Cymru, Bangor

4.3.1 Mae ystâd y Brifysgol yn cynnwys 345 hectar ar draws 15 o safleoedd, gyda'r rhan fwyaf ohonynt ym Mangor neu gerllaw y ddinas. Mae ardal y safle yn cynnwys yr ôl-troed a thir sy'n gysylltiedig ag adeiladau, yn ogystal â chaeau chwarae, y gerddi botaneg yn Nhreborth, a'r fferm yn Henfaes.

Ceir dros 160 o adeiladau sy'n amrywiol iawn o ran maint. Cyfanswm arwynebedd mewnol gros yr ystâd adeiledig yr adroddwyd arni yw 194,620m², gyda 131,273m² o fannau dibreswyl a 63,347m² yn breswyl. Gall y Brifysgol ddarparu ar gyfer bron i 2,400 o fyfyrwyr yn ei llety preswyl. Mae ceisiadau ar y gweill a fydd yn cynyddu maint yr ystâd, yn bennaf drwy ddatblygu Pontio sydd ag arwynebedd o 10,600m². Gweler dadansoddiad o'r ystâd ddibreswyl o ran mathau o ofod isod.

Cyfansoddiad yr ystâd ddibreswyl	
Math o ofod	**% o gyfanswm yr arwynebedd net**
Dysgu	23%
Ymchwil	16%
Llyfrgell	11%
Swyddfeydd	24%
Arlwyo	4%

Cymorth	5%
Arall	12%
Gwag	6%

Coleg Menai

4.3.2 Cafwyd y wybodaeth ganlynol o Strategaeth Ystadau Coleg Menai (2009). Mae'r coleg yn gweithredu o saith safle er mwyn darparu ar gyfer anghenion y gymuned yn y rhanbarth gogledd-orllewin Cymru.

Lleoliadau Safleoedd Coleg Menai		
Safle	**Lleoliad**	**Sir**
Y Maes	Caernarfon	Gwynedd
Safle Friars	Bangor	Gwynedd
Prif Safle	Bangor	Gwynedd
Prif Safle, Pencraig	Llangefni	Anglesey
Parc Menai	Bangor	Gwynedd
Penrallt	Llangefni	Ynys Môn
Tŷ Cyfle	Caergybi	Ynys Môn

4.3.3 Y lleoliadau mwyaf yw’r Prif Safle ym Mangor a Safle Friars sydd gyferbyn yn Ffordd Ffriddoedd, ac maent yn gymharol ganolog i’r holl safleoedd eraill. Parc Menai yw'r trydydd safle mwyaf ac mae tua dwy filltir o’r Prif Safle ym Mangor.

4.3.4 Y Prif Safle yn Llangefni yw'r safle ail fwyaf, wedi’i leoli yng nghanol Ynys Môn. Mae hwn naw milltir o Fangor. Hefyd mae Penrallt yn Llangefni, tua milltir o’r Prif Safle. Mae'r Ganolfan Allgymorth yng Nghaergybi, sydd 25 milltir o Fangor. Mae’r un yng Nghaernarfon chwe milltir o Fangor.

4.3.5 Gweler isod grynodeb o'r arwynebedd llawr, oedran a daliadaeth y safleoedd.

Safle	Arwynebedd Llawr (GIA m^2)	Oedran	Daliadaeth
Y Maes, Caernarfon	794	2002	Lesddaliad – Les 50 Blwyddyn
Safle Friars, Bangor	2,968	1870	Rhydd-ddaliad
Prif Safle, Bangor	12,784	1960au yn bennaf	Rhydd-ddaliad
Prif Safle, Llangefni	7,686 ynghyd â 4,200 yn y Ganolfan Adeiladu newydd	1950au i 2008	Rhydd-ddaliad
Parc Menai, Bangor	2, 481	1990au	Lesddaliad hir (250 o flynyddoedd o 1999)
Penrallt, Llangefni	689	19eg Ganrif	Rhydd-ddaliad gyda

			chyfamodau yn cyfyngu defnydd i ddibenion addysgol
Tŷ Cyfle, Caergybi	485	19eg Ganrif	Lesddaliad – les i ddod i ben yn 2023
Cyfanswm	**27,887 m^2**		

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

Prifysgol Bangor

4.3.5 Mae'r Strategaeth Ystadau yn cynnwys y pum mlynedd nesaf i 2017. Ei bwrpas canolog yw cefnogi'r gwaith o gyflawni amcanion strategol Prifysgol Bangor a darparu ystâd a fydd yn cyfrannu at lwyddiant academaidd a chyflawni cenhadaeth y Brifysgol.

4.3.6 Mae datblygiadau mawr newydd ar y gweill. Mae'r Ganolfan Addysg Ryngwladol bron wedi'i chwblhau. Bydd Pontio a SEACAMS yn darparu cyfleusterau ardderchog. I gyd-fynd â'r prosiectau hyn, bydd y Brifysgol yn gweithio dros gyfnod y Strategaeth hon tuag at ddod â holl adeiladau craidd i fyny i safon dda fel bod myfyrwyr a staff yn mwynhau ansawdd cyson ac uchel o ddysgu ac amgylcheddau gwaith. Darperir cyfleusterau dysgu ac addysgu wedi'u huwchraddio er mwyn gwella profiad y myfyrwyr a chefnogi twf yn y meysydd allweddol a nodwyd yn y Cynllun Strategol.

4.3.7 Bydd y Strategaeth yn parhau i ddarparu cyd-leoliad, yn bennaf drwy gyfuno'r Coleg Gwyddorau Ffisegol a Chymhwysol (CoPAS) mewn cyfleusterau wedi'u huwchraddio yn Stryd y Deon. Yn ei dro, bydd hyn yn galluogi i ofod sy'n perfformio'n wael yn Nhŵr Alun Roberts gael ei ddymchwel gyda gostyngiadau cost a charbon.

4.3.8 Bydd llety preswyl ychwanegol trwy adnewyddu Garth a chynlluniau ar gyfer pentref myfyrwyr newydd yn helpu i ateb y galw sydd heb ei ddiwallu, ac yn cyfrannu at gynlluniau strategol ar gyfer rhyngwladoli a thwf ôl-raddedig. Bydd hefyd yn galluogi i'r hen neuaddau ar Safle'r Normal gael eu dadgomisiynu.

4.3.9 Amcanion Strategaeth Ystadau 2012 yw:

- Darparu profiad o ansawdd uchel i fyfyrwyr.
- Buddsoddi i ddarparu ystâd sy'n gyson dda ac addas i'r diben.
- Cefnogi ymchwil, menter a chynaliadwyedd.
- Gwarchod a gwella treftadaeth y Brifysgol.

4.3.10 Mae holl amcanion y Strategaeth Ystadau yn cael eu cefnogi gan gyfres o gynigion wedi'u cynllunio i fodloni blaenoriaethau'r Cynllun Strategol ac i ymdrin ag anghenion rhanddeiliaid.

4.3.11 Drwy weithredu prif elfennau'r Strategaeth, ceir gwelliannau mawr yng nghyflwr ac addasrwydd i bwrpas yr ystâd, a bydd y gyfran o ofod a

adeiladwyd ers 1980 wedi cynyddu oddeutu 50 y cant. Bydd y gofod sydd wedi'i raddio'n rhagorol neu'n dda o ran addasrwydd swyddogaethol wedi cynyddu'n sylweddol.

4.3.12 Mae'r rhan fwyaf o'r ystâd breswyl eisoes o safon uchel. Bydd gweithredu'r Strategaeth Llety Myfyrwyr yn cynyddu'r stoc i ateb y galw ac yn galluogi i neuaddau sy'n agosáu at ddiwedd eu hoes gael eu newid am ystafelloedd o ansawdd Ffriddoedd.

Cynigion allweddol i gefnogi cyflwyno profiad myfyrwyr o ansawdd uchel (Amcan 1)

- Pontio
- Uwchraddio mannau addysgu presennol - cyfleusterau arbenigol a rhai a rennir
- Gwelliannau i ofod llyfrgell a chreu mannau dysgu cymdeithasol ychwanegol
- Cwblhau'r Ganolfan Ryngwladol a datblygu cyfleusterau cymorth i fyfyrwyr yn Rathbone
- Adnewyddu Garth ar Ffordd y Coleg i ddarparu llety preswyl
- Ymchwilio'r cyfleoedd ar gyfer cyflwyno preswylfeydd ychwanegol i fyfyrwyr sydd â lle i hyd at 600 a nodwyd gan y Strategaeth Llety Myfyrwyr - Cwrdd â galw ychwanegol a galluogi i breswylfeydd sy'n dod i ddiwedd eu hoes gael eu dadgomisiynu, fel Neuaddau Safle'r Normal. Bydd y cyfle i ddatblygu'r Santes Fair hefyd yn dod â'r safle yn ôl i ddefnydd buddiol.
- Uwchraddio a darparu cyfleusterau chwaraeon ychwanegol – bydd ailwampio Maes Glas a mynediad i ardal hyfforddi 3G yn cefnogi cynnydd mewn cyfranogiad, yn ogystal â darparu allgymorth a chyfleoedd cydweithredu.
- Rhoi presenoldeb yng nghanol y ddinas ar gyfer Cymraeg i Oedolion

Cynigion allweddol i gefnogi darpariaeth ystâd sy'n gyson dda ac addas i'r diben (Amcan 2)

- Parhad y Rhaglen Argraff Gyntaf
- Creu cyfleusterau addas i'r diben ar gyfer Cerddoriaeth ar Ffordd y Coleg
- Rhaglen o uwchraddio Stryd y Deon i alluogi cyd-leoli CoPAS
- Uwchraddio ac ailgyflunio'r Adeilad Coffa i ddarparu cyfleusterau rhyng-ddisgyblaethol modern mewn lleoliad canolog o fewn y Safle Gwyddoniaeth
- Creu gofod ar Safle'r Normal ar gyfer ehangu gofod addas i'r diben ar gyfer yr Ysgol Chwaraeon, Gwyddorau Iechyd ac Ymarfer (SHES), naill ai drwy addasu'r gofod presennol neu adeiladu llety newydd
- Gweithio i wella cyflwr yr adeiladau allweddol sydd i'w cadw ar bob campws

Cynigion allweddol i gefnogi gwaith ymchwil, menter a chynaliadwyedd (Amcan 3)

- Hybu cynaliadwyedd trwy effeithlonrwydd ynni a gofod
- Cwblhau SEACAMS ym Mhorthaethwy
- Addasu Ardudwy ar Safle'r Normal i ddarparu cyfleusterau newydd ar gyfer y Sefydliad Ymchwil Gofal Meddygol a Chymdeithasol (IMSCaR)
- Adleoli Ymwybyddiaeth Ofalgar o Stryd y Deon
- Dymchwel Tŵr Alun Roberts yn dilyn cyfuno CoPAS yn Stryd y Deon
- Datblygu Cynllun Teithio
- Darpariaeth ar gyfer ail ganolfan ddata

Cynigion allweddol i gefnogi a gwella treftadaeth y Brifysgol (Amcan 4)

- Prif Adeilad y Brifysgol - rhaglen o adnewyddu graddol dros y cyfnod strategaeth hon a thu hwnt
- Adnewyddu Tanrallt
- Uwchraddio ac ailfodelu'r Adeilad Coffa
- Adeilad George – ail-leoli labordy a'r gofod sy'n llawn offer
- Adfer Ffermdy Ffriddoedd i'r dyfodol

4.3.13 Diffiniwyd cyfres o opsiynau yn ystod datblygiad y strategaeth i brofi potensial pob un i ymdrin â'r materion allweddol ar gyfer dyfodol yr ystâd. Yn dilyn asesiad o'r opsiynau, dewiswyd yr opsiwn a ffefrir fel yr amlinellir yn y tabl isod. Bydd angen gwneud astudiaethau dichonoldeb ar yr holl brif gynigion i sicrhau y gellir cydymffurfio â phen isaf yr amrediad cost ac na pheryglir cwmpas llawn cynigion y strategaeth.

Elfennau Dewis a ffefrir	**Amserlen amcangyfrifiedig**
Darparu profiad o ansawdd uchel i fyfyrwyr	
Pontio: gofod addysgu, dysgu, perfformiad, mannau cymdeithasol a rhyng-ddisgyblaethol o ansawdd uchel	Cwblhau 2014
Addasu Rathbone: i ddarparu'r Ganolfan Myfyrwyr Rhyngwladol a chyfleusterau cymorth myfyrwyr eraill Cam 3	2012-13
Gwelliannau i ystafelloedd addysgu: Rhaglen i uwchraddio'r mannau addysgu sydd ar yr amserlen ganolog	Blynyddol dros gyfnod y strategaeth
Ehangu'r rhaglen uwchraddio addysgu i gynnwys gofod addysgu arbenigol a gofod addysgu nad yw ar yr amserlen ganolog	Blynyddol dros gyfnod y strategaeth
Strategaeth dysgu cymdeithasol a llyfrgelloedd	2012/13-2014/16
Cyfleusterau chwaraeon gwell ac ychwanegol	2012/13-2013/14
Presenoldeb i Gymraeg i Oedolion yng nghanol y dref (i'w ddatblygu)	

Elfennau Dewis a ffefrir	**Amserlen amcangyfrifiedig**
Buddsoddi i ddarparu ystâd dda, addas i'r diben	
Argraffiadau Cyntaf: Rhaglen i wella golwg yr ystâd	Blynyddol dros gyfnod y strategaeth
Cerddoriaeth: ailwampio'r adeilad presennol a darparu lle cysylltiedig ar gyfer anecs	2012/13-2014/15
Ailfodelu Stryd y Deon i ad-drefnu a rhesymoli lle ar gyfer Peirianneg Electronig a Chyfrifiadureg, darparu gofod hyblyg, addas i'r diben ar gyfer ar gyfer Cemeg ac o bosibl darparu gofod ar gyfer swyddfeydd hyblyg ar gyfer gwasanaethau, megis Cyllid a Marchnata	Gwaith cychwynnol yn 2012/13 gyda phrif waith yn 2015/16 i 2017/18
Adeilad Coffa: Ailfodelu i gynnwys WINR cyfunol (o Alun Roberts), Biogyfansoddion (uned Mona gynt) a CAZS. Efallai y bydd angen caniatáu ar gyfer rhywfaint o ail-fodelu yn Thoday?	Gwaith cychwynnol yn 2012/13 gyda phrif waith yn 2013/14-2015/16
4a: Elfen o ailfodelu gofod Addysg i resymoli'r defnydd presennol. Addasu Trefenai neu ofod arall ar Safle'r Normal i ddarparu ar gyfer ehangu a chreu gofod addas i'r diben i SHES. Elfen o ailfodelu yn Adeilad George i addasu gofod arbenigol a adawyd gan SHES i ddefnyddiau pwrpas cyffredinol eraill.	O 2012/13 gyda phrif waith yn 2013/14-2015/16
Gweithio i leihau ôl-groniad gwaith cynnal a chadw a gwella cyflwr, gan gynnwys Thoday, Brambell, Adeilad Coffa a Stryd y Deon	Rhaglen dreigl trwy gydol cyfnod y strategaeth
Cefnogi menter ymchwil a chynaliadwyedd	
SEACAMS: Creu cyfleusterau ymchwil, labordai a chyfrifiadureg	Cwblhau haf 2013
Ardudwy (addasu ar gyfer IMSCAR)	2012/13
Ail-leoli Ymwybyddiaeth Ofalgar o Stryd y Deon	2013-14
Alun Roberts: dymchwel	Cynllunio i ddymchwel 2017/18
Darpariaeth ar gyfer ail ganolfan ddata	O 2012-13
Gwarchod a gwella treftadaeth y Brifysgol	
Prif Adeilad y Brifysgol: uwchraddio ac adnewyddu	2012/13-2017/18
Tanrallt: uwchraddio gydag estyniad posibl	2012/13-2014/15

Elfennau Dewis a ffefrir	Amserlen amcangyfrifiedig
Uwchraddio Ffermdy Ffriddoedd	O 2012-13

4.3.14 Drwy weithredu prif elfennau'r Strategaeth, bydd gwelliannau mawr yng nghyflwr ac addasrwydd i ddiben yr ystâd. Bydd maint y gofod dibreswyl a ddynodir yn ofod cyflwr newydd neu foddhaol wedi bron ddyblu, a bydd y gyfran o ofod a adeiladwyd ers 1980 wedi cynyddu oddeutu 50 y cant. Bydd y gofod a ddynodir fel rhagorol neu dda o ran addasrwydd swyddogaethol wedi cynyddu'n sylweddol.

Dangosyddion perfformiad allweddol	Ystâd ddibreswyl 2010-11	Proffil ystâd rhagamcanedig
Arwynebedd mewnol gros dibreswyl m2	131,273	135,768
Arwynebedd mewnol net dibreswyl m2	84,204	87,090
Cyflwr % dibreswyl m² yng Nghod A & B	47%	89%
Oed % dibreswyl a adeiladwyd ar ôl 1980	20%	29%
% addasrwydd swyddogaethol m² yng Nghategori 1 & 2	75%	87%

4.3.15 Mae Cynllun Tair Blynedd Cyngor Gwynedd (2011-2014) yn nodi'r prosiectau canlynol fel rhan o bartneriaeth â'r Brifysgol:

- Cefnogi'r Brifysgol i sefydlu Cyfleuster Ymchwil Clinigol ym Mangor, cydweithredu i ddatblygu'r budd economaidd ehangach
- Bod yn rhagweithiol o ran cydweithredu gyda'r cyrff a sefydliadau perthnasol er mwyn sefydlu Ysgol Feddygol ym Mhrifysgol Bangor, ac i ddatblygu cyfleoedd i leoli gwasanaethau iechyd y cyd

4.3.16 Mae Fframwaith Ynys Ynni Môn (2010) yn nodi bod datblygiadau seilwaith o bwys yn cael eu cynllunio fel rhan o'r rhaglen, ac mae un o'r rhain yn cynnwys dau ddatblygiad defnydd cymysg mawr fel rhan o'r Brifysgol, sydd â'r bwriad o gynnwys llety i fyfyrwyr ochr yn ochr â defnyddiau cyflogaeth gan gynnwys manwerthu, hamdden, a pharciau busnes.

Coleg Menai

4.3.17 Mae cyfres o faterion allweddol yn codi o gyfuniad o effaith ystadau ar flaenoriaethau strategol y coleg a'r casgliadau ar berfformiad yr ystâd bresennol.

4.3.18 *Lleoliad a Dosbarthu* - Mewn strategaethau blaenorol, archwiliodd y coleg y senario o atgyfnerthu safle a daeth i'r casgliad mai model aml-gampws yw'r gorau bosibl i gyflawni ei amcanion strategol. Mae hyn yn dal i fod yn wir. Mae'r rhwydwaith presennol o safleoedd yn helpu i sicrhau'r mynediad uchaf bosibl i lawer o fyfyrwyr, ac mae'n annhebygol y bydd y coleg yn dilyn polisi o resymoli mawr yn y dyfodol agos. Lleolir safleoedd y coleg yn strategol ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. Mae prif safleoedd y coleg ym Mangor a Llangefni yn ganolog i Wynedd ac Ynys Môn. Mae gan Fangor gysylltiadau ffordd a rheilffordd rhagorol, tra bod Llangefni â mynediad ffyrdd da.

4.3.19 Fodd bynnag, er bod y rhwydwaith o safleoedd yn cynnig llawer o fanteision, ni fydd hyn yn atal adolygiad o ddyfodol safleoedd ac adeiladau unigol bach sydd ag addasrwydd swyddogaethol a/neu gyflwr gwael, megis Tŷ Cyfle yng Nghaergybi. Er bod presenoldeb yng Nghaergybi yn bwysig i'r coleg, gallai adeilad arall ddarparu gwell addasrwydd i ddiben. Hefyd adolygir dyfodol y safleoedd nad ydynt yn cynnig unrhyw fanteision daearyddol, megis Parc Menai ym Mangor a Phenrallt yn Llangefni, yn amodol ar ddarparu llety amgen boddhaol ar y prif safleoedd.

4.3.20 O ran dosbarthiad defnyddiau rhwng safleoedd, mae’r Prif Safle yn Llangefni yn darparu cyrsiau crefft a galwedigaethol ac mae mewn sefyllfa addas ar gyfer cysylltiadau â diwydiannau trwm mawr yn yr ardal. Mae Bangor yn canolbwyntio ar gyrsiau mwy technegol ac uwch. Mae hefyd yn rhedeg cyrsiau gwasanaethau/ lletygarwch sy’n fwy perthnasol i ardaloedd poblog y ddinas.

4.3.21 Eisoes cafwyd rhesymoli o ddefnyddiau rhwng safleoedd y coleg, ac mae hyn yn parhau, er enghraifft, gyda'r Ganolfan Adeiladu newydd yn Llangefni. Adolygir y potensial ar gyfer rhesymoli yn flynyddol er mwyn sicrhau bod y defnydd gorau yn cael ei wneud o'r cyfleusterau, ac y gall myfyrwyr gael y budd mwyaf o'r cyrsiau a ddarperir a rhwyddineb mynediad at y coleg. Byddai datblygu Canolfan Cyfryngau Creadigol ym Mangor yn lleihau’r ddarpariaeth sy’n cael ei rhannu rhwng safleoedd ac yn helpu i ddileu dyblygu cyfleusterau ar draws tri safle.

4.3.22 Cydweithio a phartneriaeth - Mae'r coleg yn cofleidio’n llawn y cyfleoedd i gydweithio a phartneriaeth gydag ysgolion a diwydiannau lleol. Gwelir hyn fel cam ymlaen o ran datblygu statws y coleg ac atal dyblygu gwastraffus o adnoddau. Bydd hyn yn galluogi sefydliadau i ddarparu gwell cyfleusterau a chyfleoedd er budd myfyrwyr.

4.3.23 Menter gyfredol sydd gan y coleg yw darparu Canolfan Ynni a Gwneuthuriad newydd ar safle Llangefni. Mae'r cyfleusterau weldio presennol yn gwbl annigonol; mae’r gweithdai wedi’u lleoli mewn adeiladau is-safonol ac nid oes ganddynt gyfleusterau i ddarparu cyrsiau gwneuthuriad.

4.3.24 Ystyrir cynaliadwyedd fel y grym gyriadol yn erbyn newid yn yr hinsawdd; bydd technoleg newydd yn golygu arferion gwaith newydd. Mae'r coleg yn cynnal trafodaethau gyda'r Awdurdod Dadgomisiynu Niwclear (Rhanbarth y

Gogledd) i ddatblygu cyfleusterau hyfforddi er mwyn paratoi ar gyfer dadgomisiynu gorsaf bŵer yr Wylfa. Gyda'r adnoddau cywir, cynigir y gellir defnyddio'r adeilad fel canolfan ragoriaeth ar gyfer hyfforddiant mewn agweddau ar ddadgomisiynu, ac o bosibl yn y tymor hir i ddatblygu cyfleusterau hyfforddi i gynorthwyo adeiladu'r orsaf ynni newydd arfaethedig ar safle'r Wylfa. Yn naturiol, mae Awdurdod Dadgomisiynu Niwclear yn ei weld yn beth cyffrous bod gobaith o gael cyfleuster hyfforddi "ar garreg eu drws" ac maent yn awyddus i hyrwyddo cynaliadwyedd.

4.3.25 Yn ychwanegol at y Ganolfan Ynni a Gwneuthuriad newydd mae'r portffolio cyfredol o gyrsiau megis cyrsiau peirianneg, rheoli a chrefft yn llwyfan ardderchog i ddarparu ar gyfer yr hyfforddiant ychwanegol a allai fod yn angenrheidiol ar gyfer dadgomisiynu ac adeiladu safle newydd.

4.3.26 Byddai darparu Canolfan Cyfryngau Creadigol newydd hefyd yn hyrwyddo cyfleoedd cydweithio a phartneriaeth â darparwyr eraill, gan gynnwys ysgolion a sefydliadau addysg uwch, a chyflogwyr lleol. Byddai'n cyflwyno cyfleusterau gwell ar gyfer y bartneriaeth alwedigaethol 14-16, yn gwneud cyfraniad at y llwybr dysgu 14-19, ac yn creu cyfle i rannu adnoddau gyda Phrifysgol Bangor.

4.3.27 *Oedran, cyflwr ac addasrwydd swyddogaethol adeiladau* - mae angen cyllid digonol o fewn cyfnod y strategaeth o ddeng mlynedd i atal dirywiad pellach yn y stoc adeiladau presennol. Cynhwysir crynodeb o'r amcangyfrifon costau sydd eu hangen i ddod â chyflwr yr adeiladau i "Radd B" derbyniol. Cyfanswm cost cefnogi'r gwaith cynnal a chadw ar draws ystâd cyfan y coleg yw £6,402,980. Mae'r swm hwn yn net o wariant cynlluniedig a chyfalaf ar gynnal a chadw. Pan wneir lwfans am hynny, mae cyfanswm y swm yn codi i tua £8.8 miliwn.

4.3.28 Er mwyn cyflwyno'r cwricwlwm yn effeithiol, mae'r cyfleusterau Cyfryngau Creadigol a'r cyfleusterau Weldio ym Mharc Menai a Llangefni yn y drefn honno angen sylw ar frys i ymdrin â chyfleusterau addysgu is-safonol yn y ddau faes rhaglen. O ystyried safon wael iawn yr adeiladau presennol, yr ateb mwyaf effeithiol fyddai darparu cyfleusterau pwrpasol newydd a'r seilwaith sydd ei angen i gyflawni dulliau addysgu effeithiol.

4.3.29 Os ceir adnoddau digonol, byddai'n bosibl uwchraddio'r adeiladau coleg sy'n weddill a'u haddasu i gwrdd ag anghenion y dyfodol, er y bydd angen adolygu'r mater hwn yn rheolaidd.

4.3.30 <u>Dadansoddiad o anghenion cwricwlwm</u>

Trafodwyd anghenion y dyfodol gyda phob Cyfarwyddwr Cyfadran i bennu unrhyw ddiffygion rhwng amcanion y coleg a'r ddarpariaeth bresennol ar gyfer y meysydd rhaglen. Crynhoir y canfyddiadau isod yn ôl Cyfadran.

4.3.31 <u>Lefel A</u>

- Prinder lle.
- Cydweithio gydag ysgolion lleol i ddarparu detholiad pwnc ehangach.
- Cyfleusterau i alluogi myfyrwyr aeddfed gael mynediad at gyfleusterau addysg drwy ddefnyddio canolfannau allanol ac ysgolion nos.
- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Gwell llety addysgu.

4.3.32 Technoleg

- Prinder lle, yn enwedig cyfleusterau ar gyfer cyflwyno awtotroneg yn safle Llangefni.
- Rhesymoli’r ganolfan blymio yn safle Bangor (ymdrin â hyn yn 2008-09).
- Cyfleusterau is-safonol ar gyfer cyrsiau weldio yn safle Llangefni.
- Dim cyfleusterau gwneuthuriad.
- Yr angen am gyfleusterau i ddarparu cyrsiau cynaliadwyedd.
- Yr angen i feithrin mwy o bartneriaeth gyda'r diwydiannau lleol yn yr ardal yn enwedig yr NDA.
- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Gwell llety addysgu.

4.3.33 Y Celfyddydau, Cyfryngau a Chwaraeon

- Prinder lle.
- Mae'r neuadd chwaraeon bresennol dros 30 mlwydd oed ac mae angen gwelliant sylweddol
- Angen cyfleusterau newid. Mae angen cyfleusterau storio hefyd i gadw offer chwaraeon ac eitemau gweithgareddau awyr agored eraill.
- Hefyd angen gofod addysgu.
- Mae angen gwella a moderneiddio ystafelloedd dosbarth presennol.
- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Prinder lle yn atal llawer o fyfyrwyr rhag cofrestru ar gyrsiau Cyfryngau a Chelfyddydau Creadigol ym Mharc Menai. Darpar fyfyrwyr yn cael eu gwrthod oherwydd yr adnoddau gofod annigonol. Mae'r cyfarpar Cyfryngau Creadigol presennol yn hen ffasiwn ac mae angen moderneiddio.

4.3.34 Diwydiannau Gwasanaethu

- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Prinder lle.
- Cynyddu cyfleusterau cymorth i fyfyrwyr.
- Gwella’r gwasanaeth llyfrgell.

4.3.35 Oedolion a'r Gymuned

- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Gwell mynediad/cyfleusterau parcio, gan gynnwys mynediad er mwyn cydymffurfio â DDA.
- Gwell llety addysgu.

4.3.36 Gwasanaethau i Fusnes

- Prinder lle.
- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Amgylchedd masnachol ac oedolion i gyflenwi cyrsiau arbenigol.
- Gwell mynediad/cyfleusterau parcio, gan gynnwys mynediad er mwyn cydymffurfio â DDA.

4.3.37 Cymorth i Ddysgwyr

- Mynediad i gyfrifiaduron a chynnydd yn y ddarpariaeth TGCh.
- Cynyddu cyfleusterau cymorth i fyfyrwyr gan gynnwys ardaloedd cwnsela.
- Gwella'r cyfleusterau llyfrgell a'u gwneud yn gydnaws â'r DDA.
- Darparu gwell cyfleusterau ardal a storio gweithio i'r Adran AVA.

4.3.38 Mae'n amlwg mewn llawer o achosion bod "prinder lle" yn broblem sylweddol. Mae'r coleg yn rhagweithiol yn adolygu ei weithdrefnau rheoli gofod er bod ei lefelau defnydd yn barhaus uwchben y cymedr sector. Fodd bynnag, ni fydd mesurau rheoli gofod yn ymdrin â diffygion gofod sylweddol, wedi'i gyfuno ag addasrwydd i'r diben y gofod presennol ym meysydd allweddol Cyfryngau Creadigol ym Mharc Menai a'r cyfleusterau Weldio yn Llangefni. Mae'r rhain angen buddsoddiad cyfalaf mewn cyfleusterau newydd.

4.3.39 Yn gryno, y blaenoriaethau ar gyfer y dyfodol yw:

- Buddsoddi mewn uwchraddio cyflwr adeiladau.
- Ailfodelu a gwella addasrwydd i ddiben adeiladau presennol, megis yr ailwampio cynlluniedig i Floc J ar y Prif Safle ym Mangor i ddarparu canolfan TG galw heibio newydd.
- Darparu cyfleusterau newydd ac estynedig lle mae gofod presennol yn is-safonol, cyfyng ac yn methu â darparu ar gyfer ehangu arfaethedig y blaenoriaethau dysgu rhanbarthol a strategol. Mae cynigion allweddol yn cynnwys darparu cyfleusterau ar gyfer Ynni a Gwneuthuriad ac ar gyfer y Cyfryngau Creadigol.

4.3.40 Fel rhan o Fframwaith Ynys Ynni Môn (2010), mae'r datblygiadau mawr a gynigir ar gyfer Llangefni yn cynnwys ehangu campws Coleg Menai gydag adeiladu Canolfan Ynni a Gwneuthuriad newydd ar safle Penyrorsedd.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Mae angen i'r seilwaith ysgolion presennol fod yn ddigonol i ymdopi â'r cynnydd arfaethedig yn y boblogaeth oherwydd y lefel o dwf tai sydd angen i gyflenwi'r CDLI ar y Cyd. • Dylid ystyried y ffigyrau capasiti ysgolion diweddaraf a strategaeth foderneiddio ysgolion y Cyngor fel rhan o'r broses o ddyrannu safleoedd ar gyfer datblygiadau tai. Dylid edrych yn fwy ffafriol ar leoliadau sydd o fewn dalgylchoedd ysgolion lle mae lleoedd gwag.

- Pan fo'r CDLl ar y Cyd yn cyfeirio datblygiad i ardaloedd lle nad oes digon o gapasiti yn yr ysgolion sy'n gwasanaethu ardaloedd hynny, dylai hwyluso datblygiad seilwaith priodol i gwrdd ag anghenion y boblogaeth.

- Dylai cynlluniau datblygu newydd gan yr Awdurdodau Addysg hysbysu'r CDLl ar y Cyd ar ôl ymgynghori â Gwasanaeth Cynllunio y ddau Gyngor.

- Dylai'r CDLl ar y Cyd sicrhau y diogelir safleoedd ysgolion, a galluogi ehangu ysgolion presennol i ddarparu gwell cyfleoedd addysg, a chaniatáu eu hailddefnyddio petaent yn cael eu dynodi fel rhai nad oes eu hangen mwyach.

- Dylid ystyried datblygu fesul cam pan fo cynhwysedd cyfleusterau addysgol yn annigonol.

- Dylai'r angen am gyfraniadau gan ddatblygwyr at gyfleusterau addysgol gael eu hymgorffori mewn polisïau lle bo'n briodol, er mwyn sicrhau darpariaeth o adnodd addysg effeithlon i'r boblogaeth leol.

4.4 CYFLEUSTERAU IECHYD

Darpariaeth Bresennol

4.4.1 Yn ystod 2008-09 ymgynghorodd Llywodraeth Cynulliad Cymru yn eang ar ddiwygio'r GIG a daethpwyd i gytundeb ynglŷn â diddymu'r un ar hugain o Fyrddau Iechyd Lleol a saith Ymddiriedolaeth GIG yng Nghymru, ac yn eu lle cael chwe Bwrdd Iechyd Lleol. Ym mis Hydref 2009 daeth holl swyddogaethau'r Byrddau Iechyd Lleol a'r Ymddiriedolaethau presennol yng Ngogledd Cymru at ei gilydd i ffurfio Bwrdd Iechyd Lleol Prifysgol Betsi Cadwaladr (BILIPBC). Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yw'r sefydliad iechyd mwyaf yng Nghymru, yn darparu ystod lawn o wasanaethau ysbyty acíwt sylfaenol, cymunedol, ac iechyd meddwl ar gyfer poblogaeth o oddeutu 676,000 o bobl ar draws chwe sir Gogledd Cymru (Ynys Môn, Gwynedd, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam) yn ogystal â rhai rhannau o ganolbarth Cymru, Swydd Gaer a Swydd Amwythig. Mae'r Bwrdd Iechyd yn cyflogi tua 18,000 o staff ac mae ganddo gyllideb o oddeutu £1.1 biliwn.

4.4.2 O ran darparwyr **gofal sylfaenol,** mae'r rhwydwaith lleol yng Ngwynedd ac Ynys Môn yn cynnwys:

	Gwynedd	Ynys Môn
Meddygfeydd Meddygon Teulu	43	20
Arferion Deintyddol (gan gynnwys tu allan i'r GIG)	21	12
Fferyllfeydd	29	13
Optegwyr	21	6

Gwefan Betsi Cadwaladr (Mehefin 2012)

4.4.3 Mae darparwyr **gofal eilaidd** Gwynedd yn cynnwys **ysbytai lleol** sef Ysbyty Gwynedd ym Mangor, yr ysbyty mwyaf a dyma'r brif ganolfan weinyddol. Mae'n cwmpasu ardal ddaearyddol fawr sy'n ymestyn o Amlwch yn y gogledd i Dywyn yn y de ac o Bwllheli yn y gorllewin i Landudno yn y dwyrain. Ysbytai lleol eraill sy'n darparu gwasanaethau iechyd i drigolion Gwynedd ac Ynys Môn yw Ysbyty Llandudno, Ysbyty Maelor, Ysbyty Bronglais, gyda phob un ohonynt wedi'u lleoli tu allan i Ardal y Cynllun.

4.4.4 Caiff y rhain eu cefnogi gan rwydwaith o **ysbytai cymunedol**:

- Ysbyty Eryri, Caernarfon
- Ysbyty Bryn Beryl, Pwllheli
- Ysbyty Alltwen, Tremadog
- Ysbyty Dolgellau (Awdurdod Cynllunio Parc Cenedlaethol Eryri)
- Ysbyty Tywyn
- Ysbyty Ffestiniog, Blaenau Ffestiniog
- Ysbyty Cefni, Llangefni
- Ysbyty Penrhos Stanley, Caergybi

4.4.5 Mae’r ffigwr isod yn cymharu proffil oedran ystâd y Bwrdd Iechyd yn 2010/11 gyda 2001/02. Gellir gweld bod rhaglen moderneiddio ystâd y Bwrdd Iechyd dros y 10 mlynedd diwethaf wedi arwain at ostyngiad mewn cyfleusterau 'Cyn 1948' o 24% i 14% a chynnydd mewn cyfleusterau 'ar ôl 1995' o 2% i 34%.

Proffil oedran yr ystâd 2001/02 a 2010/11

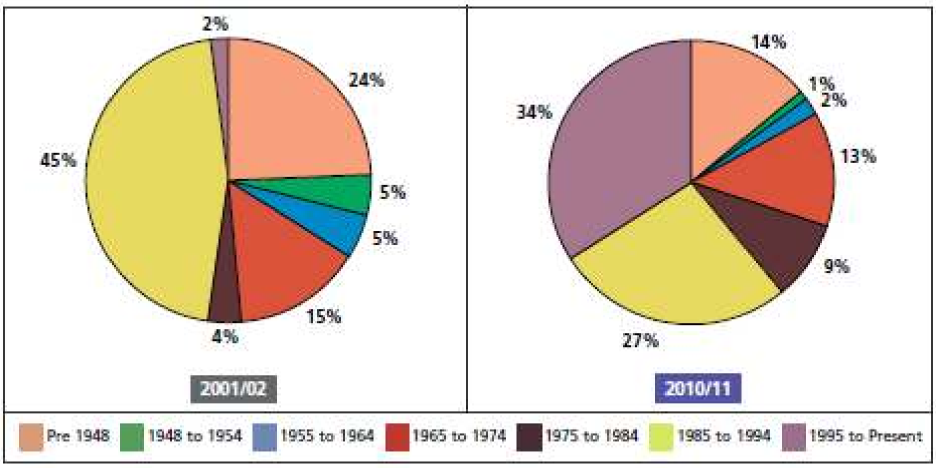

4.4.6 Mae Gwasanaeth Ambiwlans Cymru yn darparu gofal brys a thriniaeth cyn-ysbyty ledled Cymru. Mae'r Gwasanaeth Ambiwlans yn mynychu mwy na 250,000 o alwadau argyfwng bob blwyddyn, dros 50,000 o alwadau brys a chludiant i dros 1.3 miliwn o gleifion nad ydynt yn rhai brys i dros 200 o ganolfannau triniaeth ledled Cymru (a Lloegr).

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i’r Dyfodol

4.4.7 Ar hyn o bryd mae Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr yn cynnal ymgynghoriad ar yr adolygiad o wasanaethau iechyd a ddarparwyd yng Ngogledd Cymru yn ystod mis Awst a mis Hydref 2012. Bydd canlyniadau'r ymgynghoriad hwn yn llywio'r gwaith o ddatblygu eu Strategaeth Ystadau maes o law. Mae'r agweddau ar y ddogfen ymgynghori sy'n berthnasol i Ynys Môn a Gwynedd fel a ganlyn:

Ysbytai Acíwt

4.4.8 Ni chynigir newidiadau sylweddol yn achos y rhan fwyaf o'r gofal a ddarperir yn yr ysbytai acíwt (Ysbyty Gwynedd, Ysbyty Glan Clwyd ac Ysbyty Maelor Wrecsam). Fodd bynnag, nid yw hyn yn golygu na fydd newidiadau yn y ffordd mae'r ysbytai hyn yn gweithredu a'r ffordd y bydd cleifion yn derbyn gofal. Bydd gan bob un o'r ysbytai Adran Achosion Brys, uned dan arweiniad bydwragedd a gaiff ei chefnogi gan wasanaeth mamolaeth dan arweiniad meddygon ymgynghorol, ac Uned Gofal Arbennig i Fabanod/Uned Dibyniaeth Fawr. Bydd ganddynt hefyd wasanaethau ysbyty ar gyfer plant o dan arweiniad ymgynghorwyr, gwasanaethau trawma ac orthopedig, gwasanaethau gynaecolegol, a llawdriniaeth gyffredinol heb fod yn ddewisol. Fodd bynnag, bydd hyn yn dibynnu ar faint o feddygon sydd ar gael i'w recriwtio.

4.4.9 Bydd cleifion yn parhau i ddefnyddio gwasanaethau gan sefydliadau eraill y GIG y tu allan i Ogledd Cymru lle mae hyn yn briodol, gan gynnwys Ysbyty Countess of Chester, Ysbyty Robert Jones ac Agnes Hunt (yng Ngobowen), Ysbyty Plant Alder Hey, Ysbyty Gogledd Swydd Stafford, Ysbyty'r Galon a'r Frest Lerpwl, ac ysbytai Christie a Clatterbridge ar gyfer triniaeth canser arbenigol, fel enghreifftiau.

Ysbytai Cymuned

4.4.10 Ar draws Gogledd Cymru, mae ysbytai cymunedol mewn lleoliadau amrywiol a chafodd llawer o'r rhain eu hadeiladu cyn i'r GIG modern gael ei sefydlu. Fodd bynnag, mae rhai ohonynt yn awr yn hen ac angen llawer o waith cynnal a chadw; nid yw rhai ohonynt yn addas i ddarparu'r ystod lawn o wasanaethau sydd eu hangen mewn ardaloedd lleol.

4.4.11 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi nodi nifer o ysbytai a all weithredu fel ysbyty "canolbwynt" mewn ardaloedd lleol. Yma byddant yn darparu:

- Gwelyau cleifion mewnol
- Gwasanaethau Mân Anafiadau - saith diwrnod yr wythnos
- Gwasanaethau Cleifion Allanol
- Ffisiotherapi, therapi galwedigaethol a gwasanaethau therapi eraill
- Pelydr-x - bum niwrnod yr wythnos

4.4.12 Bydd y rhan fwyaf o ysbytai cymunedol nad ydynt yn ganolbwyntiau yn parhau i ddarparu amrywiaeth o wasanaethau cleifion mewnol, cleifion allanol, therapïau a gwasanaethau eraill. Yr ysbytai sy'n cael eu cynnig fel canolbwyntiau neu brif ganolfannau o wasanaethau i gymunedau yw fel a ganlyn. Rhagwelir y bydd y newidiadau i ysbytai cymuned yn cychwyn o Ebrill 2013.

- Ysbyty Penrhos Stanley
- Ysbyty Gwynedd
- Ysbyty Alltwen
- Ysbyty Dolgellau ac Abermaw
- Ysbyty Llandudno
- Ysbyty Glan Clwyd
- Ysbyty Cymuned Treffynnon
- Ysbyty Cymuned Glannau Dyfrdwy
- Ysbyty Maelor Wrecsam
- Inffyrmari Dinbych

Iechyd Meddwl Pobl Hŷn - Gwynedd ac Ynys Môn

4.4.13 Mae’r newidiadau arfaethedig i'r gwasanaethau ar gyfer iechyd meddwl pobl hŷn yng Ngwynedd ac Ynys Môn fel a ganlyn:

- Cryfhau timau iechyd meddwl cymunedol i ddarparu oriau hirach o wasanaeth yn ogystal â chymorth i gleifion mewn cartrefi gofal
- Cryfhau gwasanaethau cyswllt nyrsys pan fo cleifion yn symud rhwng gwasanaethau cymunedol ac Ysbyty Llandudno ac Ysbyty Gwynedd
- Cryfhau gwasanaethau cof i gynorthwyo diagnosis cynnar
- Cefnogaeth mewn argyfwng – bydd timau triniaeth yn y cartref yn rhoi cymorth ychwanegol i bobl hŷn

Gwasanaethau i bobl sy'n byw yn ardal Tywyn

4.4.14 Mae pobl sy'n byw yn ardal Tywyn o Wynedd yn defnyddio rhai o'r gwasanaethau iechyd a ddarperir gan Fwrdd Iechyd Hywel Dda. Gall hyn fod yn y gymuned, yn Ysbyty Cymuned Tywyn, neu yn Ysbyty Bronglais neu gyfleusterau eraill a ddarperir gan Fwrdd Iechyd Hywel Dda. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cyflwyno achos busnes i Lywodraeth Cymru i ddatblygu'r cyfleusterau yn Ysbyty Tywyn.

4.4.15 Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio gyda Hywel Dda i sicrhau bod gwasanaethau'n diwallu anghenion trigolion yr ardal hon. Cynhwysa hyn edrych ar lwybrau gofal cleifion. Weithiau gall fod yn well i gleifion fynd i Wrecsam neu i Ogledd Orllewin Lloegr yn hytrach nag i Dde Cymru pan fo angen gwasanaethau arbenigol mewn ysbytai. Bydd BIPBC yn gweithio gyda Hywel Dda ac Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Ambiwlans Cymru i alluogi hyn.

Ysbyty Coffa Ffestiniog

4.4.16 Ar hyn o bryd mae gan Ysbyty Coffa Ffestiniog 12 o welyau i gleifion mewnol (8 yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd); gwasanaethau pelydr-X am bedair sesiwn yr wythnos; uned mân anafiadau ar agor saith diwrnod yr wythnos o 8am-4pm (a ddefnyddir ar gyfartaledd gan 3 o bobl y dydd, uned wedi ei chau dros dro); therapi galwedigaethol a ffisiotherapi. Darperir rhai gwasanaethau cleifion allanol a gwasanaethau deintyddol yn y ganolfan iechyd gyferbyn â'r ysbyty.

4.4.17 Mae'r defnydd o welyau ysbyty a'r uned mân anafiadau wedi newid dros y blynyddoedd diwethaf a byddai angen newid mawr i'r adeilad ei hun i wella ei gyflwr ffisegol. Bu rhaid i BIPBC gymryd camau ar adegau i leihau'r gwasanaethau ar sail dros dro am nad yw'n gallu cynnal lefelau staffio diogel.

4.4.18 Bu'r ysbyty yn destun i nifer o adolygiadau yn y blynyddoedd diwethaf ac yn fwyaf diweddar, cafwyd adolygiad annibynnol a gynhaliwyd gan Dr Edward Roberts, Meddyg Teulu ac Is-Gadeirydd Bwrdd Iechyd Prifysgol Abertawe Bro Morgannwg ar gais y cyn-Weinidog Iechyd. Ym mis Gorffennaf 2012, roedd y cynigion ar gyfer Ysbyty Coffa Ffestiniog yn cynnwys:

- Datblygu gwasanaeth gwell gofal yn y cartref i helpu pobl aros gartref yn hytrach na bod angen iddynt fynd i'r ysbyty, pan fo hynny'n ddiogel a phriodol;
- Dylai'r ddarpariaeth uned mân anafiadau a phelydr-X gael ei chau;
- Mae trafodaethau wedi dechrau gyda Chyngor Sir Gwynedd a chymdeithasau tai i gynllunio ar gyfer adeiladu darpariaeth iechyd, gofal cymdeithasol a thai newydd gyda'i gilydd;
- Parhau i ddefnyddio adeilad yr ysbyty i ddarparu canolfan i well gwasanaethau cymunedol ac ystyried ehangu gwasanaethau gofal sylfaenol
- Cau'r gwelyau cleifion mewnol, a byddai cleifion sydd angen gwely ysbyty cymunedol yn cael y gofal hwn yn Ysbyty Alltwen

4.4.19 Mae Ysbyty Alltwen 14 milltir o Flaenau Ffestiniog, ac mae'n ysbyty newydd gyda chyfleusterau modern a chapasiti i gefnogi mwy o gleifion. Er mwyn

datblygu gwasanaethau sylfaenol a chymunedol, byddai BIPBC yn buddsoddi tua £4 miliwn i ailddatblygu'r cyfleusterau presennol, yn amodol ar ddatblygu achos busnes. Byddai hyn yn helpu i sicrhau gwasanaethau yn y gymuned ar gyfer y boblogaeth leol, a byddai'n cymryd tua tair blynedd i'w ddatblygu.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Dylai argaeledd gwasanaethau gofal iechyd fod yn ystyriaeth allweddol wrth asesu addasrwydd dyraniadau tai. • Nid yw union nifer a lleoliad datblygiadau i'r dyfodol yn hysbys eto ac yn hyn o beth, nid yw'n bosibl ar hyn o bryd sefydlu lle bydd angen cyfleusterau iechyd newydd. Bydd angen i'r CDLI ar y Cyd gynnwys polisïau sy'n seiliedig ar feini prawf, sy'n sicrhau bod y gofod o amgylch cyfleusterau presennol yn cael ei ddiogelu ac nad oes unrhyw golled i ddefnyddiau eraill. • Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso'r gwaith o amddiffyn y cyfleusterau iechyd presennol a darparu cyfleusterau newydd pan fo angen yn unol â gofynion Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr. • Gall y CDLI ar y Cyd gyfrannu tuag at wella iechyd a lles cymdeithasol trwy ddarparu tir ar gyfer digon o seilwaith i gwrdd ag anghenion, diogelu cyfleusterau presennol, a darparu mannau agored a all gyfrannu at wella iechyd y gymuned yn feddyliol ac yn gorfforol. • Dylai'r angen am gyfraniadau gan ddatblygwyr ar gyfer cyfleusterau iechyd gael ei ymgorffori mewn polisïau lle bo'n briodol.

4.5 YNNI CARBON ISEL AC ADNEWYDDADWY

4.4.1 Mae'r Llywodraeth yn annog datblygu cynhyrchu trydan o ffynonellau adnewyddadwy. Gwelir y newid o gynhyrchu trwy danwydd ffosil i gynhyrchu ynni o ffynonellau adnewyddadwy fel elfen bwysig o'r ymdrech i gyflawni targedau'r DU i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr. Mae Rhaglen Newid yn yr Hinsawdd y Llywodraeth wedi nodi ystod o fentrau i gyflawni'r amcanion hirdymor cyffredinol, gydag elfen allweddol o hynny'n cynnwys cynhyrchu adnewyddadwy. Amcan y polisi yw sicrhau bod ynni adnewyddadwy yn gwneud cyfraniad cynyddol at yr ystod amrywiol o allu cynhyrchu.

Darpariaeth Bresennol

4.4.2 Mae'r ffigwr canlynol yn dangos y cynlluniau ynni adnewyddadwy presennol yng Nghymru.

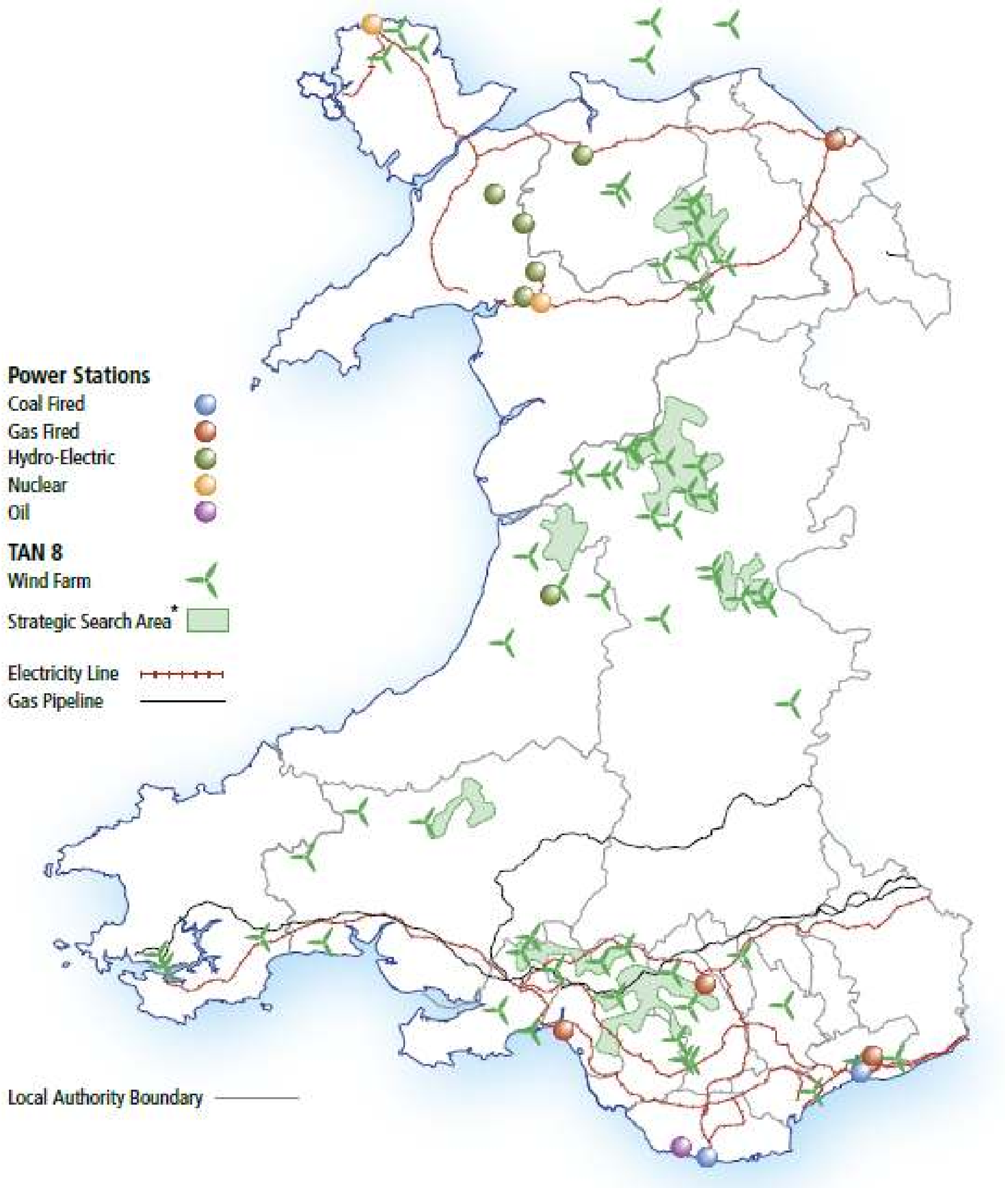

Gwynedd

4.4.3 Amcangyfrifwyd y galw am drydan a gwres yng Ngwynedd trwy ddefnyddio data defnydd ynni gwirioneddol o ystadegau cenedlaethol. Cyfanswm y galw am ynni yng Ngwynedd yn 2010 oedd **1,155.4 GWh** (Gigawat-awr) (Trydan = 815.3 GWh + Nwy = 2,159.6 GWh). Mae cynlluniau ynni adnewyddadwy sy'n weithredol o fewn Gwynedd o fis Ebrill 2012 fel a ganlyn ('Sgopio Cyfleoedd Ynni Adnewyddadwy yng Ngwynedd' 2012):

Cyfleoedd ynni adnewyddadwy gweithredol yng Ngwynedd (2012)

Cynllun	Technoleg	Capasiti wedi'i Osod (MWe)	Statws	Ffynhonnell
Cynllun Hydro Afon Tyn y Cornel	Ynni dŵr	0.12	Gweithredol	DECC

Maentwrog	Ynni dŵr	30	Gweithredol	DECC
Cwm Croesor	Ynni dŵr	0.5	Gweithredol	NFPA
Cwm Dyli, ger Beddgelert	Ynni dŵr	9.8	Gweithredol	RWE
Twrch, Pandy	Ynni dŵr	0.475	Gweithredol	NFPA
Afon Ysgeithin, ger Harlech	Ynni dŵr	0.86	Gweithredol	NFPA
Harnog, ger Rhyd y Main	Ynni dŵr	0.45	Gweithredol	NFPA
Afon Tŷ Cerrig, Rhydymain	Ynni dŵr	0.195	Gweithredol	NFPA
Cwm Llan, Nant Gwynant	Ynni dŵr	0.44	Gweithredol	NFPA
Gain, ger Ganllwyd	Ynni dŵr	0.55	Gweithredol	NFPA
Coed, ger Bala	Ynni dŵr	0.45	Gweithredol	NFPA
Cwmorthin, Tan y Grisiau	Ynni dŵr	0.415	Gweithredol	NFPA
Dolgoch, ger Tywyn	Ynni dŵr	0.30	Gweithredol	DECC
Pant yr Afon, Llechwedd	Ynni dŵr	0.4	Gweithredol	DECC
Maenofferen, Blaenau Ffestiniog	Ynni dŵr	0.2	Gweithredol	DECC
Bryn Fedw Hydro, Rhyd Ddu	Ynni dŵr	0.7	Gweithredol	DECC
Braich Ddu, Y Bala	Gwynt ar y Tir	4.0	Gweithredol	NEPA
Crugeran Farm, Sarn Mellteyrn	Gwynt ar y Tir	0.05	Gweithredol	Data Cynllunio Gwynedd
Cynhyrchu Cilgwyn RO	Nwy Tirlenwi	2.13	Gweithredol	ROG
Ynni Gwynt ar y Tir Domestig	Microgynhyrchu	0.016	Gweithredol	Ofgem
Ynni Gwynt ar y Tir Heb fod yn Ddomestig	Microgynhyrchu	0.006	Gweithredol	Ofgem
Ynni dŵr domestig	Microgynhyrchu	0.051	Gweithredol	Ofgem
Ynni dŵr heb fod yn ddomestig	Microgynhyrchu	0.229	Gweithredol	Ofgem
PV Domestig	Microgynhyrchu	2.4	Gweithredol	Ofgem
PV heb fod yn ddomestig	Microgynhyrchu	0.094	Gweithredol	Ofgem
Cyfanswm	-	54.8MWe	-	-

Ynys Môn

4.4.4 Amcangyfrifwyd y galw am drydan a gwres yn Ynys Môn trwy ddefnyddio data defnydd ynni gwirioneddol o ystadegau cenedlaethol. Cyfanswm y galw am ynni mewn GWh yn Ynys Môn yn 2009 oedd1,341.9 GWh (Trydan = 318.6 GWh + Nwy Naturiol = 463.5 GWh).

4.4.5 Cafwyd gwybodaeth ynghylch cynlluniau ynni adnewyddadwy gweithredol yn Ynys Môn yn Ebrill 2012:

Cynlluniau ynni adnewyddadwy gweithredol yn Ynys Môn (2012)

Cynllun	Technoleg	Capasiti wedi'i Osod	Statws	Ffynhonnell

		(Mwe)		
Fferm Wynt Trysglwyn	Gwynt ar y Tir	5.6	Gweithredol	DECC
Fferm Wynt Llanbabo	Gwynt ar y Tir	20.4	Gweithredol	DECC
Ynni Gwynt ar y Tir Domestig	Microgynhyrchu	0.0028	Gweithredol	Ynys Môn
Ynni Gwynt ar y Tir Heb fod yn Ddomestig	Microgynhyrchu	0.025	Gweithredol	Ynys Môn
PV Domestig	Microgynhyrchu	1.49844	Gweithredol	Ofgem
PV heb fod yn ddomestig	Microgynhyrchu	0.09616	Gweithredol	Ofgem
Cyfanswm	**-**	**27.647**	**-**	**-**

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

Gwynedd

4.4.6 Mae'r tabl canlynol yn cynrychioli cynlluniau ynni adnewyddadwy a gymeradwywyd ac sy'n disgwyl i gael eu hadeiladu ("Sgopio Cyfleoedd Ynni Adnewyddadwy yng Ngwynedd").

Cynhyrchu Ynni Adnewyddadwy a Gymeradwywyd yng Ngwynedd (Ebrill 2012)

Cynllun	Technoleg	Capasiti (Mwe) i'w osod	Statws	Ffynhonnell
Maes Awyr Caernarfon, Dinas Dinlle	Gwynt ar y Tir	0.5	Disgwyl i'w Adeiladu	DECC
Llwyn Isaf AD Plant	Treulio Anaerobig	0.5	Disgwyl i'w Adeiladu	DECC
Hen-dy, Pistyll	Biomas	-	Cymeradwyo cais Hydref 2002	Data Cynllunio Gwynedd
Llanllyfni	Biomas	-	Cymeradwyo cais Mawrth 2007	Parc Cenedlaethol Eryri
Castell March, Abersoch	Ar y Tir	0.08	Cymeradwyo cais ym Mawrth 2006	Gwynedd
Penucharllan, Llanfor, Y Bala	Ynni dŵr	0.08	Cymeradwyo cais ym Medi 2011	PCE
Llys y Coed, Trefriw	Microgynhyrchu	-	Cymeradwyo cais ym Mawrth 2011	PCE
Heryri, Craflwyn Hall, Beddgelert	Microgynhyrchu	-	Cymeradwyo cais yn Ebrill 2011	PCE
Helfa Fawr, Llanberis	Microgynhyrchu	-	Cymeradwyo cais yn Rhagfyr 2007	PCE
CYFANSWM	**-**	**1.21 MWe**	**-**	**-**

Cynlluniau Ynni Adnewyddadwy yn aros am benderfyniad cynllunio yng Ngwynedd (Ebrill 2012)

Cynllun	Technoleg	Capasiti wedi'i Osod (Mwe)	Statws	Ffynhonnell

Gwynt Aelhaearn	Gwynt ar y Tir	0.005	Cyflwyno cais cynllunio 19 Mawrth 2012	Data Cynllunio Gwynedd
Cwmwd, Sarn, Pwllheli	Gwynt ar y Tir	1.63	Disgwyl penderfyniad cynllunio	Data Cynllunio Gwynedd
Hafod y Llan	Ynni dŵr	0.65	Disgwyl penderfyniad cynllunio	Data Cynllunio Gwynedd
Hendy Farm, Abersoch	Solar	0.05	Cyflwyno cais cynllunio Rhagfyr 2011	Data Cynllunio Gwynedd
Cyfanswm	-	**2.3MWe**	-	-

Pob Cynllun Ynni Adnewyddadwy ar y gweill

Statws	Technoleg	Capasiti wedi'i Osod (Mwe)	Capasiti wedi'i Osod (Mwe)
Capasiti presennol	Ynni dŵr	45.9	54.8
	Gwynt ar y Tir	4.0	
	Nwy Tirlenwi	2.1	
	Microgynhyrchu	2.8	
Cynlluniau Newydd a Gymeradwywyd	Ynni dŵr	0.08	1.2
	Gwynt ar y Tir	0.63	
	Treulio Anaerobig	0.5	
Cynlluniau sy'n disgwyl am benderfyniadau cynllunio	Ynni dŵr	0.7	2.4
	Gwynt ar y Tir	1.6	
	Microgynhyrchu	0.05	
Cyfanswm	-	-	**58.4MWe**

Ynys Môn

4.4.7 Paratowyd yr adroddiad "Fframwaith Ynys Ynni Ynys Môn - Cyfleoedd Posibl ac Effeithiau Economaidd y Fframwaith Ynys Ynni (Mai 2010)" ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn ac mae'n fframwaith sy'n canolbwyntio ar gyfleoedd a all chwarae rhan arwyddocaol mewn dyfodol economaidd mwy gwydn, amrywiol a ffyniannus i Ynys Môn a Gogledd Orllewin Cymru. Mae Ffigwr * yn dangos dosbarthiad gofodol y cyfleusterau presennol ac arfaethedig sy'n cynhyrchu ynni ar yr ynys (Ynys Ynni: Cyfleoedd Posibl ac Effeithiau Economaidd, URS) (2010).

Cynhyrchu Ynni

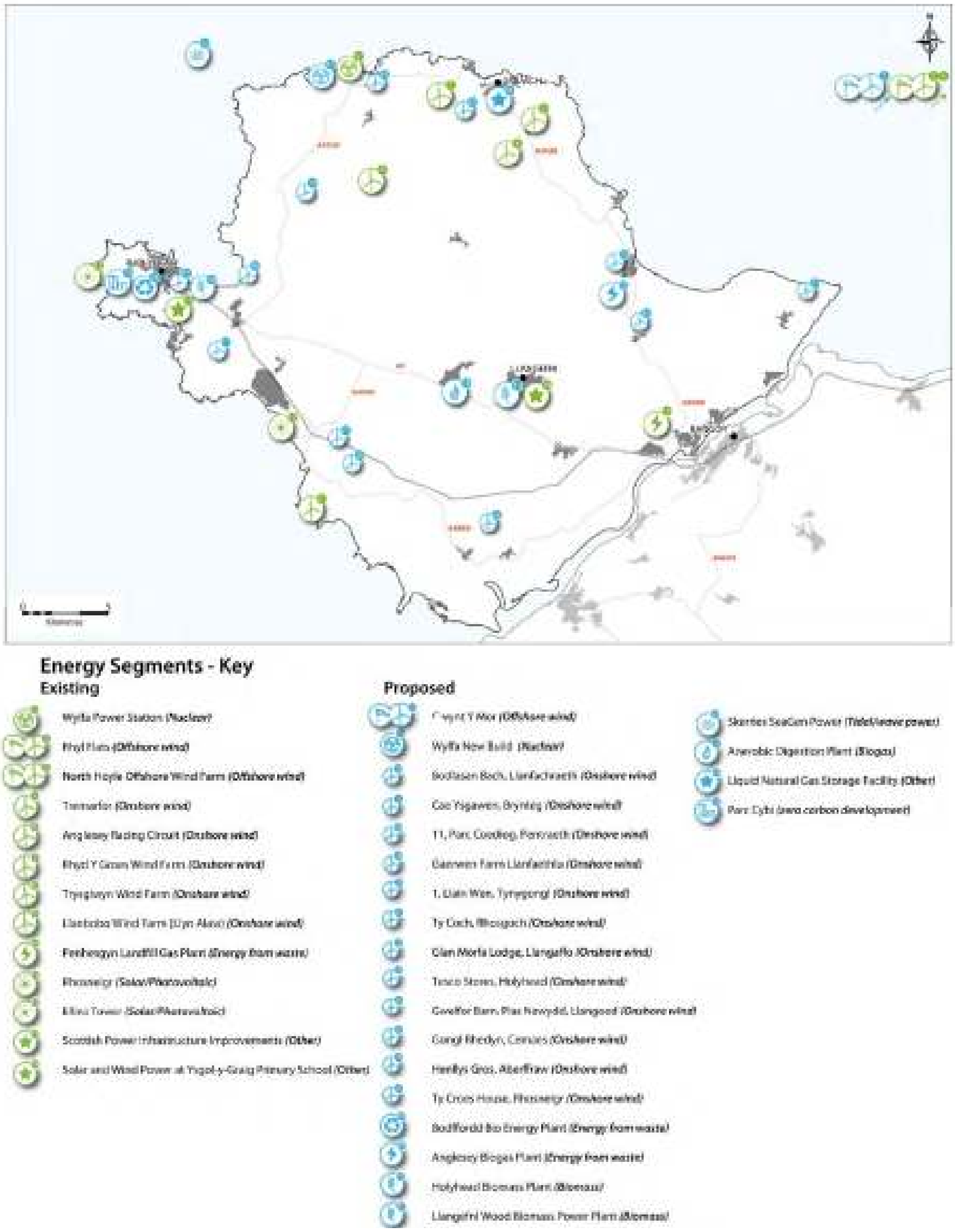

4.4.8 Elfennau allweddol Fframwaith Ynys Ynni yw:

- **Tymor byr**: Gosodiadau biomas graddfa fawr a bach a chnydau ynni ategol, mesurau effeithlonrwydd ynni, a microgynhyrchu. Trafodaethau cychwynnol a chyd-drafod i wneud y mwyaf o gyfleoedd o Barth Ynni Gwynt Ar Y Môr Cylch 3 Môr Iwerddon;

- **Tymor canolig i hir:** Adeiladu gorsaf bŵer niwclear newydd yn yr Wylfa o hyd at 3.2 GW, Gweithredu prosiect llanw yn Ynysoedd y Moelrhoniaid,

canolfan gwynt ar y môr ym Mhorthladd Caergybi ac ailblannu ffermydd gwynt ar y tir sydd eisoes yn bodoli: a

- **Tymor hir:** ehangu pŵer llanw a datblygu'r economi hydrogen. Mae'r dystiolaeth yn dangos bod potensial Ynys Ynni yn sylweddol, ac yn cynrychioli'r cyfle gorau i Ynys Môn arallgyfeirio a chryfhau ei heconomi.

- Mae **adeiladu gorsaf niwclear newydd** yn cynrychioli'r cyfle gorau o fewn Ynys Ynni gyda manteision sylweddol mewn cyflogaeth a thelerau GYC ar gyfer Ynys Môn a'r isranbarth ehangach. Mae angen cydweithio agos parhaus gyda Horizon, Areva a Westinghouse i sicrhau'r buddiannau lleol a chyfleoedd cadwyn cyflenwi gorau bosibl.

- Dylid cefnogi **ail-hyfforddi a gwella sgiliau'r** gweithlu posibl ar gyfer yr orsaf newydd a'r farchnad ynni ehangach er mwyn sicrhau'r buddiannau gorau bosibl i'r ardal leol yn y tymor byr a'r tymor hwy.

- Hefyd bydd **ymgynghori â chymunedau lleol** yn hanfodol i lwyddiant parhaus yr adeiladu newydd a'r cynigion Ynys Ynni ehangach. Mae angen i'r gwaith ddangos manteision y fframwaith i bobl leol.

- **Datblygu Porthladd Caergybi**. Er bod potensial yma mae yna hefyd gyfyngiadau sydd angen rhoi sylw iddynt. Mae trafodaeth barhaus gyda Centrica, LIC, Stena, yr Awdurdod Porthladd a darpar fuddsoddwyr yn hanfodol i ddeall graddfa a natur y cyfle a'r camau y mae angen eu cymryd i wireddu hyn.

- **Gwella'r seilwaith ynni:** mae uchelgeisiau cenedlaethol a lleol i allforio ynni angen buddsoddiad sylweddol yn y rhwydwaith trawsyrru presennol. Dylid parhau â'r drafodaeth ac eglurder ynghylch cynllunio a darparu cysylltiadau newydd a gwell.

4.4.9 Mae prosiectau arddangos yn cynnig y cyfle i roi Ynys Ynni "ar y map" fel y prif leoliad ar gyfer ymchwil a datblygu ynni.

- **Ynni'r llanw:** Byddai mynd ar drywydd ynni'r llanw yn rhoi mantais cynigydd cynnar i Ynys Môn ac yn helpu i greu'r proffil sydd ei angen i helpu denu buddsoddiad mewn ymchwil, datblygu a gweithgynhyrchu. Mae prosiect Ynysoedd y Moelrhoniaid yn gyfle ardderchog i ddatblygu elfen nodedig o'r fframwaith.

- Mae **dadgomisiynu niwclear** yn Wylfa A a hyfforddiant sgiliau niwclear drwy NSAN hefyd yn cynnig potensial i arddangos dadgomisiynu diogel yr adweithydd presennol a chynnig hyfforddiant ymarferol i helpu mynediad i swyddi newydd a gaiff eu creu yn yr orsaf niwclear newydd.

- Mae **gridiau clyfar** mewn ardaloedd gwledig a threfol yn faes sydd o ddiddordeb cynyddol i'r Llywodraeth a'r sector preifat ac unwaith eto ceir mantais cynigydd cyntaf/ cynnar os gellir symud y cyfle ymlaen.

4.4.10 Mae'r tabl canlynol yn dangos y cynlluniau ynni adnewyddadwy sydd wedi cael eu cymeradwyo ac sy'n disgwyl i gael eu hadeiladu (Asesiad Capasiti Ynni Adnewyddadwy Ynys Môn, Mehefin 2012).

Cynlluniau Ynni Adnewyddadwy Cymeradwy yn Ynys Môn (Awst 2012)

Cynllun	Technoleg	Capasiti (Mwe) i'w osod	Statws	Ffynhonnell
Fferm Wynt Fferm Ysgellog	Gwynt ar y Tir	4.6	Disgwyl i'w Adeiladu	DECC
Stad Ddiwydiannol Mona (AD)	Biomas-bwrpasol	0.2	Disgwyl i'w Adeiladu	DECC
Ynni gwynt ar y tir domestig	Microgynhyrchu	0.01	Rhoddwyd caniatâd	Ynys Môn
Ynni gwynt ar y tir heb fod yn ddomestig	Microgynhyrchu	0.03	Rhoddwyd caniatâd	Ynys Môn
Cyfanswm	**-**	**4.84**	**-**	**-**

4.4.11 Yn ogystal, mae dau gynllun arfaethedig o bwys y mae'n ddefnyddiol bod yn ymwybodol ohonynt:

- Gwaith biomas 299MW arfaethedig ger Caergybi (Lateral Power)
- Aráe lanw arfaethedig 10.5MW rhwng Ynysoedd y Moelrhoniaid a Thrwyn y Gader (SeaGen Wales).

4.4.12 Hefyd mae gorsaf bŵer niwclear 3.3GW newydd wedi'i chynllunio yn Wylfa B. Er nad yw hwn yn ynni adnewyddadwy, caiff ei gynnwys yma i ddiben cyflawnrwydd.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried y cynlluniau a nodir uchod, a ddylai helpu cyfeirio datblygiadau tai a chyflogaeth i leoliadau priodol gan fanteisio i'r eithaf ar y seilwaith ynni sydd ar gael. • Efallai y bydd angen seilwaith cysylltiedig ychwanegol yn unol â chynhyrchu ynni adnewyddadwy newydd. Gall hyn fod yn gysylltiadau i'r Grid Cenedlaethol, gwifrau preifat, neu ffyrdd mynediad newydd, er enghraifft. • Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso gostyngiad mewn ynni drwy annog mwy o effeithlonrwydd ynni a defnyddio technolegau adnewyddadwy. • Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo effeithlonrwydd wrth ddylunio adeiladau newydd ac addasu adeiladau sydd eisoes yn bodoli.

4.5 CYFLEUSTODAU - DŴR

4.5.1 Dŵr Cymru yw'r cwmni sy'n gyfrifol am gyfrifoldebau ymgymeriad dŵr, carthffosiaeth a gwaredu carthion yn Ynys Môn a Gwynedd.

Darpariaeth Bresennol

4.5.2 Mae 8 parth adnoddau dŵr (WRZ) lle mae'r cyflenwad yn gyfan gwbl neu'n rhannol o fewn ardal y CDLl ar y Cyd. Y rhain yw:

- Gogledd Eryri Ynys Môn (NEYM)
- Llŷn Harlech
- Abermaw
- De Meirionnydd
- Tywyn Aberdyfi
- Blaenau Ffestiniog
- Bala
- Dyffryn Conwy

Parthau Adnoddau Dŵr yn Ynys Môn a Gwynedd

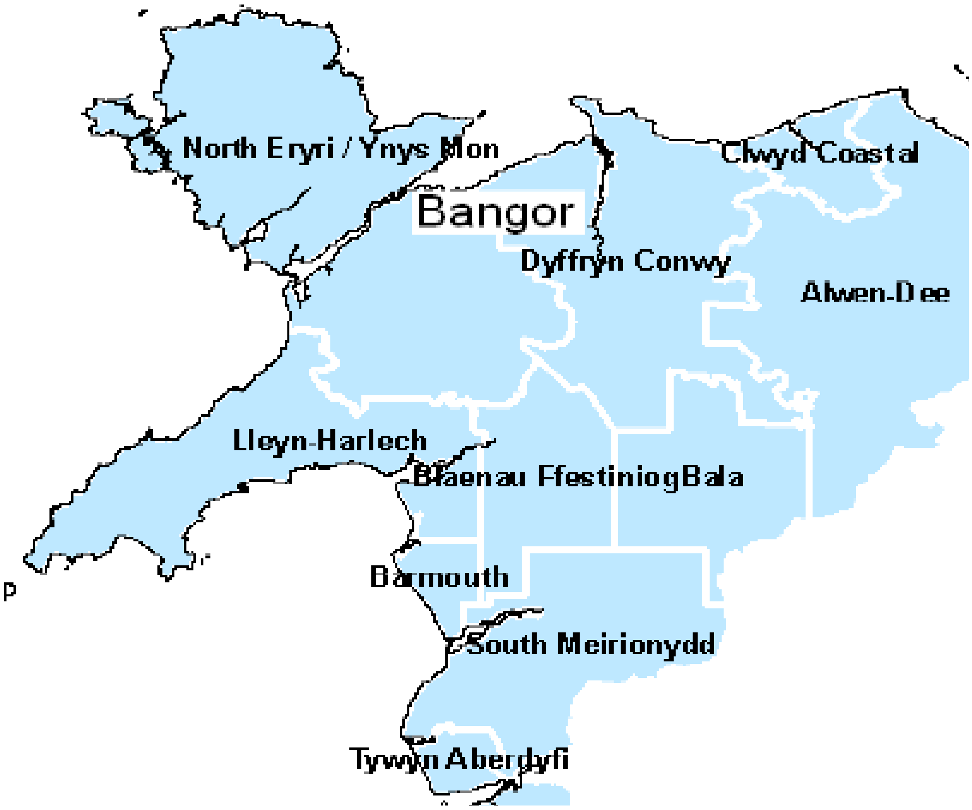

(Ffynhonnell: Cynllun Rheoli Adnoddau Dŵr Drafft Diwygiedig, 2009)

Mae Cynllun Adnoddau Dŵr (2014) Dwr Cymru yn rhagamcanu bydd Parth Gogledd Eryri/Ynys Môn mewn diffyg o 2024 a pharhau i fod yn ddiffygiol dros weddill y cyfnod cynllunio. Er mwyn cynnal y cydbwysedd cyflenwad a galw at 2040, bydd Dŵr Cymru yn trosglwyddo dŵr o waith trin dŵr Cwm Dulyn i'r Dê, gwella lefelau gollyngiad, ac ymgymeryd â gwaith

effeithlonrwydd. Yn Nhywyn / Aberdyfi, rhagwelir bydd diffyg i ddigwydd ar ôl 2016. Er mwyn cynnal y cydbwysedd cyflenwad a galw, bydd Dŵr Cymru yn gweithredu'r datrysiad sydd yn costio leiaf, sef trosgwlyddo dŵr crai o echdyniad newydd yn Afon Dysynni a trhosglwyddo'r dŵr hwn i WTW Penybont sydd â chapasiti dros ben.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.5.3 Mae'n ofynnol i bob cwmni cyflenwi dŵr gynhyrchu Cynlluniau Adnoddau Dŵr sy'n cwmpasu cyfnod o 25 mlynedd, a ddylai ddangos gofynion galw a chyflenwad a ragwelir o ganlyniad i dwf yn y boblogaeth. Mae Cynllun Rheoli Adnoddau Dŵr Drafft Diwygiedig Dŵr Cymru (WRMP) (2011) yn amlinellu'r strategaeth 25 mlynedd ar gyfer rheoli adnoddau dŵr, ac mae'n cynnal y cydbwysedd rhwng y cyflenwad a'r galw am ddŵr i'r cyfnod 2034-2035. Mae'r WRMP yn defnyddio rhagolygon poblogaeth Llywodraeth Cymru ac mae hyn yn dangos y rhagwelir y bydd gan yr 8 parth presennol warged cyflenwad drwy gydol y cyfnod cynllunio (hyd at 2034-35). Felly, cyn belled â bod y ceisiadau CDLl ar y Cyd ar gyfer twf yn unol â rhagolygon Llywodraeth Cymru, dylai'r cyflenwad i'r parthau hyn gael eu cynnal yn llawn.

4.5.4 Yn ddiweddar, mae Dŵr Cymru wedi ymgynghori ar gynlluniau newydd drwy fuddsoddi £2 biliwn i wella gwasanaethau rhwng 2015 a 2021. Mae cynlluniau manwl yn cynnwys ystod eang o brosiectau a chynlluniau mewn cymunedau ledled Cymru, Swydd Henffordd a Glannau Dyfrdwy.

4.5.5 Rhwng 2015 a 2021, mae'r cynlluniau yn cynnwys:

- buddsoddi £784 miliwn mewn gwasanaethau dŵr
- gwneud gwelliannau sylweddol yn yr 14 gwaith trin dŵr ac ailadeiladu'n sylweddol y gweithfeydd ym Mryn Cowlyd (sy'n gwasanaethu ardaloedd Llandudno a Bae Colwyn) a Thynywaun (sy'n gwasanaethu'r Rhondda);
- gweithio gyda ffermwyr a thirfeddianwyr eraill i leihau faint o lygryddion posib sy'n mynd i mewn i afonydd a moroedd
- ymchwilio i sut mae ansawdd dŵr yn cael ei effeithio gan yr amgylchedd naturiol a newid yn yr hinsawdd cyn iddo gyrraedd gweithfeydd trin
- treialu technolegau newydd i wella ansawdd dŵr ymhellach er mwyn sicrhau bod safonau newydd yn cael eu bodloni
- cynnal 66 o weithfeydd trin dŵr
- adnewyddu 470km o brif bibellau dŵr er mwyn lleihau amlder toriadau mewn ardaloedd risg uchel gan gynyddu gwytnwch asedau strategol allweddol,
- buddsoddi bron i £1 biliwn yn y rhwydwaith carthffosiaeth a'r gwaith trin carthion - o'i gymharu â £565 miliwn yn 2010-15 - fel y gallant ymdopi â'r galwadau cynyddol ar y system gan gynyddu dibynadwyedd gwaith trin carthion allweddol - gydag adnewyddu mawr o 45 o'n gweithiau blaenoriaeth
- lleihau faint o ddŵr wyneb sy'n mynd i mewn i'n rhwydwaith carthffosydd i leihau'r risg o lifogydd a llygru ein cyrsiau dŵr
- cynyddu'n sylweddol faint o ynni adnewyddadwy a gynhyrchir ar safleoedd Dŵr Cymru i 100GWh
- gosod cynhyrchu hydro-electrig newydd ar 30 o safleoedd a chynhyrchu ffoto-foltäig ar 12 safle arall

- darparu cysylltiadau newydd i 64,000 o eiddo newydd sy'n costio rhyw £29 miliwn
- buddsoddi bron i £100 miliwn i wella capasiti systemau dŵr a charthffosiaeth i ganiatáu ar gyfer twf yn y boblogaeth a datblygiad economaidd
- uwchraddio'r rhwydwaith fel y gallant gyflenwi dŵr i orsaf ynni niwclear newydd Wylfa (Ynys Môn).

4.5.6 Mae Strategaeth Rheoli Tynnu Dŵr Dalgylch Ynys Môn Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) (2007) yn disgrifio sut y dylid rheoli'r adnoddau dŵr yn Ynys Môn. Mae gan Ynys Môn ddwy brif gronfa sy'n cyflenwi yr Ynys gyda dŵr yfed. Maent hefyd yn ffynhonnell o ddŵr ar gyfer amaethyddiaeth, ffermio pysgod a diwydiant ysgafn. Ar hyn o bryd nid oes tynnu dŵr daear trwyddedig yn yr ardal gan fod tynnu dŵr daear wedi'i eithrio rhag trwyddedu, ond mae'n cael ei ddefnyddio'n helaeth ar gyfer cyflenwadau dŵr preifat bychan ar draws yr Ynys. Ers 1 Ebrill 2005, mae 5 trwydded tynnu dŵr wyneb cyfredol yn ardal CAMS Ynys Môn. O ganlyniad i Ddeddf Dŵr 2003, mae eithriad tynnu dŵr daear yn yr ardal hon yn cael ei godi ac yn y pendraw bydd angen trwyddedu pob tyniad dros 20m3/dydd.

4.5.7 Mae Strategaeth Rheoli Tynnu Dŵr Dalgylch Llŷn ac Eryri Asiantaeth y CNC (2006) yn nodi sut y bydd Asiantaeth yr Amgylchedd yn rheoli tynnu dŵr hyd at eleni. Mae'n amlinellu lle mae dŵr ar gael, a hefyd, os yw'n berthnasol, lle mae angen gostwng y cyfraddau tynnu presennol. Ar hyn o bryd mae tynnu dŵr daear wedi'i eithrio rhag yr angen am drwydded tynnu dŵr yn ardal CAMS Llŷn ac Eryri, felly ychydig a wyddys am faint o dynnu dŵr sy'n digwydd o'r ffynhonnell hon.

4.5.8 Arweiniodd ymgynghori uniongyrchol gyda Dŵr Cymru ar Strategaeth Ofodol a Ffefrir y CDLl ar y Cyd at wneud y sylwadau canlynol:

- **Bangor** - Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r dyraniadau arfaethedig yn cael eu cadarnhau efallai y bydd yn ofynnol i brif bibellau dŵr oddi ar y safle gael eu darparu at ffin ac o fewn y safle datblygu. Gellir caffael y gwasanaeth hwn trwy ddarpariaethau cais o dan adrannau 40-41 Deddf Diwydiant Dŵr 1991 (fel y'i diwygiwyd). I'r ardaloedd uchel yn arbennig, bydd angen i Dŵr Cymru fodelu eu system i sicrhau na fydd darparu cyflenwad dŵr i unrhyw geisiadau datblygu yn tanseilio'r safonau presennol o wasanaeth. Ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o ran y system garthffosiaeth er y byddai angen i Waith Trin Dŵr Gwastraff Treborth gael ei uwchraddio rywbryd o fewn cyfnod y Cynllun i ddarparu ar gyfer yr holl dwf arfaethedig.

- **Caernarfon** - Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r safleoedd arfaethedig yn hysbys, gall Dŵr Cymru asesu a fydd angen prif bibellau dŵr oddi ar y safle i wasanaethu'r safle. Mae'r system carthffosiaeth yn ddigonol ar y cyfan ac ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o safbwynt gallu Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Caernarfon i gynnwys y ceisiadau cychwynnol ar gyfer twf tai.

- **Pwllheli -** Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r safleoedd arfaethedig yn hysbys, gall Dŵr Cymru asesu a fydd angen prif bibellau dŵr

oddi ar y safle i wasanaethu'r safle. Mae'r system carthffosiaeth yn ddigonol ar y cyfan ac ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o safbwynt gallu Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Pwllheli i gynnwys y ceisiadau cychwynnol ar gyfer twf tai.

- **Porthmadog -** Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r safleoedd arfaethedig yn hysbys, gall Dŵr Cymru asesu a fydd angen prif bibellau dŵr oddi ar y safle i wasanaethu'r safle. Mae'r system carthffosiaeth yn ddigonol ar y cyfan ac ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o safbwynt gallu Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Porthmadog i gynnwys y ceisiadau cychwynnol ar gyfer twf tai.

- **Amlwch** - Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r safleoedd arfaethedig yn hysbys, gall Dŵr Cymru asesu a fydd angen prif bibellau dŵr oddi ar y safle i wasanaethu'r safle. Mae'r system carthffosiaeth yn ddigonol ar y cyfan ac ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o safbwynt gallu Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Amlwch i gynnwys y ceisiadau cychwynnol ar gyfer twf tai.

- **Caergybi** - Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r safleoedd arfaethedig yn hysbys, gellir asesu a fydd angen prif bibellau dŵr oddi ar y safle i wasanaethu'r safle. Dengys cofnodion Dŵr Cymru fod digwyddiadau llifogydd unigol yn y dalgylch dŵr gwastraff hwn a chan ddibynnu ar union leoliad y datblygiad, bydd angen ymdrin â'r materion hyn i ganiatáu i ddatblygiad fynd yn ei flaen. Ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o safbwynt gallu Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Caergybi i gynnwys y ceisiadau cychwynnol ar gyfer twf tai.

- **Llangefni** - Unwaith y bydd union leoliadau a dwyseddau'r safleoedd arfaethedig yn hysbys, gellir asesu a fydd angen prif bibellau dŵr oddi ar y safle i wasanaethu'r safle. Dengys cofnodion Dŵr Cymru fod digwyddiadau llifogydd unigol yn y dalgylch dŵr gwastraff hwn a chan ddibynnu ar union leoliad y datblygiad, bydd angen ymdrin â'r materion hyn i ganiatáu i ddatblygiad fynd yn ei flaen. Ni ragwelir unrhyw faterion o bwys o safbwynt gallu Gwaith Trin Dŵr Gwastraff Llangefni i gynnwys y ceisiadau cychwynnol ar gyfer twf tai.

4.5.9 Mae'r asesiad uchod yn seiliedig ar y rhagdybiaeth y bydd unrhyw ddŵr wyneb o'r eiddo domestig a chyflogaeth i'r dyfodol yn mynd i mewn i'r carthffosydd cyhoeddus. Gall dileu ac/neu atal dŵr wyneb o'r system garthffosiaeth gyhoeddus gynyddu yn fawr y cynhwysedd budr a fydd ar gael ar gyfer datblygu i'r dyfodol.

- **Aneddiadau eraill -** Mae natur amgylchedd wledig eang y CDLl ar y Cyd yn golygu fod gan Dŵr Cymru nifer o weithfeydd trin dŵr gwastraff (GTDG) ar hyd a lled yr ardal ddaearyddol. Mae'n deg dweud bod llawer o'r GTDG hyn yn fach iawn o ran y boblogaeth a wasanaethir, a bydd yn bosibl gwneud asesiad pellach o'r effaith bosibl ar asedau unwaith y bydd mwy o wybodaeth ar gael. Lle bo cyfanswm dwysedd y dyraniadau arfaethedig yn fwy na chynllun damcaniaethol y gweithiau hyn, yna bydd angen capasiti pellach.

4.5.10 Bydd Dŵr Cymru bydd yn gweithio gyda'r ddau Awdurdod, drwy gofnodion cwblhau tai ac ystadegau Argaeledd Tir ar gyfer Tai, i ddeall a monitro'r gyfradd dwf o fewn ardal y CDLl ar y Cyd i'w cynorthwyo i gyflwyno eu cynlluniau ar gyfer ariannu a chymeradwyaeth er mwyn cyflwyno'r seilwaith angenrheidiol i gwrdd â thwf i'r dyfodol. Lle nad oes gan aneddiadau gyfleusterau carthffosiaeth cyhoeddus, yna bydd darpariaethau Cylchlythyr 10/99 Gofynion Cynllunio yng nghyswllt y Defnydd o Garthffosiaeth Nad Yw'n Gyhoeddus sy'n ymgorffori Tanciau Carthion mewn Datblygiadau Newydd yn berthnasol, a bydd angen ymgynghori ag Asiantaeth yr Amgylchedd yn yr achos hwn.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Bydd ymgynghori parhaus gyda Dŵr Cymru yn hollbwysig i sicrhau bod unrhyw ddyraniadau tai a chyflogaeth yn addas o ran darparu gwasanaethau dŵr yfed a dŵr gwastraff. Bydd angen i'r Cyngor ymgynghori â Dŵr Cymru unwaith y cynigir datblygiadau safle penodol er mwyn sicrhau bod y capasiti seilwaith priodol ar gael, neu bod modd ei ddarparu i gefnogi twf.   • Dylai datblygiadau yn y lle cyntaf gysylltu â'r prif garthffosydd lle mae'n ymarferol i wneud hynny, fel arall gallai darpariaeth Cylchlythyr y Swyddfa Gymreig 10/99 fod yn berthnasol.   • Dylai'r CDLl ar y Cyd ystyried y rhwymedigaethau a gynhwysir yn y Ddeddf Rheoli Llifogydd a Dŵr 2010 sydd yn nodi y gall cael gwared ar ddŵr wyneb o garthffosydd cyfunol gynyddu'r capasiti sydd ar gael i'w ddatblygu.   • Dylai'r CDLl ar y Cyd gynnwys polisïau (neu gafeatau o fewn polisïau) sy'n cynnwys y meysydd canlynol: diogelu adnoddau dŵr a'r amgylchedd rhag gweithgareddau a allai lygru, fel gweithfeydd mwynau, a gwaredu gwastraff; draenio cynaliadwy a all liniaru llifogydd; mesurau effeithlonrwydd a/neu gadwraeth dŵr wedi'u hymgorffori fel rhan o'r dyluniad datblygiadau newydd; rhwymedigaethau cynllunio ac amodau cynllunio a all wella ansawdd y datblygiad a galluogi i geisiadau fynd yn eu blaen, a allai fel arall gael eu gwrthod; mecanweithiau sy'n galluogi datblygwyr i gwrdd neu gyfrannu tuag at y gost o ddarparu cyfleusterau o'r fath mewn amgylchiadau priodol.

4.6 CYFLEUSTODAU - NWY

Darpariaeth Bresennol

4.6.1 Nid oes gan y Grid Cenedlaethol unrhyw asedau trawsyrru nwy wedi'u lleoli o fewn ardal weinyddol Cynghorau Ynys Môn a Gwynedd. *Wales and West Utilities* sy'n berchen ar y rhwydwaith dosbarthu nwy lleol ac yn ei redeg yn Ynys Môn a Gwynedd.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.6.2 Mae'r "Datganiad Datblygu Tymor Hir Wales and West Utilities 2011" yn rhoi syniad o'r defnydd system o'n system piblinellau a'r datblygiadau tebygol. Cynhwysir Ynys Môn a Gwynedd yn "Rhanbarth Gogledd Cymru".

4.6.3 Yn 2011 rhoddodd National Grid UK Transmission (UKT) ddau senario rhagolygon galw i Wales and West Utilities. Y senario cyntaf oedd rhagolwg "Wedi Mynd yn Wyrdd" a oedd yn mabwysiadu safbwynt ymosodol ynglŷn ag effeithlonrwydd ynni, yn enwedig mewn cartrefi newydd, a hefyd wrth gwrdd â thargedau ynni a osodwyd gan lywodraeth y DU. Rhagwelir hefyd yn y tymor hwy y bydd gwres nwy yn cael ei ddisodli gan drydaneiddio gwres sy'n cael ei fwydo o ffynonellau adnewyddadwy. Yr ail senario oedd model "Dilyniant Araf" a ddisodlodd y rhagolwg "Barn Orau" traddodiadol a ddarperir fel arfer gan UKT.

4.6.4 Ar ôl proses adolygiad helaeth, barnodd Wales and West Utilities mai'r senario "Dilyniant Araf" oedd y rhagolwg mwyaf rhesymol i seilio ei ddatganiad 2011 galw arni. Mae'r rhagolwg galw blynyddol presennol i'r senario "Dilyniant Araf" yn nodi ar ôl 2011 y bydd gostyngiad o 7% yng nghyfanswm y galw blynyddol am nwy i'r rhwydwaith cyfan erbyn 2020. Dylanwadir ar y gostyngiad hwn gan y dirywiad yn y farchnad dai, ynghyd â ffactorau eraill megis cynnydd ym mhris tanwydd, ynghyd â mwy o fesurau effeithlonrwydd ynni a thargedau'r llywodraeth i wthio am economi carbon isel.

4.6.5 Disgwylir i Ranbarth Gogledd Cymru hefyd weld gostyngiad o 9% yn y galw blynyddol erbyn 2020. Dengys y tabl canlynol y prosiectau a gynlluniwyd gan Wales and West Utilities rhwng 2011-2020.

Prosiectau a Gynlluniwyd ar gyfer 2011-2020

Project Name	Driver
2011/2012	
HN035 – Chwilog to Ffestiniog Interlink 32km	Condition
17 x Pre-heaters Including E&I Upgrades	Condition
12 x Site Rebuild Including E& I Upgrades	Condition
2012/2013	
HN037 – Llanwrin to Barmouth Tee 22km	Condition
Llanfyllin LPG	Capacity
Penn Lea PRI	Capacity
6 x Pre-heaters Including E&I Upgrades	Condition
20 x Site Rebuild Including E& I Upgrades	Condition
20 x Metering Replacement Program work	Condition
River Trothy Diversion (Pipework and Monmouth PRI)	Condition
Bath Holder Decommissioning and Demolition	Customer
Five Fords bio-gas entry – North Wales downrating	Customer
Watchet PRI	Operational
Kenn Offtake	Operational

4.6.6 Fel y gwelir oddi wrth y rhestr prosiect, ni nodwyd unrhyw brosiectau newydd yn 2011 i gynyddu cynhwysedd y rhwydwaith. Dylid nodi hefyd bod y Grid Cenedlaethol wedi datgan bod datblygiadau i'r rhwydwaith yn ganlyniad i geisiadau cysylltiad penodol e.e. gorsafoedd pŵer, a cheisiadau am gapasiti ychwanegol ar y rhwydwaith gan gludwyr nwy. Yn gyffredinol, mae’r datblygiadau rhwydwaith i ddarparu cyflenwadau i'r rhwydwaith dosbarthu nwy lleol o ganlyniad i dwf mewn galw cyffredinol mewn rhanbarth, yn hytrach na datblygiadau penodol i safle.

Goblygiadau i’r CDLIC
• Bydd angen i'r Cyngor ymgynghori gyda'r Grid Cenedlaethol a Wales and West Utilities unwaith y cynigir datblygiadau safle penodol er mwyn sicrhau bod y capasiti seilwaith priodol ar gael, neu bod modd ei ddarparu i gefnogi twf.

4.7 CYFLEUSTODAU - TRYDAN

4.7.1 Y Grid Cenedlaethol sy'n gweithredu'r rhwydwaith trawsyrru trydan cenedlaethol ledled Prydain, ac sy'n berchen ar y rhwydwaith yng Nghymru a Lloegr ac yn ei gynnal, gan ddarparu cyflenwadau trydan o orsafoedd cynhyrchu i gwmnïau dosbarthu lleol. Nid yw'r Grid Cenedlaethol yn dosbarthu trydan i safleoedd unigol, ond yn hytrach cwmnïau rhanbarthol ar wahân sy'n berchen ar y rhwydweithiau dosbarthu trydan hyn ac sy'n eu gweithredu, a rôl y cwmnïau lleol hyn yw dosbarthu trydan i gartrefi a busnesau.

Darpariaeth Bresennol

4.7.2 Mae system drydan foltedd uchel y Grid Cenedlaethol, sy'n gweithredu ar 400,000 o a 275,000 folt, yn cynnwys tua 22,000 o beilonau gyda hyd llwybr llinell uwchben o 4,500 milltir, 420 o filltiroedd o gebl tanddaearol a 337 o is-orsafoedd.

Trawsyrru Trydan

4.7.3 Mae system llinellau trawsyrru uwchben/ceblau tanddaearol foltedd uchel y Grid Cenedlaethol o fewn ardal weinyddol Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd sy'n ffurfio rhan hanfodol o'r rhwydwaith trawsyrru trydan yng Nghymru a Lloegr yn cynnwys y canlynol:

- Llinell 4ZA – llwybr 400kV o is-orsaf Wylfa yn Ynys Môn i is-orsaf Pentir yng Ngwynedd
- Llinell 4ZC – llwybr 400kV o is-orsaf Trawsfynydd yng Ngwynedd i is-orsaf Pentir yng Ngwynedd
- Llinell 4ZB – llwybr 400kV o is-orsaf Pentir yng Ngwynedd i is-orsaf Glannau Dyfrdwy yn Sir y Fflint
- Llinell ZK – llwybr 400kV o is-orsaf Glannau Dyfrdwy yn Sir y Fflint i is-orsaf Trawsfynydd yng Ngwynedd
- Cebl tanddaearol 275kV o is-orsaf Trawsfynydd yng Ngwynedd i is-orsaf Ffestiniog yng Ngwynedd
- Cebl tanddaearol 400kV o is-orsaf Pentir yng Ngwynedd i Dinorwig
- Llinell EV – llwybr 132kV o is-orsaf Wylfa yn Ynys Môn i is-orsaf Penrhos yn Ynys Môn

4.7.4 Mae'r is-orsafoedd canlynol hefyd wedi eu lleoli o fewn ardal weinyddol Cynghorau Ynys Môn a Gwynedd:

- Is-orsaf Wylfa – 400kV
- Is-orsaf Pentir – 400kV a 132kV
- Is-orsaf Dinorwig – 400kV

Lleoliad ceblau foltedd uchel y Grid Cenedlaethol

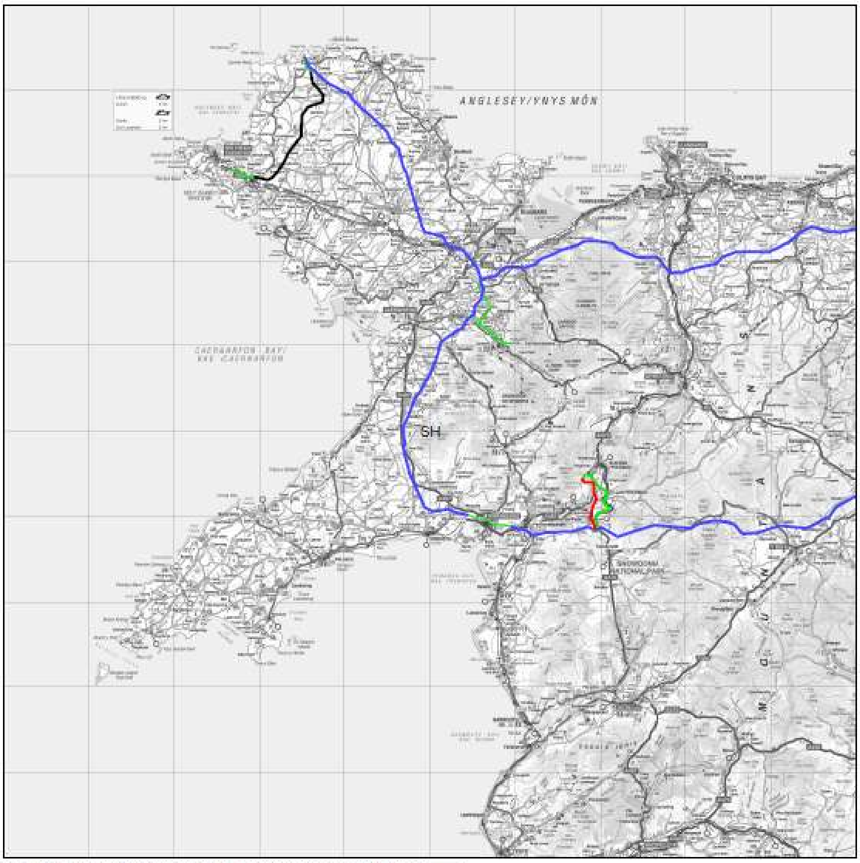

National Grid high-voltage cable locations © Copyright National Grid Transco.

Map reproduced from the Ordnance Survey Map by permission of Ordnance Survey on behalf of the controller of Her Majesty's Stationery Office.

© Crown Copyright Ordnance Survey,
NATIONAL GRID ELECTRICITY - 100024241

nationalgrid

Dosbarthiad Trydan

4.7.5 Scottish Power Energy Networks sy'n berchen ar y rhwydwaith dosbarthu trydan lleol ac yn ei weithredu yn ardaloedd Cynghorau Ynys Môn a Gwynedd.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.7.6 Mae'r **Papur Gwyn ar Ynni (2007)** yn ei gwneud yn glir y bydd systemau ynni'r DU yn mynd trwy newid sylweddol dros yr 20 mlynedd nesaf. Er mwyn cyrraedd nodau'r papur gwyn, bydd angen diwygio a diweddaru llawer o seilwaith ynni y DU yn ystod y cyfnod hwn. Bydd hyn yn ofynnol ar gyfer:

- Ehangu'r seilwaith cenedlaethol (e.e. llinellau pŵer uwchben, ceblau tanddaearol, ymestyn is-orsafoedd, pibellau nwy newydd a gosodiadau cysylltiedig); a
- Ffurfiau newydd o seilwaith (e.e. cynhyrchu gwasgaredig ar raddfa lai, safleoedd storio nwy).

4.7.7 Mae adroddiad "**Ein Rhwydwaith Trosglwyddo Trydan: Gweledigaeth ar gyfer 2020**" (Grŵp Strategaeth Rhwydweithiau Trydan, Chwefror, 2012) yn nodi ac yn amcangyfrif costau rhanbarthol yr atgyfnerthu'r trawsyrru posibl a allai fod yn ofynnol i ddarparu ar gyfer cysylltu'r amrywiaeth o gynhyrchu newydd sydd ei angen i gwrdd â thargedau ynni adnewyddadwy'r DU tra, ar yr un pryd, yn hwyluso cysylltiad y cynhyrchu newydd hanfodol arall a fydd ei angen er mwyn cynnal diogelwch parhaus y cyflenwad.

4.7.8 Mae'r atgyfnerthu rhwydwaith trawsyrru posibl a nodwyd yn y ddogfen fel a ganlyn: Tybir cynnydd net o 2.8GW o gynhyrchu i gysylltu o dan y senario Wedi Mynd yn Wyrdd 2011 yn ardal Gogledd Cymru erbyn 2020. Mae hyn yn cynnwys ynni niwclear newydd, Cylch 2 a Chylch 3 gwynt ar y môr, a chyswllt cydgysylltydd i Iwerddon y disgwylir iddo gael ei gwblhau cyn 2012/13. Ar hyn o bryd mae ychydig o dan 1GW o gynhyrchu ynni niwclear, 2.1GW o thermol, 2GW o gynhyrchu storfa bwmp yn cysylltu â system drawsyrru Gogledd Cymru.

4.7.9 O dan y senario Wedi Mynd yn Wyrdd 2011, pan fydd Cylch 3 ffermydd gwynt Môr Iwerddon a chynhyrchu ynni niwclear yn dechrau cael effaith sylweddol ar y ffin, byddai angen atgyfnerthiad pellach ar ffurf:

- Dwy linell drawsyrru newydd rhwng Wylfa a Phentir.
- Gosod ail gylched rhwng Pentir a Thrawsfynydd. Y dyddiadau cwblhau cynharaf posibl yr atgyfnerthu hyn fyddai 2018 a 2016 yn y drefn honno.

4.7.10 Y dyddiadau cwblhau cynharaf posibl o'r cyswllt ailddargludydd Wylfa – Penfro a Thrawsfynydd – Treuddyn Tee yw 2017 a 2014 yn y drefn honno.

4.7.11 Hefyd efallai y bydd angen cyswllt Wylfa - Penfro HVDC o dan y senario Wedi Mynd yn Wyrdd 2011 mor gynnar â 2020. Byddai'r atgyfnerthu hwn yn cael ei gyfiawnhau ymhellach petai holl unedau niwclear Wylfa B yn gweithredu'n llawn. Atgyfnerthu Ar y Tir arall efallai y bydd ei angen yw:

- Ailddargludo cylchedau Trawsfynydd i Treuddyn Tee.

4.7.12 Yn ogystal, datblygwyd opsiwn dylunio rhwydwaith cydlynol ar y môr i ddarparu ar gyfer 2GW o wynt a dybir erbyn 2020 o dan y Senario Wedi Mynd yn Wyrdd 2011, a gellid ei ehangu i uchafswm capasiti parth o 4.2GW ar gyfer capasiti llawn gwynt Môr Iwerddon Cylch 3. Byddai'r opsiwn dylunio hwn yn cydlynu rhyng-gysylltiad rhwng y platfformau ar y môr a'r trawsyrru ar y tir a allai leihau'r nifer o gysylltiadau i gynnal cost y cysylltiadau ac o bosibl gynnig amrywiaeth cylched i gynhyrchu ar y môr. Byddai'r manteision posibl hyn yn dibynnu ar y tybiaethau a wnaed - er enghraifft, yr amseriad a maint y cynhyrchu.

System drawsyrru Gogledd Cymru gydag opsiynau atgyfnerthu posibl erbyn 2020

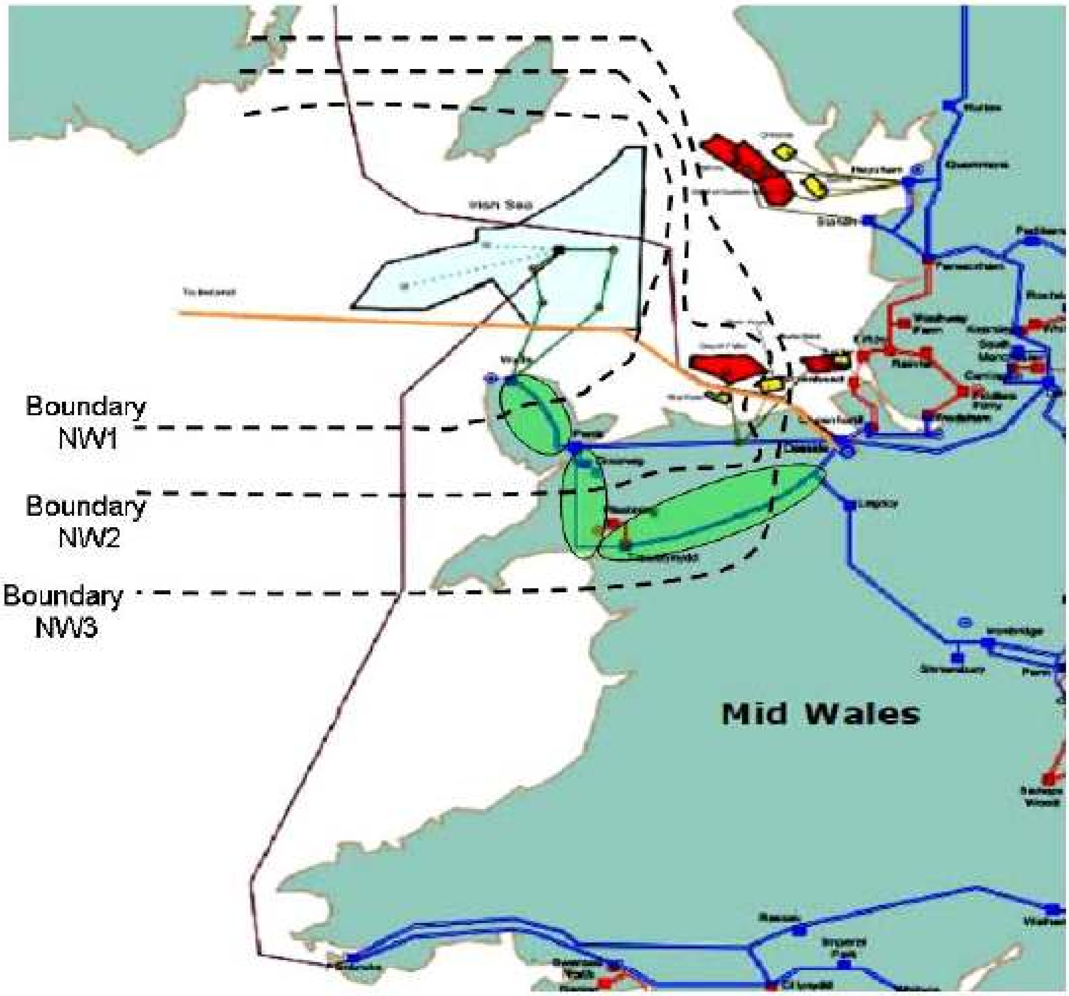

4.7.13 Tuag at ddiwedd 2012, dechreuodd **y Grid Cenedlaethol** ar ei gam cyntaf o ymgynghori ar gynigion i gysylltu ffynonellau newydd o gynhyrchu trydan carbon isel yng Ngogledd Cymru **(Cysylltiad Gogledd Cymru y Grid Cenedlaethol).** I ganfod y ffordd orau o gysylltu â'r cynhyrchu ynni newydd arfaethedig yng Ngogledd Cymru, cynhaliodd y Grid Cenedlaethol broses i nodi 'opsiynau strategol'. Yn ystod y broses hon, cynigiwyd nifer fawr o ffyrdd posibl i gysylltu'r cynhyrchu trydan newydd arfaethedig yng Ngogledd Cymru gyda'r rhwydwaith trydan. Y rhain oedd tanfor, dros y tir, neu gyfuniad o'r ddau, a chrynhoir hyn isod.

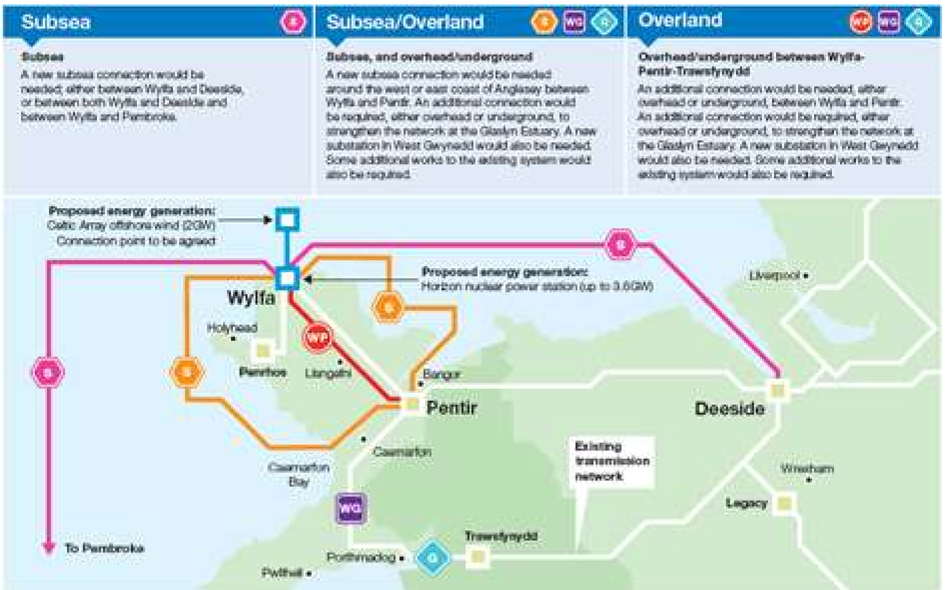

4.7.14 Yn dilyn y broses opsiynau strategol, y dewis gorau rhagarweiniol oedd cysylltiad dros y tir, sy'n cynnwys tri phecyn gwaith allweddol:

- **Cysylltiad llinellau uwchben ychwanegol rhwng Wylfa a Phentir** i gysylltu ffynonellau cynhyrchu carbon-isel newydd i'r rhwydwaith presennol yng Ngogledd Cymru. Cynigiwyd nifer o brosiectau ynni carbon isel ar Ynys Môn ac o gwmpas, a bydd angen eu cysylltu â'r rhwydwaith trawsyrru. Mae'r llinell uwchben 400kV bresennol ar Ynys Môn yn rhedeg rhwng is-orsaf y Grid Cenedlaethol yn Wylfa ac un ym Mhentir, Gwynedd. Hyd yn oed pan fydd yr orsaf bŵer niwclear bresennol 1 GW Magnox wedi cael ei dadgomisiynu, ni fyddai'r llinell uwchben bresennol yn gallu darparu ar gyfer y cyfan o'r cynhyrchu newydd sy'n cael ei gynnig. Mae'r Adroddiad Coridor Llwybr Cychwynnol (Atodiad 3) yn nodi pedwar coridor llwybr posibl ar draws Ynys Môn a phum opsiwn croesi posibl ar draws y Fenai i Bentir. Mae coridor llwybr yn lled eang o dir lle gellid adeiladu'r cysylltiad newydd. Gallai'r coridor fod yn eang iawn mewn rhai mannau (hyd at 4km); mewn lleoedd eraill gallai fod yn fwy cyfyngedig o ganlyniad i gyfyngiadau megis trefi a phentrefi, dwysedd poblogaeth ac ardaloedd amgylcheddol dynodedig.

- **Is-orsaf newydd yng Ngorllewin Gwynedd (Atodiad 4)** i gryfhau'r rhwydwaith a sicrhau bod cyflenwadau dibynadwy yn cael eu cynnal yn yr ardal, gan gynnwys i Benrhyn Llŷn. Byddai angen is-orsaf newydd yng Ngorllewin Gwynedd i gynnal cyflenwadau dibynadwy i gartrefi a busnesau yn yr ardal. Ar hyn o bryd mae'r Grid Cenedlaethol yn rhannu'r llinell uwchben bresennol yng Ngorllewin Gwynedd gyda chyflenwr ynni lleol Scottish Power Energy Networks. I ddarparu ar gyfer y pŵer ychwanegol sy'n cael ei gynnig yng Ngogledd Cymru, byddai angen i'r Grid Cenedlaethol wneud defnydd o'r gwifrau ar ddwy ochr y llinell uwchben rhwng Pentir a Thrawsfynydd. Er mwyn caniatáu i hyn ddigwydd, byddai angen is-orsaf newydd yn agos i'r llinell bresennol, gan gryfhau'r rhwydwaith a sicrhau bod cyflenwadau trydan dibynadwy yn cael eu cynnal i ardaloedd cyfagos gan gynnwys Penrhyn Llŷn.

Er mwyn nodi safleoedd is-orsaf posibl, cynhaliodd y Grid Cenedlaethol Astudiaeth o Safleoedd Is-orsafoedd, a gymerodd i ystyriaeth amwynder ac ystyriaethau amgylcheddol, yr effeithiau ar gymunedau lleol ac addasrwydd ar gyfer mynediad trafnidiaeth. Ar ôl cynnal ymchwiliad trylwyr o 20 safle posibl, nodwyd tri dewis safle a allai fod yn addas ar gyfer is-orsaf ger Bryncir: Gogledd, Canol a De. Dim ond un o'r safleoedd is-orsaf hyn fydd yn cael eu symud ymlaen.

- **Cysylltiad tanddaearol ychwanegol yn Aber Glaslyn (Atodiad 5)** i gryfhau'r rhwydwaith i allu trin y swm cynyddol o ynni yn y system. I drin y cynnydd mewn ynni yn y rhwydwaith, byddai angen cysylltiad ychwanegol yn Aber Afon Glaslyn. Mae'r llinell drydan uwchben bresennol yng Ngorllewin Gwynedd yn rhedeg o Bentir i Drawsfynydd. Mae'n newid i geblau tanddaearol yn y Wern, i'r gorllewin o Dremadog. Mae'r cysylltiad wedyn yn parhau i fod o dan y ddaear am tua 6km, gan gydnabod sensitifrwydd amgylcheddol yr aber a golygfeydd i mewn i Barc Cenedlaethol Eryri. Mae wedyn yn ailymddangos yn Y Garth ger Minffordd ac yn newid unwaith eto i linell uwchben, cyn parhau i Drawsfynydd. Mae'r coridor llwybr arfaethedig ac aliniad posibl y llwybr a nodwyd yn fras yn dilyn yr un llwybr â'r ceblau tanddaearol presennol.

4.7.15 Byddai angen nifer o weithiau ychwanegol hefyd i gryfhau'r rhwydwaith trydan. Byddai'r rhain yn cynnwys gwaith ar linellau uwchben sy'n bodoli eisoes yng Ngogledd Cymru, gosod offer i hybu cryfder trawsyrru a gwaith ar is-orsafoedd sy'n bodoli eisoes yn yr Wylfa, Pentir a Thrawsfynydd.

4.7.16 Yng nghyfarfod Cabinet y Cyngor ar 18 Rhagfyr 2012, mewn ymateb i'r ymgynghoriad cyhoeddus, penderfynwyd bod angen ymdrin â nifer o faterion yn ymwneud â'r Opsiynau Grid Cenedlaethol a Ffefrir, gan gynnwys yr effaith bosibl ar yr amgylchedd naturiol ac ychwanegu'r pwynt bod angen i'r Grid Cenedlaethol edrych yn fwy manwl ar yr opsiwn o geblau tanfor o ogledd Môn i Gei Connah, yn hytrach na dim ond ystyried yr opsiynau dros y tir.

4.7.17 Os datblygir yr opsiwn a ffefrir ar gyfer y cysylltiad, byddai ystyriaeth ofalus yn cael ei rhoi i leihau unrhyw effeithiau'r gwaith arfaethedig, gydag opsiynau yn cynnwys pennu llwybrau a lleoliad offer yn ofalus, mesurau plannu a sgrinio i leihau effaith weledol, gan greu cynefinoedd ar gyfer bywyd gwyllt, mesurau i leihau sŵn a thraffig, ac ystyried gosod o dan y ddaear mewn ardaloedd arbennig o sensitif. Disgwylir i'r cyhoeddiad ynglŷn â'r dewis safle a ffefrir gael ei wneud yn ystod 2013.

4.7.18 Mae **'Datganiad Datblygiadau Tymor Hir Scottish Power (Tachwedd 2011)'** yn rhoi gwybodaeth am systemau dosbarthu SP Manweb 132kV a 33kV a'r datblygiadau a ragwelir, sy'n effeithio ar allu neu gyfluniad y system.

4.7.19 Uchafswm y galw ar y system yn y flwyddyn 2010/11 oedd 3411MW a ddigwyddodd yn yr hanner awr yn gorffen am 18:30 o'r gloch ar ddydd Llun 20 Rhagfyr, 2010. Yn ystod cyfnod pum mlynedd y Datganiad hwn,

amcangyfrifir y bydd galw brig y gaeaf i ardal SP Manweb yn codi i 3551 MW yn y flwyddyn 2015/16.

4.7.20 Mewn llawer o leoliadau mae'r adnodd gwynt ar y tir mewn ardaloedd lle mae’r system ddosbarthu 132kV a 33kV yn gyfyngedig dros ben, neu lle mae cynhyrchu adnewyddadwy sy'n bodoli eisoes wedi defnyddio’r cylchedau dosbarthu yn llawn. Yn yr ardaloedd hyn mae angen seilwaith trawsyrru a dosbarthu sylweddol i gysylltu cynhyrchu pellach. Ar gyfer cynlluniau a datblygiadau o'r fath, yn aml mae angen trafodaethau gyda'r Grid Cenedlaethol a rhanddeiliaid eraill er mwyn darparu ateb cysylltiad effeithiol.

4.7.21 Mae gan SP Energy Networks gynllun prosiect buddsoddi treigl cynhwysfawr ar gyfer y rhwydwaith dosbarthu. Mae rhan o'r cynllun hwn yn ceisio gwella meysydd allweddol o'r rhwydwaith i gynyddu cynhwysedd y rhwydwaith er mwyn cynnal cyflenwadau dibynadwy i gwsmeriaid presennol gan fod y lefelau lleol o alw’n newid dros gyfnod o amser. Er mwyn helpu i dynnu sylw at effeithiau'r cynlluniau datblygu hyn ar y rhwydwaith, mae'r ffigyrau canlynol yn dangos map capasiti llwyth rhwydwaith SP Manweb. Dengys y mapiau'r capasiti llwyth 'cyfredol' o fewn y rhwydwaith.

4.7.22 Mae'r mapiau hyn yn rhoi golwg ddangosol o ran derbynnedd ardaloedd penodol y rhwydwaith i gysylltiadau llwyth i’r dyfodol. Fodd bynnag, ni ddylid cymryd hon fel lefel diffiniol o dderbynioldeb, gan fod ceisiadau cysylltiad yn cael eu hasesu'n unigol i sefydlu'r effeithiau a goblygiadau er mwyn cysylltu â'r rhwydwaith.

Mapiau Capasiti Wrth Gefn o ran Llwyth

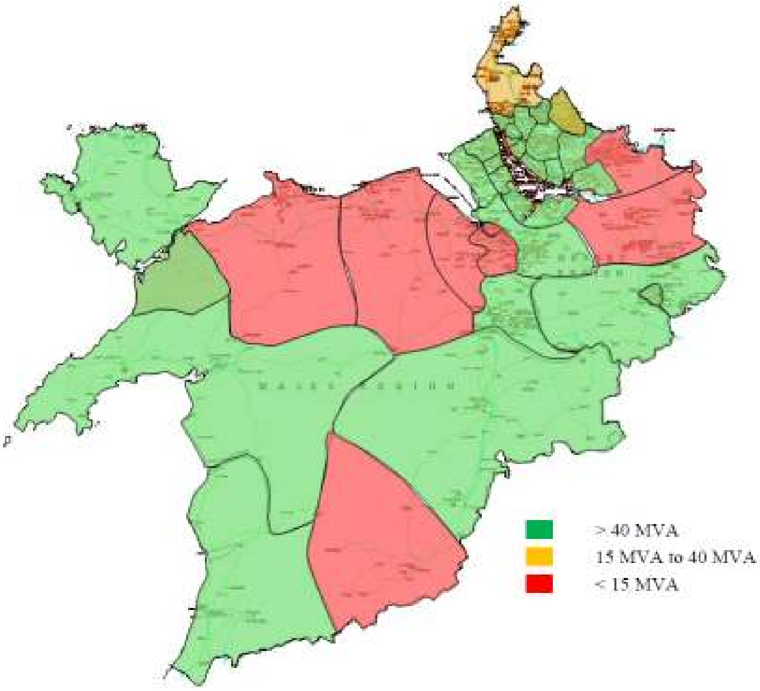

132kV Load Spare Capacity Map (2011)

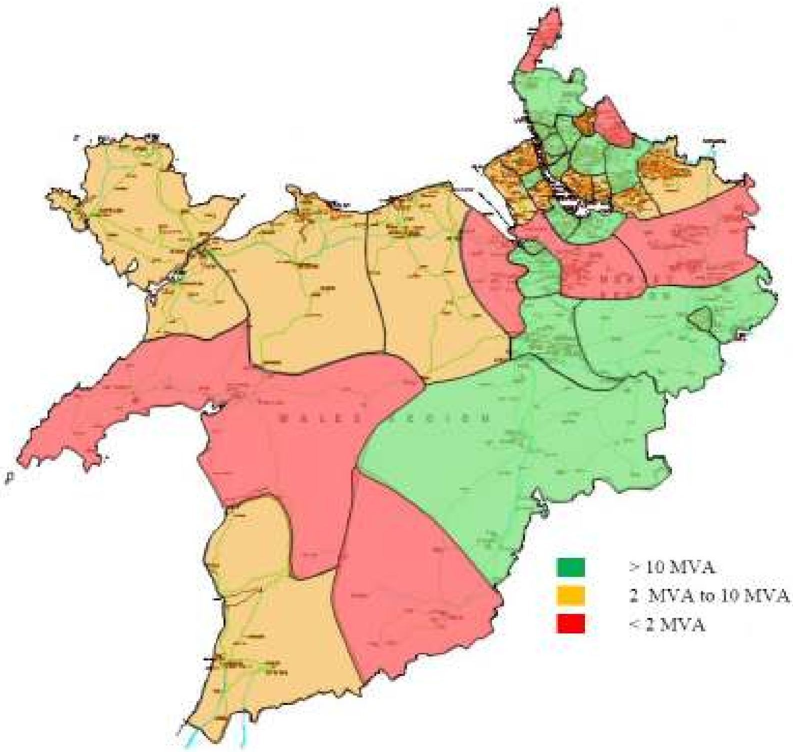

33kV Load Spare Capacity Map (2011)

Goblygiadau i'r CDLIC
• Bydd angen i'r Cyngor ymgynghori gyda'r Grid Cenedlaethol a Scottish Power unwaith y bydd datblygiadau safle penodol yn cael eu cynnig i sicrhau bod y capasiti seilwaith priodol ar gael, neu bod modd ei ddarparu i gefnogi twf. • Byddai gan ddatblygiad potensial Gorsaf Bŵer Wylfa B oblygiadau sylweddol i'r CDLl ar y Cyd o ran y seilwaith ynni, a dylai fod yn ystyriaeth allweddol yn y Cynllun sy'n dod i'r amlwg • Dylid ystyried materion yn ymwneud â seilwaith trydan yn y meysydd polisi allweddol canlynol: ▪ Unrhyw bolisïau sy'n ymwneud â llinellau trawsyrru uwchben a cheblau tanddaearol; ▪ Dyraniadau safle-benodol/ polisïau defnydd tir sy'n effeithio ar safleoedd a groesir gan llinellau uwchben neu geblau tanddaearol; ▪ Polisïau defnydd tir/ datblygiad arfaethedig ger safleoedd is-orsaf drydan foltedd uchel sydd eisoes yn bodoli; ▪ Unrhyw bolisïau sy'n ymwneud â gwyro neu osod dan ddaear linellau trawsyrru uwchben; ▪ Polisïau eraill yn ymwneud â seilwaith neu ddarpariaeth cyfleustodau; ▪ Polisïau sy'n ymwneud â datblygiad yng nghefn gwlad; ▪ Polisïau tirwedd; a ▪ Cynlluniau gwastraff a mwynau.

4.8 GWASTRAFF

4.8.1 Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd yw'r Awdurdodau Cynllunio Gwastraff ar gyfer eu hardaloedd priodol, gyda chyfrifoldeb statudol am gynllunio cyfleusterau rheoli gwastraff. Hefyd y ddau Gyngor yw'r awdurdod casglu gwastraff a'r awdurdodau gwaredu gwastraff.

Darpariaeth Bresennol

Ynys Môn

4.8.2 Ers 2008, cafwyd 13 o Drwyddedau Rheoli Gwastraff Gweithredol yn y cyfan o Ynys Môn. Mae'r rhain yn cynnwys 7 Safle Trosglwyddo, 4 Safle Tirlenwi, a 2 Safle MRS *(Pecyn Tystiolaeth Leol Asiantaeth yr Amgylchedd, 2013).*

Safleoedd Rheoli Gwastraff a Ganiateir

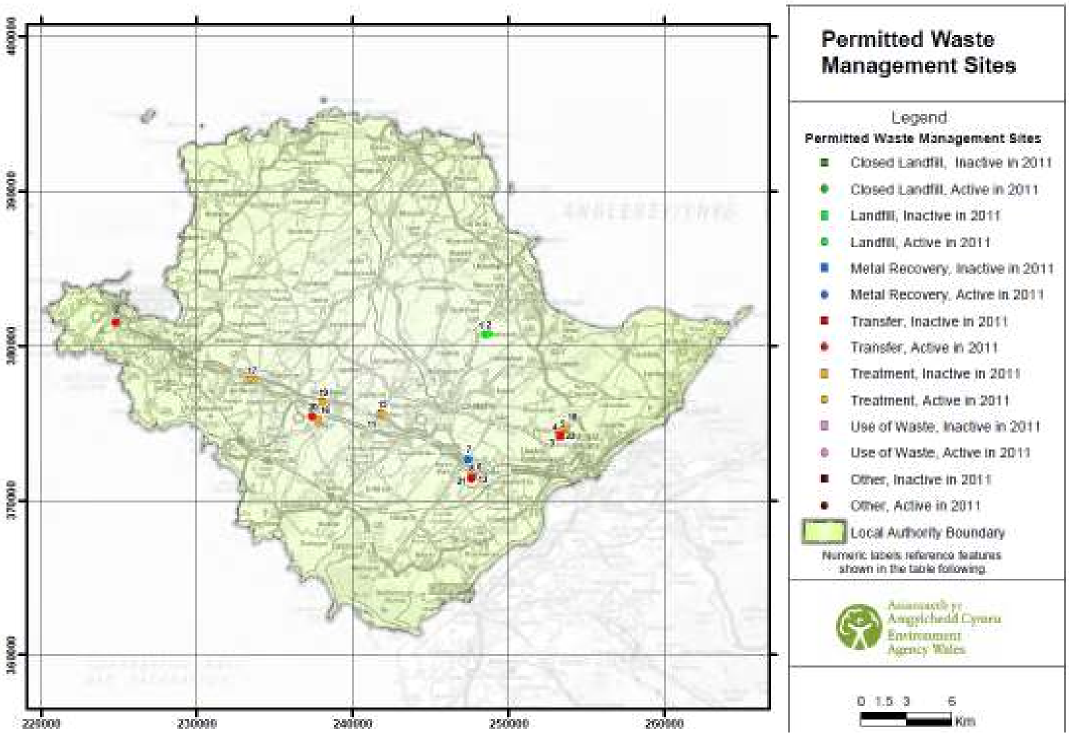

Gwynedd

4.8.3 Ers 2008, cafwyd 33 o Drwyddedau Rheoli Gwastraff Gweithredol yn y cyfan o Wynedd. Mae hyn yn cynnwys safleoedd ym Mharc Cenedlaethol Eryri gan fod gwastraff yn cael ei drosglwyddo ar draws ffiniau Awdurdod Cynllunio Lleol. Mae'r rhain yn cynnwys 18 o Safleoedd Trosglwyddo, 6 Safle Tirlenwi, 8 Safle MRS ac 1 Safle Triniaeth *(Pecyn Tystiolaeth Leol Asiantaeth yr Amgylchedd, 2013).*

Safleoedd Rheoli Gwastraff a Ganiateir

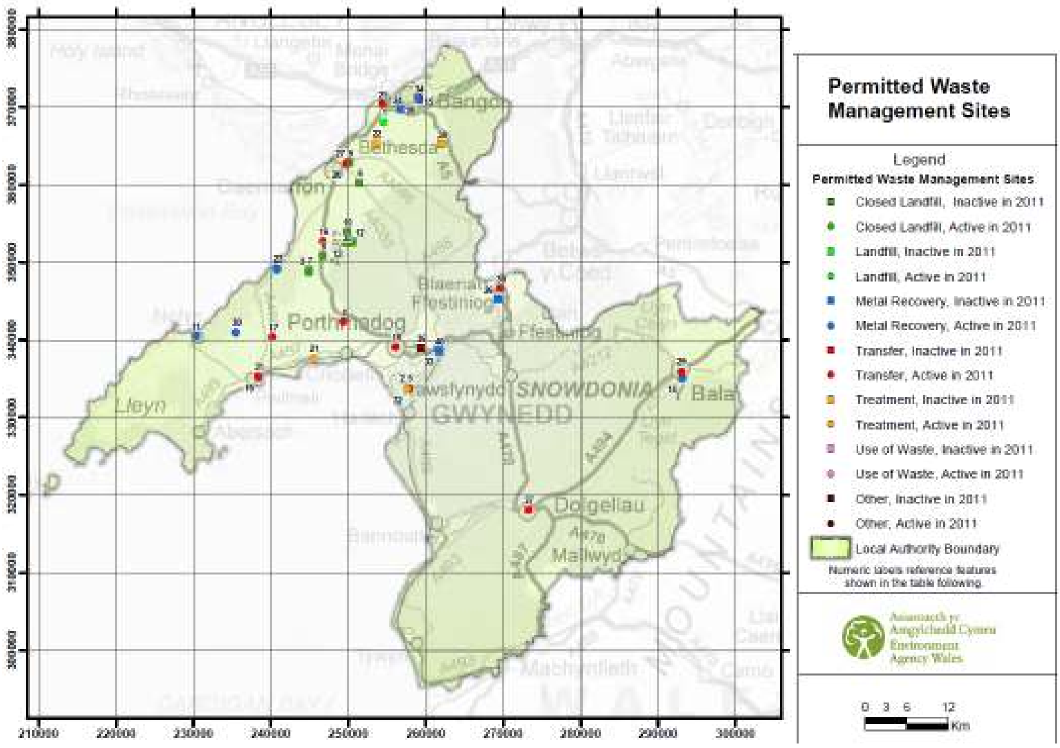

4.8.4 Mae CDU Gwynedd yn diogelu/ dyrannu 13 o safleoedd rheoli gwastraff. Mae elfennau posibl seilwaith ar y safleoedd hyn yn cynnwys:

- Cyfleuster ailgylchu deunyddiau
- Compostio mewn llestr
- Safle amwynder dinesig
- Cyfleuster trin gwastraff gweddilliol (e.e. cyfleuster troi gwastraff yn ynni)
- Cyfleuster compostio
- Cyfleuster trosglwyddo gwastraff
- Tirlenwi/ tirgodi
- Cyfleuster C&D wedi'i ehangu a chyfleuster trosglwyddo gwastraff
- Cyfleuster compostio gwastraff gan gynnwys mewn llestr a rhenciau agored

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.8.5 Mae Adolygiad 1^{af} Cyntaf Cynllun Gwastraff Rhanbarthol Gogledd Cymru (2009) yn nodi trwy gymhwyso'r cymryd tir nodweddiadol a ddefnyddir gan Asiantaeth yr Amgylchedd Cymru yn y Gwerthusiad Cynaliadwyedd ac Asesiad Cylch Bywyd o'r nifer o gyfleusterau newydd sydd eu hangen, mae'n bosibl amcangyfrif cyfanswm yr arwynebedd tir a fydd ei angen ym mhob awdurdod lleol.

4.8.6 Dylid cofio, fodd bynnag, y dylai unrhyw ffigwr a gynhyrchir gan y fethodoleg hon ar gyfer cyfanswm yr arwynebedd tir sydd ei angen gael ei drin fel un

dangosol ac fel amcangyfrif at ddibenion cynllunio yn unig. Yn ymarferol, bydd yr arwynebedd tir sydd ei angen yn dibynnu ar lawer o ffactorau cydberthynol gan gynnwys economeg, meintiau safle ac argaeledd.

4.8.7 Crynhoir yr amcangyfrifon o gyfanswm yr arwynebedd tir ar gyfer cyfleusterau newydd i wasanaethu ardal yr awdurdod lleol yn y tabl isod. Nid yw'r gofynion tir ar gyfer cyfleusterau lleol yn amrywio rhwng opsiynau a chânt eu cyflwyno yn ôl awdurdod lleol a'r math o gyfleuster. Dylid nodi na ddefnyddir y capasiti dros ben o fewn ardal awdurdod lleol i osod yn erbyn gofynion rhanbarth Gogledd Cymru.

Cyfanswm yr arwynebedd tir ar gyfer cyfleusterau newydd i wasanaethu ardal yr awdurdod lleol

Amcangyfrif Gofynion Arwynebedd Tir ar gyfer cyfleusterau i wasanaethu'r awdurdod lleol yn 2013 i Ogledd Cymru, yn ôl Awdurdod Lleol (Hectarau) Awdurdod Lleol:	Gorsaf Drosglwyddo	Safleoedd Amwynder Dinesig	Compostio Rhenciau Agored	Ailgylchu C & D
Conwy	**4.00**	0.00	**1.19**	**3.47**
Sir Ddinbych	**6.50**	0.00	**0.81**	0.00
Sir y Fflint	0.00	0.00	0.00	**1.65**
Gwynedd	**2.09**	**0.24**	0.53	**3.65**
Ynys Môn	**1.43**	**0.40**	**0.70**	**2.13**
Gogledd Powys	0.00	0.00	**0.71**	**1.85**
Wrecsam	**8.59**	0.00	**1.23**	0.00
Cyfanswm GC	**22.61**	**0.64**	**5.18**	**12.75**

4.8.8 Dylai awdurdodau cynllunio lleol sicrhau y gellir cynnwys gofynion eu hawdurdod lleol o ran tirlenwi dros oes y Cynllun Datblygu Lleol, naill ai o fewn eu ffiniau awdurdodau lleol eu hunain neu'r rhanbarth. Dylid gwneud hyn trwy drafod gyda pherchnogion tir lleol ac Asiantaeth yr Amgylchedd i benderfynu ar gapasiti tebygol safleoedd o fewn ardal yr awdurdod lleol.

4.8.9 Yn gyffredinol, mae gormod o dir cyflogaeth yng Ngogledd Cymru a allai fod yn addas ar gyfer cyfleusterau rheoli gwastraff (adeiladu mewnol). Mae gan ranbarth y Gogledd tua 1,100 hectar o dir diwydiannol ar gael. Lleolir ardaloedd sylweddol o dir yng Ngogledd Ddwyrain y rhanbarth, gan gynnwys argaeledd ar ystadau diwydiannol Glannau Dyfrdwy a Wrecsam, sydd wedi'u lleoli'n strategol. Mae cyflenwad digonol o dir diwydiannol yn Sir Ddinbych, er bod argaeledd o amgylch coridor yr A55 yn gyfyngedig iawn. Yng Nghonwy, mae lle dros ben ar nifer o ystadau diwydiannol, er bod llawer wedi'u lleoli o fewn parth llifogydd C2. Tua'r Gogledd Orllewin, mae gan Wynedd gyflenwad da o dir diwydiannol, gyda chanran fawr wedi'i leoli o amgylch Bangor. Mae peth tir cyflogaeth wedi'i leoli yn y Parc Cenedlaethol ac ni ystyrir ei fod 'ar

gael' fel rhan o'r asesiad hwn. Mae gan Ynys Môn nifer o safleoedd gwag cymharol fawr, tra bod gan Ogledd Powys nifer fwy o safleoedd llai.

4.8.10 Mae'r gofynion rhanbarthol ar gyfer tir sy'n addas ar gyfer gwastraff yn disgyn yn llawer is na'r cyfanswm rhanbarthol o dir cyflogaeth gwag. Fodd bynnag, dylid nodi tra bod ystadau diwydiannol fel arfer yn addas ar gyfer rheoli gwastraff, mae ffactorau eraill megis fforddiadwyedd (gwerth tir), parodrwydd perchnogion tir i ddod â thir ymlaen ar gyfer rheoli gwastraff, amcanion o gynlluniau a strategaethau eraill ac yn y blaen, yn debygol o gael effaith o ran p'un a yw safle yn debygol o ddod ymlaen ar gyfer rheoli gwastraff. Mae tir sydd o fewn perchnogaeth gyhoeddus yn dal i fod yn gymharol sylweddol yn y rhanbarth, ac mae potensial i'r sector cyhoeddus gymryd ymagwedd fwy cydgysylltiedig ac edrych ar eu portffolios eiddo wrth chwilio am safleoedd ar gyfer rheoli gwastraff.

4.8.11 Dengys y tabl isod y safleoedd/ardaloedd/lleoliadau sydd wedi eu rhoi gerbron gan swyddogion awdurdodau lleol i'w cynnwys yn yr Adolygiad. Mae'r lleoliadau yn cael eu hystyried gan swyddogion yr awdurdod lleol i fod â rhywfaint o botensial i wasanaethu mwy nag un awdurdod lleol ac i haeddu ymchwiliad pellach ar y lefel leol. Fel y nodwyd uchod, bydd y safleoedd hyn yn cael eu hymchwilio ymhellach ar y cam Cynllun Datblygu Lleol, gan gynnwys Asesiad Amgylcheddol Strategol a Gwerthusiad Cynaliadwyedd.

Lleoliadau a gyflwynwyd gan swyddogion awdurdod lleol fel rhai a allai fod yn addas ar gyfer rheoli gwastraff ac a all wasanaethu mwy nag un awdurdod lleol

Awdurdod Lleol	Lleoliad	Arwynebedd tir ar gael yn fras (ha)
Conwy	Tir gerllaw safle tirlenwi Llanddulas	6.5
	Gofer	16
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**22.5 ha**
Sir Ddinbych	Lladd-dŷ yn y Waen (ger Rhuallt)	3.19
	Pilkingtons	5.6
	Stad ddiwydiannol HTM	4
	Stad ddiwydiannol Graig Lelo	1.01
	Tir yn Ystâd Rhug, Corwen	10
	Stadau diwydiannol Rhuthun	27
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**50.80 ha**
Sir y Fflint	Parc Diwydiannol Glannau Dyfrdwy	DNA
	Greenfield	DNA
	Prince William Avenue (Sandycroft)	DNA
	Chwarel Parry's	DNA
	Chwarel Alltami	DNA
	Chwarel Rhosesmor	DNA
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**DNA**
Gwynedd	Ferodo	16
	Cefn Graianog	17.5
	Stad ddiwydiannol Cibyn, Caernarfon	0.5
	Stad ddiwydiannol Penygroes,	3.5

	Penygroes, Caernarfon	
	Stad ddiwydiannol Peblig, Caernarfon	1.4
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**38.9ha**
Ynys Môn	Caergybi	16
	Stad ddiwydiannol Llangefni	9
	Tirlenwi Penhesgyn Gors	11.61
	Chwarel Gwalchmai	13.21
	Rhosgoch	22.51
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**72.3**
Gogledd Powys	Safle Gwastraff Bryn Posteg ger Llanidloes	>1
	Safle Cyflogaeth Trewern, ger Y Trallwng	1.4
	Safle Cyflogaeth Parc Hafren, Llanidloes	3
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**>5.4ha**
Wrecsam	Stad Ddiwydiannol Llai	17.5
	Stad Ddiwydiannol Wrecsam	33
	Cyfanswm bras mewn hectarau	**50.5**
Cyfanswm Bras i Ogledd Cymru		**>240.4ha**

4.8.12 Mae'n ymddangos bod arwynebedd tir digonol o fewn Rhanbarth y Gogledd ar gyfer lleoli cyfleusterau rheoli gwastraff. Fodd bynnag, bydd angen asesiad pellach ar lefel yr awdurdod lleol i benderfynu p'un a yw'r safleoedd hyn ar gael, yn ymarferol ac yn addas. Gall safleoedd sydd wedi'u cynnwys o fewn yr asesiad uchod fod yn anaddas oherwydd cyfyngiadau sylfaenol megis perygl llifogydd a dynodiad amgylcheddol, neu efallai fod defnyddiau tir eraill cystadleuol sy'n cynhyrchu gwerth tir uwch, ac felly yn fwy tebygol o gael eu datblygu.

Goblygiadau i'r CDLIC

- Dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried gofynion rheoli gwastraff i'r dyfodol, gan gymryd i ystyriaeth y lefel, math a chwmpas y ddarpariaeth, cyfleusterau a gwasanaethau.
- Dylai awdurdodau cynllunio lleol sicrhau y gall gofynion eu hawdurdod lleol ar gyfer tirlenwi gael eu cynnwys dros oes y Cynllun Datblygu Lleol, naill ai o fewn eu ffiniau awdurdodau lleol eu hunain neu'r rhanbarth.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd hwyluso rheolaeth gynaliadwy o wastraff ac annog lleihad yn y gwastraff a gynhyrchir.

4.9 SEILWAITH TRAFNIDIAETH

4.9.1 TAITH yw’r enw ar Gonsortiwm Trafnidiaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru, grŵp o chwe Awdurdod Lleol Gogledd Cymru sydd wedi cael y cyfrifoldeb gan Lywodraeth Cynulliad Cymru i baratoi Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru (2009). Mae pedwar consortiwm i gyd. Mae TraCC hefyd yn ymdrin â darnau bach o dde Gwynedd yn ogystal â Nghanolbarth Cymru. Mae'r lleill yn delio â De-ddwyrain Cymru (SEWTA) a De Orllewin Cymru (SWWITCH). Mae Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol Gogledd Cymru (RTP) yn strategaeth ar gyfer nodi a darparu gwelliannau i'n system gludiant yng Ngogledd Cymru dros y 25 mlynedd nesaf. Caiff ei osod yng nghyd-destun nid yn unig bolisïau cenedlaethol ond hefyd dyheadau economaidd a chymdeithasol a chynlluniau datblygu y chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru.

Darpariaeth Bresennol

4.9.2 Mae nodweddion trafnidiaeth Gogledd Cymru yn amrywiol - er bod yr ardal o natur wledig yn bennaf, mae'r canolfannau poblogaeth mwy yn tueddu i gael eu lleoli ar hyd yr arfordir (Caernarfon, Bangor, Llandudno, Conwy, Bae Colwyn) ac i'r gogledd ddwyrain o’r rhanbarth (Yr Wyddgrug, y Fflint, ardal Cei Connah/Queensferry, Wrecsam). Mae'r ffigwr isod yn deillio o ddata monitro diweddar yn dangos y llwythiadau traffig presennol ar rwydwaith priffyrdd TAITH. Mae'r llwythiadau yn adlewyrchu dosbarthiad y boblogaeth ac mae hefyd yn dangos yn glir swyddogaeth bwysig rhannau o'r rhwydwaith fel llwybrau strategol allweddol yn rhanbarthol, cenedlaethol ac Ewropeaidd.

Y Rhwydwaith Trafnidiaeth yn Rhanbarth Gogledd Cymru

4.9.3 Mae'r A55 ar draws Gogledd Cymru yn ffurfio prif lwybr priffordd strategol sy'n cysylltu Caergybi ar Ynys Môn (ac Iwerddon tu hwnt) yn y gorllewin, gyda rhwydwaith traffyrdd Gogledd Orllewin Lloegr, ac mae'n rhan o Euro Route E22. Mae ganddi lif traffig dyddiol ar gyfartaledd o hyd at 46,000 o gerbydau ar rannau o'i hyd. Prif lwybrau eraill yn nhermau llwyth yw'r A483 (i'r de o'r A55) gyda llif cyfartalog dyddiol o hyd at 48,000 o gerbydau a'r A494 (trwy Queensferry) gyda llif cyfartalog dyddiol o 49,000 o gerbydau. Ceir cyfyngiadau ar Bont Britannia dros yr Afon Menai rhwng y tir mawr ac Ynys Môn lle mae'r A55 yn cael ei chulhau i un lôn i bob cyfeiriad - yr unig ddarn unffrwd ar hyd y darn cyfan o Euro Route E22. Mae'r bont hefyd yn cael ei chau i gerbydau mawr yn ystod cyfnodau o wyntoedd cryfion.

4.9.4 Dengys y ffigwr isod leoliadau y gwahanol gyfnewidfeydd trafnidiaeth yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Fel y gwelir, yng Ngwynedd, mae'r rhwydwaith trafnidiaeth yn y prif aneddiadau ac o'u hamgylch, yn ogystal ag ardaloedd twristaidd pwysig ar hyd arfordir Gwynedd, yn gymharol dda o gymharu â'r ardaloedd gwledig mwy mewndirol. Yn Ynys Môn, ceir y prif gysylltiadau trafnidiaeth drwy'r coridor canolog rhwng Porthaethwy a Chaergybi.

Y rhwydwaith trafnidiaeth yn Ynys Môn a Gwynedd

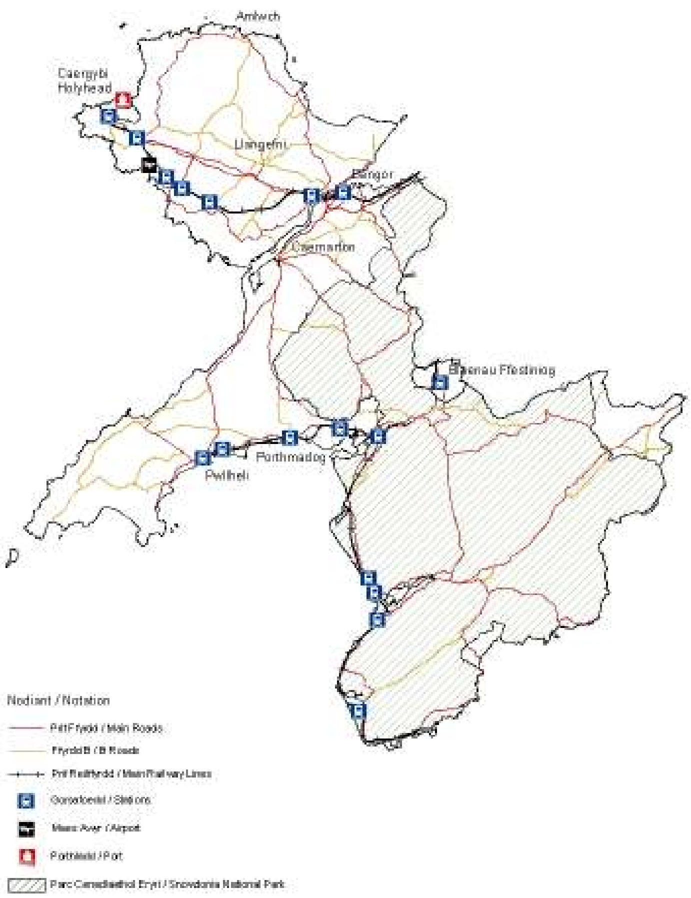

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.9.5 Blaenoriaethau Rhanbarthol TAITH ar gyfer datblygiadau i'r dyfodol yw:

- *Diwallu anghenion trafnidiaeth amrywiol Gogledd Cymru yn effeithlon* - Darparu rhwydwaith trafnidiaeth ar gyfer Gogledd Cymru sy'n cydnabod amrywiaeth ddaearyddol a chymdeithasol y Rhanbarth, gan wneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael i symud pobl a nwyddau yn effeithlon.

- *Proffil a pherfformiad cludo teithwyr* - Codi proffil a pherfformiad gwasanaethau trafnidiaeth gyhoeddus yng Ngogledd Cymru o fewn system integredig gan gynnwys trenau, gwasanaethau bysiau rhyngdrefol cyflym o ansawdd uchel, gwell rhwydweithiau bysiau lleol a chymysgedd priodol o wasanaethau sy'n cynnwys cerbydau llai ar gyfer ardaloedd gwledig.

- *Lleihau tagfeydd ac amseroedd teithiau* - Datrys problemau tagfeydd a mynediad i'r briffordd.

- *Cefnogi datblygiad* - Cefnogi datblygiad trefi a chanolfannau allweddol eraill i gynyddu eu hyfywedd economaidd ac i hyrwyddo datblygiad cynaliadwy a gwelliant amgylcheddol.

- *Rhwydweithiau trafnidiaeth diogel, effeithlon, cynaliadwy* - Cynnal rhwydweithiau trafnidiaeth diogel, effeithlon a mwy cynaliadwy.

- *Gwella gwasanaethau rheilffordd i Ogledd Cymru* - Ceisio gwella holl wasanaethau a chyfleusterau teithwyr rheilffyrdd Gogledd Cymru.

- *Symudiad nwyddau ecogyfeillgar ac effeithlon* - Gweithredu gwelliannau ffyrdd, rheilffyrdd a therfynell ar y cyd ag asiantaethau a chwmnïau cenedlaethol a rhanbarthol.

- *Cynllunio a rheoli trafnidiaeth clyfar* - Sefydlu rhwydwaith monitro gwybodaeth a rheolaeth integredig trafnidiaeth Gogledd Cymru a cheisio hyrwyddo ymddygiad teithio mwy cynaliadwy drwy gynllunio teithio a gwell addysg mewn dewisiadau teithio effeithlon a thechnegau gyrru.

- *Trafnidiaeth gynaliadwy* - Cynyddu lefelau presennol beicio a cherdded gan drigolion ac ymwelwyr.

4.9.6 Dyma rai enghreifftiau o gynlluniau yng Ngwynedd ac Ynys Môn a gynhwysir yn y cynllun trafnidiaeth, a all helpu i ddarparu atebion i rai o'r problemau a materion trafnidiaeth mewn ardaloedd yng Ngogledd Cymru. Mae pob cynllun hefyd yn gysylltiedig â'r Blaenoriaethau Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol y bydd yn helpu eu cyflawni.

- **Lôn Adda**. Cyfleuster aml-ddefnyddiwr drwy ganol Bangor yn cynnwys llwybr heb draffig, gyda wyneb arni a deunydd wedi'i rannu, yn dilyn Afon Adda. Byddai cyfleuster o'r fath yn darparu cyswllt strategol o fewn ardal canol y ddinas, tra hefyd yn cysylltu â'r Llwybr Beicio Cenedlaethol a Llwybr Arfordir

Cymru Gyfan. Bydd yn rhuban o fannau gwyrdd cysylltiedig yn gwasanaethu fel parc llinol ac ysgyfaint trefol mewn nifer o ardaloedd adfywio allweddol ar draws y ddinas. Byddai hyn yn helpu i gynhyrchu mwy o deithiau cerdded a beicio yn y ddinas ac yn cyfrannu at leihau allyriadau CO2 lleol. Byddai'n darparu cyfleuster a fyddai'n helpu chwalu'r rhwystrau hygyrchedd sy'n wynebu'r ifanc, pobl anabl a phawb sydd angen gwneud teithiau bob dydd yn y ddinas.

- **Cyfleusterau cyfnewid trafnidiaeth ar ochr ogleddol y rheilffordd yng ngorsaf Porthmadog.** Mae'r cynllun hwn yn amcanu at ddatblygu cyfleusterau megis storio beiciau diogel, gwybodaeth am deithio a defnyddio rhan o'r safle ar gyfer cyfnewidfa fysiau. Byddai hyn yn annog mwy o ddefnydd o drafnidiaeth gyhoeddus a beicio, a lleihau teithiau ceir a thagfeydd.

- **Tref Teithio Cynaliadwy - Bangor.** Bydd y cynllun hwn yn cynnwys: cynlluniau teithio gwyrdd ar gyfer prif gyflogwyr, prosiectau teithio cynaliadwy i ysgol, prosiect danfon siopa cartref, gwelliannau i wasanaethau bws, prosiect Beic Bangor, clwb teithio lleol, ymgyrch ymwybyddiaeth Teithio. Mae gan Fangor boblogaeth uchel o fyfyrwyr sy'n cynyddu'r boblogaeth leol ac yn gwaethygu'r problemau traffig. Mae'r brifysgol ac ysbytai yn gyflogwyr mawr ac maent yn cael effaith fawr ar y drafnidiaeth a symudiad pobl yn y ddinas. Mae cyfle i wella'n sylweddol y sefyllfa ym Mangor drwy weithio gyda'r cyflogwyr mawr. Cafodd y ddinas ei beirniadu am ei lefel o allyriadau CO2, a gallai newid patrymau trafnidiaeth helpu i leihau hyn. Mae'r cynllun o fewn Ardal Cynllun Gweithredu Môn a Menai.

- **Ffordd Porthdafarch Caergybi**. Bydd y cynllun hwn yn darparu llwybr troed rhwng stad dai fawr (Treseifion, sydd o fewn ardal dan anfantais Cymunedau yn Gyntaf Maeshyfryd), ac ardal y traeth sefydledig. Bydd yn gwella diogelwch ar y ffyrdd i nifer fawr o gerddwyr sy'n defnyddio'r ffordd hon. Mae'r cynllun o fewn Ardal Cynllun Gweithredu Môn a Menai.

- **Y Porth Celtaidd** – Mae'r Porth Celtaidd yn gynllun trafnidiaeth strategol integredig a chynllun adfywio trefol ar gyfer Caergybi. Prif amcan y cynllun yw hwyluso adfywio economaidd Caergybi ac Ynys Môn drwy ddarparu gwell cysylltiadau rhwng canol y porthladd a'r dref, gwelliannau amgylcheddol i ganol y dref, a mesurau cysylltiedig wedi'u cynllunio i hyrwyddo gweithgarwch masnachol a chreu swyddi. Mae'r cynllun integredig cyffredinol yn cynnwys yr elfennau allweddol canlynol:
  - Pont dirnod bwysig newydd o fath promenâd dros yr harbwr mewnol, Ffordd Fictoria, a'r lein rheilffordd, gan ddarparu cyswllt uniongyrchol newydd rhwng y derfynell fferi, gorsaf reilffordd, a chanol y dref.
  - Gwelliannau eiddo ac amgylcheddol, arwyddion, a mesurau eraill a fydd yn gwella canol y dref a'i hapêl i siopwyr, twristiaid, defnyddwyr fferi, a buddsoddwyr
  - Darparu cyfleusterau teithwyr o ansawdd uwch lle bo'r rhain yn ddiffygiol ar hyn o bryd, ac integreiddio'r rhain gyda'r bont newydd a chanol y dref.

- Creu cyswllt mwy diogel, uniongyrchol, a hygyrch rhwng dwy ran y dref, gan roi darpariaeth i drigolion Morawelon/ Ffordd Llundain allu cerdded neu feicio i ganol y dref.

4.9.7 Bydd gwelliannau yn cael eu gwneud hefyd i'r orsaf reilffordd fel rhan o'r pecyn. Bydd y gwaith adeiladu yn chwarae rhan annatod o adfywio Caergybi a chynlluniau i ddatblygu'r dref i fod yn borth Celtaidd Ewropeaidd. Bydd gwneud canol y dref yn fwy hygyrch i ddefnyddwyr y porthladd gan gynyddu nifer ymwelwyr a'r gwariant o fewn y dref a'r ardal gyfagos.

- **Llwybr Defnydd wedi'i Rannu o Gaerwen i'r Afon Cefni**. Mae'r cynllun hwn yn creu cyswllt i gerddwyr a beicwyr o Gaerwen a Phentre Berw i Lôn Las Cefni a thrwodd i Langefni. Bydd yn darparu llwybr diogel i gerddwyr a beicwyr rhwng Gaerwen a Llangefni gan greu cyswllt â'r stadau diwydiannol yn y ddwy dref ac annog trosglwyddo moddol i gymudwyr. Bydd hefyd yn cysylltu Gaerwen a Phentre Berw gyda Lôn Las Cefni a'r NCN 5 ac 8 i annog defnydd hamdden gyda gwelliant dilynol mewn iechyd cyffredinol. Mae'r cynllun o fewn Ardal Cynllun Gweithredu Môn a Menai.

- **Cerdded yn y Gymuned Bodedern.** Bydd hyn yn darparu cysylltiadau troedffordd newydd yn y pentref lle mae cerddwyr presennol yn rhannu gofod ffordd gyda cherbydau, gan wella mynediad o gwmpas y pentref a galluogi cerddwyr i wneud teithiau yn ddiogel o fewn y gymuned. Mae'r cynllun o fewn Ardal Cynllun Gweithredu Môn a Menai.

- **Cwblhau Lôn Las Cefni a chyswllt i NCN 5** I gwblhau Lôn Las Cefni fel llwybr cylchol o gwmpas Llyn Cefni a darparu cyswllt i'r NCN 5 yn Rhosmeirch. Bydd y rhan olaf o Lôn Las Cefni yn darparu llwybr di-draffig o ansawdd uchel a fydd yn cael ei ddefnyddio gan gymudwyr ac at ddibenion hamdden. Bydd y cyswllt i NCN5, ac felly NCN8, yn cysylltu nifer o aneddiadau ar gyfer beicwyr, ac felly'n darparu mwy o gynhwysiant cymdeithasol i'r rhai nad oes ganddynt fynediad at gar, a darparu dulliau eraill o gludiant i'r rhai sy'n gyrru ar hyn o bryd. Mae'r cynllun o fewn Ardal Cynllun Gweithredu Môn a Menai.

- **Gwella Mynediad Integredig Coridor A545** Mae hwn yn gynllun a fydd yn gwella mynediad i Fiwmares ar hyd yr A545, gan ymdrin â phroblemau tagfeydd ym Mhorthaethwy, creu amgylchedd mwy diogel i gerddwyr a beicwyr, a gwella mynediad i drafnidiaeth gyhoeddus. Mae'r cynllun o fewn Ardal Cynllun Gweithredu Môn a Menai ac yn gysylltiedig â'r fenter Tref Teithio Gynaliadwy Bangor.

- **Cynllun Gwella Pont Briwet -** Ar hyn o bryd mae Cyngor Gwynedd a Network Rail yn gweithio gyda'i gilydd i ddatblygu cynllun i weithredu cynllun gwella mawr ym Mhont Briwet. Mae'r cynllun yn anelu at greu cyswllt trafnidiaeth rhyng-foddol cadarn, lleddfu tagfeydd ar y ffyrdd a gwella'n sylweddol ddibynadwyedd y gwasanaethau rheilffordd. Fel rhan o'r gwaith arfaethedig, bydd pont newydd yn cael ei gosod yn ei lle i ddarparu ar gyfer

ffordd ddeuol, trac rheilffordd newydd, llwybr beicio a llwybr troed. Manteision y cynllun arfaethedig yw:

- Cysylltiadau trafnidiaeth am ddim gan y bydd taliadau toll yn cael eu hepgor gan Network Rail
- Llai o dagfeydd ffordd gyda ffordd gerbydau dwy lôn
- Gwell cysylltiadau trafnidiaeth i gerbydau trymach, h.y. ambiwlansys, bysus neu loriau, sydd bellach yn cael eu dargyfeirio 8 milltir drwy bentref Maentwrog
- Mwy o ddewisiadau trafnidiaeth amgen ar gyfer y gymuned a thwristiaid, gyda llwybr beicio newydd a llwybr troed yn cysylltu â Llwybr Arfordir Cenedlaethol a Llwybr Beicio Cenedlaethol Cymru rhif 8.
- Rheilffordd sy'n perfformio'n well wrth i'r trac newydd roi cyflymder lein uwch o 40mya
- Cyswllt trafnidiaeth mwy dibynadwy a chadarn ar strwythur newydd a fydd yn llai tueddol o ddioddef llifogydd, ac wedi'i gynllunio i barhau am ganrif arall o leiaf

Astudiaeth Caernarfon i Bontnewydd A487 – Ymgynghoriad Cyhoeddus 1 Mawrth i 24 Mai (Llywodraeth Cymru)

4.9.8 Rhwng 1 Mawrth a 24 Mawrth 2010, ymgynghorodd Llywodraeth Cymru ar y ffordd osgoi A487 arfaethedig rhwng Caernarfon a Bontnewydd. Prif nod creu ffordd osgoi yw lleddfu tagfeydd, lleihau damweiniau a gwella dibynadwyedd amseroedd teithio yng nghymunedau Caernarfon a Bontnewydd ac o'u cwmpas.

4.9.9 Cynigiwyd nifer o opsiynau fel rhan o'r ymarfer ymgynghori fel a ganlyn (gweler hefyd ffigwr*):

- Dewis Pinc - Ffordd Osgoi Bontnewydd
- Dewis Porffor - Ffordd Osgoi Bontnewydd a Ffordd Osgoi Caernarfon i Felinheli
- Dewis Melyn - Ffordd Osgoi Bontnewydd a Ffordd Osgoi Caernarfon i Blas Menai
- Dewis Brown - Ffordd Osgoi Bontnewydd ac uwchraddio'r Ffordd Caeathro/Pont Rug bresennol

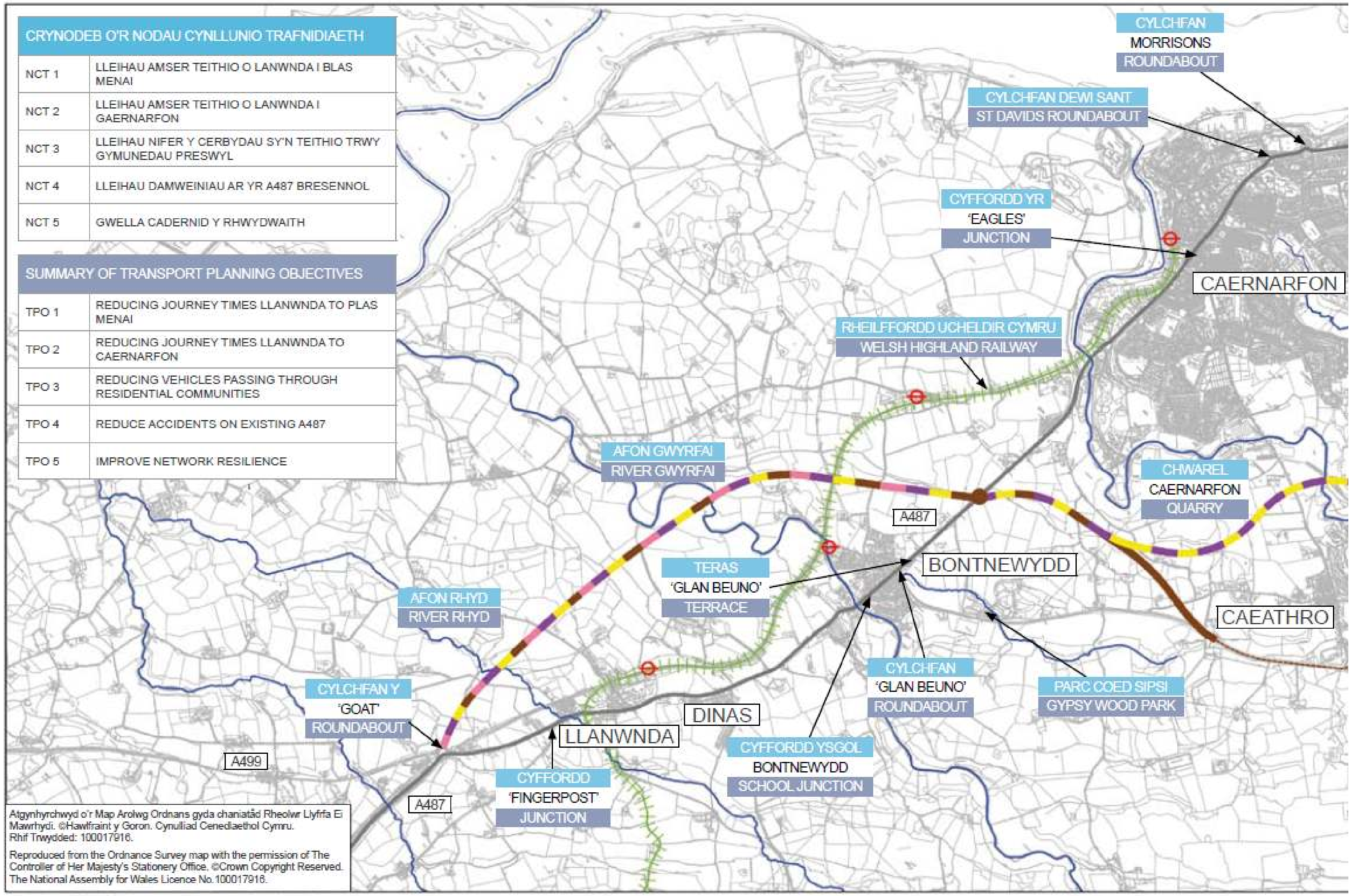

CRYNODEB O'R NODAU CYNLLUNIO TRAFNIDIAETH	
NCT 1	LLEIHAU AMSER TEITHIO O LANWNDA I BLAS MENAI
NCT 2	LLEIHAU AMSER TEITHIO O LANWNDA I GAERNARFON
NCT 3	LLEIHAU NIFER Y CERBYDAU SY'N TEITHIO TRWY GYMUNEDAU PRESWYL
NCT 4	LLEIHAU DAMWEINIAU AR YR A487 BRESENNOL
NCT 5	GWELLA CADERNID Y RHWYDWAITH

SUMMARY OF TRANSPORT PLANNING OBJECTIVES	
TPO 1	REDUCING JOURNEY TIMES LLANWNDA TO PLAS MENAI
TPO 2	REDUCING JOURNEY TIMES LLANWNDA TO CAERNARFON
TPO 3	REDUCING VEHICLES PASSING THROUGH RESIDENTIAL COMMUNITIES
TPO 4	REDUCE ACCIDENTS ON EXISTING A487
TPO 5	IMPROVE NETWORK RESILIENCE

Atgynhyrchwyd o'r Map Arolwg Ordnans gyda chaniatâd Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi. ©Hawlfraint y Goron. Cynulliad Cenedlaethol Cymru.
Rhif Trwydded: 100017916.

Reproduced from the Ordnance Survey map with the permission of The Controller of Her Majesty's Stationery Office. ©Crown Copyright Reserved. The National Assembly for Wales Licence No. 100017916.

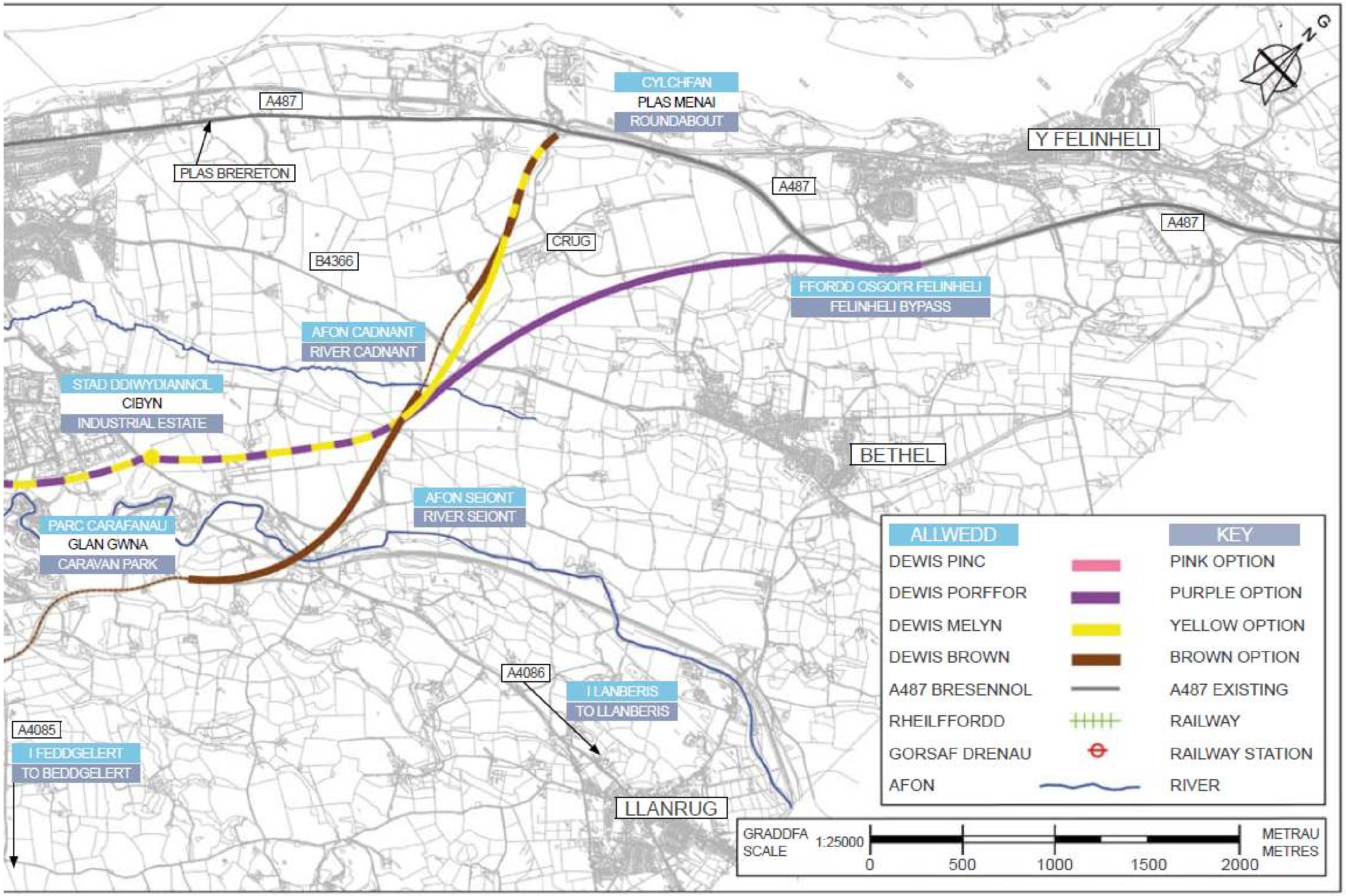

G
N
CYLCHFAN
PLAS MENAI
ROUNDABOUT
Y FELINHELI
A487
A487
A487
PLAS BRERETON
CRUG
B4366
FFORDD OSGOI'R FELINHELI
FELINHELI BYPASS
AFON CADNANT
RIVER CADNANT
STAD DDIWYDIANNOL
CIBYN
INDUSTRIAL ESTATE
BETHEL
AFON SEIONT
RIVER SEIONT
PARC CARAFANAU
GLAN GWNA
CARAVAN PARK
A4086
I LANBERIS
TO LLANBERIS
A4085
I FEDDGELERT
TO BEDDGELERT
LLANRUG
ALLWEDD
KEY
DEWIS PINC
PINK OPTION
DEWIS PORFFOR
PURPLE OPTION
DEWIS MELYN
YELLOW OPTION
DEWIS BROWN
BROWN OPTION
A487 BRESENNOL
A487 EXISTING
RHEILFFORDD
RAILWAY
GORSAF DRENAU
RAILWAY STATION
AFON
RIVER
GRADDFA
SCALE
1:25000
0
500
1000
1500
2000
METRAU
METRES

4.9.10 Yn dilyn yr ymgynghoriad cyhoeddus, cyhoeddodd y Gweinidog Llywodraeth Leol a Chymunedau y Dewis Porffor fel y Llwybr a Ffefrir ar gyfer llwybr y ffordd osgoi. Yng ngoleuni pwysau cyllidebol, penderfynodd y Gweinidog dros yr Economi, Gwyddoniaeth a Thrafnidiaeth gynnal adolygiad o’r dewisiadau. O ganlyniad i'r adolygiad, mae'r Gweinidog wedi tynnu'r Llwybr a Ffefrir gwreiddiol yn ôl, ac wedi cyhoeddi Llwybr a Ffefrir newydd yn dilyn llinell y Dewis Melyn. Dengys y ffigwr isod y Llwybr a Ffefrir fel llinell ddu lydan. Mae hyn yn ddangosol yn unig, a gall newid ychydig yn ystod y cam nesaf o ddylunio. Y cam nesaf yn natblygiad y cynllun fydd penodi ymgynghorwyr a chontractwr dylunio ac adeiladu.

Llwybr a Ffefrir Ffordd Osgoi Bontnewydd

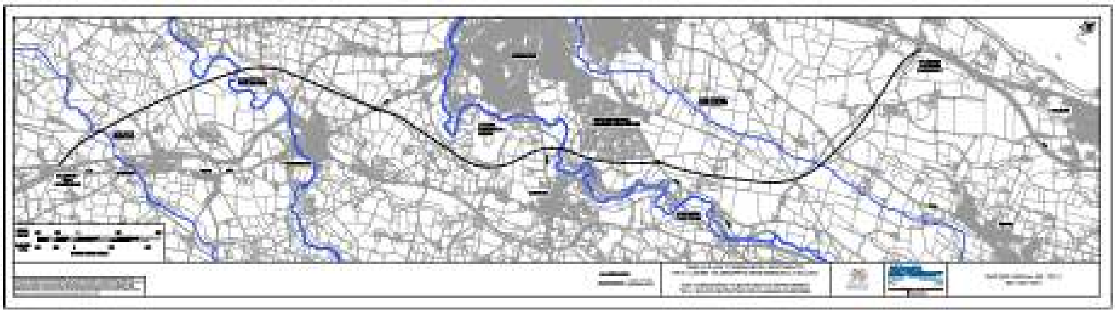

Goblygiadau i’r CDLIC
• Bydd gwelliannau i'r rhwydwaith priffyrdd yn hanfodol i hwyluso’r datblygiadau a gynhwysir yn ardal y Cynllun, yn arbennig safleoedd strategol, gwella hygyrchedd a diogelwch ar y ffyrdd. • Dylai'r CDLI ar y Cyd annog darparu rhwydwaith trafnidiaeth cynaliadwy gan sicrhau bod dyraniadau wedi'u cysylltu â rhwydwaith o'r fath. • Bydd y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol yn cael dylanwad mawr wrth arwain y modd y caiff materion trafnidiaeth eu hystyried a'u datrys ledled y rhanbarth. Y mater allweddol ar gyfer y Cynllun yw sut fydd y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a CDLI ar y Cyd yn cysylltu â’i gilydd. Dynoda TAN 18 gysylltiadau agos rhwng CDLIau, Cynlluniau Trafnidiaeth Rhanbarthol a Chynllun Gofodol Cymru. Dylai’r tair dogfen sicrhau eu bod yn gydnaws ac integredig â'i gilydd. • Bydd angen i'r CDLI ar y Cyd gynnwys polisïau trafnidiaeth sy'n cefnogi’r Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a'i nodau. Bydd angen ystyried yn ofalus y dyraniadau defnydd tir ac ardaloedd o amddiffyniad er mwyn sicrhau eu bod yn cyfrannu tuag at nodau trafnidiaeth tymor byr a thymor hir ac yn cael effaith gadarnhaol ar gyflawni targedau'r Cynulliad ar gyfer lleihau allyriadau carbon. • Dylid rhoi ystyriaeth arbennig i hygyrchedd safleoedd tai a chyflogaeth, Dylai safleoedd a ddyrennir gael eu gwasanaethu gan lwybrau mynediad effeithlon a’u cysylltu â chysylltiadau trafnidiaeth cynaliadwy.

- Dylai capasiti'r seilwaith ffyrdd presennol a'r cyfleoedd i'w wella fod yn ystyriaeth allweddol yn y broses o ddyrannu safleoedd.
- Dylid rhoi ystyriaeth i sut mae gwahanol gyfuniadau o dwf mewn gwahanol leoliadau yn arwain at effeithiau gwahanol o ran trafnidiaeth ac unrhyw newidiadau sydd eu hangen i liniaru'r effeithiau hyn.

4.10 SEILWAITH CYMUNEDOL – LLYFRGELLOEDD

Darpariaeth Bresennol

4.10.1 Mae gan Ynys Môn 10 o lyfrgelloedd ynghyd â llyfrgell symudol a gwasanaeth llyfrgell i'r rhai sy'n gaeth i'w cartrefi. Mae gan Wynedd 17 o lyfrgelloedd ynghyd â llyfrgell symudol.

Darpariaeth a gynlluniwyd

4.10.2 Nid oes unrhyw strategaethau na chynlluniau i ddatblygu'r gwasanaeth llyfrgelloedd yn Ynys Môn a Gwynedd ar hyn o bryd. Os bydd unrhyw gynlluniau yn dod ymlaen, yna byddant yn cael eu hymgorffori yn y papur pwnc.

Goblygiadau i'r CDLIC

- Er nad yw mynediad i lyfrgelloedd yn ystyriaeth sylfaenol yn y broses o ddyrannu datblygiadau preswyl, dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried lleoliadau llyfrgelloedd wrth sefydlu hierarchaeth aneddiadau. Dylai mynediad at gyfleusterau o'r fath gael ei ystyried yn ffafriol wrth ddyrannu safleoedd ar gyfer tai.

4.11 SEILWAITH CYMUNEDOL – CANOLFANNAU CYMUNED A CHYFLEUSTERAU DIWYLLIANNOL

4.11.1 Mae darparu canolfannau cymunedol a chyfleusterau diwylliannol, megis neuaddau cymuned a phentref, yn dibynnu ar amrywiaeth o sefydliadau yn y sector cyhoeddus a chymunedol, er y bydd y gan y ddau Gyngor rôl arweiniol a chydlynu bwysig i'w chwarae. Mae neuaddau cymunedol yn gwasanaethu nifer o ddibenion, gan gynnwys lle i gynnig chwaraeon ac ymarfer corff, man cyfarfod, gweithgareddau ieuenctid, partïon a digwyddiadau, a llu o weithgareddau eraill yn y gymuned. Mae darparu cyfleusterau cymunedol digonol yn cyfrannu at gynnal cymunedau cynaliadwy.

Darpariaeth Bresennol

4.11.2 Mae Gwasanaeth Amgueddfeydd a Diwylliant Ynys Môn yn rheoli 5 o safleoedd sy'n dathlu ac yn olrhain hanes yr ynys: Oriel Ynys Môn, Llys Biwmares, Carchar Biwmares, Melin Llynnon, a Goleudy Ynys Lawd.

4.11.3 Mae 3 o amgueddfeydd yng Ngwynedd: Amgueddfa Gwynedd, Bangor; Amgueddfa Lloyd George, Llanystumdwy a Chanolfan Treftadaeth y Crynwyr, Dolgellau.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.11.4 Nid oes unrhyw strategaethau na chynlluniau i ddatblygu canolfannau cymunedol neu gyfleusterau diwylliannol ym Môn a Gwynedd ar hyn o bryd. Os bydd unrhyw gynlluniau yn dod ymlaen, yna byddant yn cael eu hymgorffori yn y papur pwnc.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Er nad yw mynediad i wasanaethau diwylliannol ac argaeledd canolfannau cymunedol yn ystyriaeth sylfaenol yn y broses o ddyrannu datblygiadau preswyl, dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried mynediad at yr adnoddau hynny wrth sefydlu hierarchaeth aneddiadau. Dylai mynediad at gyfleusterau o'r fath gael ei ystyried yn ffafriol wrth ddyrannu safleoedd ar gyfer tai.

4.12. CYFLEUSTERAU CHWARAEON

4.12.1 Mae gan chwaraeon a hamdden ran allweddol i'w chwarae o ran iechyd y boblogaeth a gwella ansawdd bywyd. Un o'r prif ystyriaethau ar gyfer y dyfodol fydd sicrhau bod cyfleoedd i bawb, gan gynnwys plant a phobl ifanc, pobl hŷn, a'r rhai ag anableddau, gymryd rhan mewn chwaraeon ffurfiol ac anffurfiol a gweithgareddau hamdden.

Darpariaeth Bresennol

Gwynedd

4.12.2 Yn ôl dadansoddiad Cyngor Chwaraeon Cymru, mae gan Wynedd ddarpariaeth gymharol dda o'r rhan fwyaf o fathau o gyfleusterau chwaraeon pwrpasol. Yn ogystal, ar y cyfan, mae'r Awdurdod Lleol yn fodlon ar y lefel bresennol a fframwaith darpariaeth canolfannau hamdden ledled y Sir. Fodd bynnag, nid yw hyn o reidrwydd yn golygu bod anghenion hamdden yr holl ardal yn cael eu bodloni.

4.12.3 Gellir rhannu Gwasanaethau Chwaraeon a Hamdden Cyngor Gwynedd yn ddwy ran, sef Canolfannau Hamdden a Phyllau Nofio. Ar hyn o bryd, mae Cyngor Gwynedd yn gweithredu 14 Canolfan Hamdden ar 16 safle. Mae hyn yn cynnwys 3 Pwll Nofio, 5 Canolfan Hamdden gyda phyllau nofio ac 8 Cyfleuster Canolfan Hamdden "sych". Mae'r gwasanaeth yn cyflogi 175 o

aelodau staff parhaol, 80 o staff dros dro neu achlysurol a thîm o swyddogion i hyrwyddo iechyd, ffitrwydd a gweithgareddau awyr agored yn y gymuned.

4.12.4 Yn ogystal â'r cyfleusterau uchod, mae'r cyfleusterau canlynol hefyd yn cael eu rheoli gan y Cyngor: Trac Athletau Treborth a chaeau synthetig maint llawn yn Llanrug, Bethesda, Penygroes a Thywyn a chaeau synthetig ar gyfer pump-bob-ochr ym Mangor, Caernarfon, Porthmadog a Waunfawr. Mae caeau synthetig yng Nghaernarfon a Blaenau sy'n cael eu rheoli ar y cyd gyda'r ysgolion uwchradd. Mae caeau synthetig o dan reolaeth y Gwasanaeth Ysgolion ym Motwnnog, Bangor (Ysgol Friars) a'r Bala. Eithriwyd Maesglas, Bangor, sydd o dan reolaeth y Brifysgol, yn ogystal â'r lleiniau sydd dan reolaeth clybiau chwaraeon ym Mhorthmadog a Phwllheli.

Ynys Môn

Darpariaeth Bresennol

- 5 Canolfan Hamdden: Canolfan Hamdden Amlwch, Canolfan Hamdden Caergybi, Canolfan Hamdden Biwmares, Canolfan Hamdden Plas Arthur, Canolfan Hamdden David Hughes.
- 3 Pwll Nofio
- Cwrs Golff Cyhoeddus Llangefni

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.12.5 Mae 'Dringo'n Uwch', strategaeth hirdymor Llywodraeth Cynulliad Cymru ar gyfer chwaraeon a gweithgarwch corfforol, yn nodi ei chyfeiriad strategol yng Nghymru ar gyfer yr ugain mlynedd nesaf ac mae iddi oblygiadau cynllunio defnydd tir gofodol ar lefel genedlaethol a lleol. Nodir y blaenoriaethau ar gyfer chwaraeon a gweithgarwch corfforol, a gellir eu crynhoi fel a ganlyn:

- Mae angen i Gymru fod yn fwy egnïol yn gorfforol er mwyn bod yn genedl iachach;
- Mae ar Gymru angen dinasyddion iach er mwyn ffyniant hirdymor;
- Mae angen i Gymru wneud y mwyaf o'r berthynas rhwng chwaraeon, gweithgarwch corfforol a'r amgylchedd naturiol;
- Mae Cymru angen i'w phobl fod yn fwy 'llythrennog yn gorfforol';
- Mae ar Gymru angen cymunedau mwy egnïol yn gorfforol ac;
- Yn ogystal â llwyddiant unigolion, mae ar Gymru angen llwyddiant systematig a chynaliadwy mewn chwaraeon blaenoriaeth.

4.12.6 Mae'r strategaeth hefyd yn cynnwys targedau, erbyn 2025:

- Bydd canran y bobl yng Nghymru sy'n defnyddio amgylchedd naturiol Cymru ar gyfer gweithgareddau awyr agored yn cynyddu o 36% i 60%
- Bydd gan 95% o bobl Cymru lwybr troed neu lwybr beicio o fewn taith gerdded 10 munud
- Ni ddylai neb fyw mwy na thaith gerdded 6 munud (300metr) oddi wrth eu man gwyrdd naturiol agosaf

- Bydd gan bob gweithiwr sector cyhoeddus a 75% o'r holl weithwyr eraill fynediad at gyfleusterau chwaraeon a gweithgarwch corfforol yn eu man gwaith neu o fewn 10 munud ar droed o'r gweithle.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.12.7 Nid oes unrhyw strategaethau na chynlluniau i ddatblygu cyfleusterau chwaraeon/ hamdden ar hyn o bryd yn Ynys Môn a Gwynedd. Os bydd unrhyw gynlluniau yn dod ymlaen, yna byddant yn cael eu hymgorffori yn y papur pwnc.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Er nad yw mynediad i gyfleusterau chwaraeon/hamdden yn ystyriaeth sylfaenol yn y broses o ddyrannu datblygiadau preswyl, dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried mynediad at yr adnoddau hynny wrth sefydlu hierarchaeth aneddiadau. Dylai mynediad at gyfleusterau o'r fath gael ei ystyried yn ffafriol wrth ddyrannu safleoedd ar gyfer tai.

4.13 MANNAU GWYRDD

4.13.1 Mae gan fannau gwyrdd naturiol gyfraniad pwysig i'w wneud tuag at ansawdd yr amgylchedd ac ansawdd bywyd mewn ardaloedd trefol. Caiff safleoedd o'r fath eu gwerthfawrogi gan y gymuned, maent yn darparu llochesi pwysig i fywyd gwyllt mewn ardaloedd sydd weithiau'n ddifreintiedig, ac maent yn llesol i iechyd a lles y cyhoedd. Gellir diffinio mannau gwyrdd naturiol fel mannau cyhoeddus hygyrch, agored sydd â chymeriad naturiol 'yn bennaf'.

Darpariaeth Bresennol

Gwynedd

4.13.2 Cynhaliwyd Asesiad o Fannau Naturiol Gwyrdd Gwynedd. O ystyried yr adnoddau sydd ar gael i'r Cyngor, canolbwyntiodd yr Asesiad Mannau Gwyrdd Naturiol ar yr 'haenau maint safle' a ganlyn:

- Haen 1 – pob man gwyrdd o fewn 300 metr o ardal drefol ddiffiniedig[1] i'r ardal agosaf o ofod Gwyrdd;
- Haen 2 – Mannau gwyrdd o 20 Ha neu fwy, o fewn 2KM o ardal drefol ddiffiniedig.

4.13.3 Nododd yr arolwg 29,382.87 o fannau gwyrdd naturiol hygyrch yn ardal yr astudiaeth. Mae canfyddiadau cyffredinol yr astudiaeth fel a ganlyn:

Mynediad llawn at fannau gwyrdd naturiol	3,970.8

[1] Yng nghyd-destun y prosiect hwn , mae ardaloedd trefol yn cael eu diffinio fel y rhai a nodwyd yng Nghynllun Datblygu Unedol Gwynedd naill ai fel Trefol, Canolfan Isranbarthol/ leol neu bentref. Ystyriwyd bod yr aneddiadau hyn yn cynrychioli 'r ardaloedd hynny yn yr ACLI gyda'r dwysedd uchaf o boblogaeth, ac a oedd fwyaf tebygol o fod yn brif ffocws ar gyfer datblygiadau preswyl.

Mynediad amodol at fannau gwyrdd naturiol	25,412.07
Cyfanswm Hygyrch (Llawn + Amodol)	29,382.87
Dim mannau gwyrdd naturiol hygyrch	37,233.5
Cyfanswm	**66616.38**

4.13.4 O'r uchod, gellir gweld yn glir bod mannau gwyrdd naturiol fesul 1000 o'r boblogaeth o fewn ardal CDLI Gwynedd yn sylweddol uwch na meincnod isaf y 'Pecyn Cymorth Mannau Gwyrdd Naturiol Hygyrch'.

Haen 1 - trothwy 300 metr – dangosodd y defnydd o drothwy'r canlynol:

4.13.5 Nifer y ffiniau datblygu aneddiadau a gwmpesir yn llawn gan y trothwy 300m =31

Nifer y ffiniau datblygu aneddiadau na chwmpesir gan y trothwy 300m =30

Nifer y ffiniau datblygu aneddiadau na chwmpesir gan y trothwy 300m =7

4.13.6 ***Haen 2 – trothwy 2km*** – Dangosodd y parth clustogfa bod holl aneddiadau o fewn ardal Awdurdod Cynllunio Lleol wedi eu cynnwys yn llawn gan y trothwy 2km.

4.13.7 Mae gan Gyngor Gwynedd 131 o Ardaloedd Chwarae i Blant (Adroddiad Pwyllgor Craffu'r Amgylchedd, 26/1/12)

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

4.13.8 Nid oes unrhyw strategaethau na chynlluniau i ddatblygu'r adnodd mannau gwyrdd yn Ynys Môn a Gwynedd ar hyn o bryd. Os bydd unrhyw gynlluniau yn dod ymlaen, yna byddant yn cael eu hymgorffori yn y papur pwnc.

Goblygiadau i'r CDLIC

- Dylai'r CDLI ar y Cyd hyrwyddo mynediad rhwydd i fannau agored o ran polisïau unigol a dyraniadau safleoedd benodol.
- Dylai'r CDLI ar y Cyd sicrhau diogelu mannau agored drwy sicrhau na fydd yr adnodd yn cael ei golli i ddatblygiad a hwylusir gan y Cynllun.

4.14GWASANAETHAU BRYS – GWASANAETH HEDDLU

4.14.1 Heddlu Gogledd Cymru yw'r heddlu tiriogaethol sy'n gyfrifol am blismona yng Ngogledd Cymru. Mae'r pencadlys yn Mae Colwyn, gyda phencadlysoedd rhanbarthol yn Llanelwy, Caernarfon a Wrecsam.

Darpariaeth Bresennol

4.14.2 Caiff Gwynedd ac Ynys Môn eu cynnwys yn Rhanbarth Gorllewinol Heddlu Gogledd Cymru. Mae Pencadlys Rhanbarthol yr Heddlu wedi ei leoli ym Maesincla, Caernarfon. Rhennir yr Isadran yn 5 Ardal: Ynys Môn, Bangor, Caernarfon, Pwllheli a Meirionnydd.

4.14.3 Mae pob ardal yn cael ei rheoli gan Arolygydd, a gefnogir gan Ringylliaid Heddlu, Swyddogion Ymateb, Rhingylliaid Plismona yn y Gymdogaeth, Rheolwyr Rhawd Cymunedol, Swyddogion Cymorth Cymunedol, Swyddogion Cyswllt Ysgolion yn ogystal â Chwnstabliaid Gwirfoddol a Chadetiaid Heddlu. Mae gan bob Ardal bresenoldeb CID, ac yn cael ei chefnogi gan Uned Cudd-wybodaeth, Tîm Troseddu, Ymchwilio Ariannol, Adran Diogelu'r Cyhoedd, Diogelwch Cymunedol, Uned Rheoli Digwyddiadau, Uned Paratoi Ffeiliau, Adnoddau Dynol, a chefnogaeth Gweinyddu a Busnes Mae gan yr Isadran dair Canolfan Ddalfa wedi'u lleoli yng Nghaernarfon, Dolgellau a Chaergybi. Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r gorsafoedd heddlu yn Ynys Môn a Gwynedd:

Lleoliad	Swyddogaeth yr Eiddo
Caergybi	Gorsaf
Llangefni	Gorsaf
Porthaethwy	Gorsaf
Gaerwen	Gorsaf
Fali	Gorsaf
Benllech	Gorsaf
Amlwch	Gorsaf
Abersoch	Gorsaf
Bala	Gorsaf
Bangor	Gorsaf
Bangor – Parc Menai	Swyddfeydd
Bangor	Canolfan Feddygol
Abermaw	Gorsaf
Bethesda	Gorsaf
Blaenau Ffestiniog	Gorsaf
Caernarfon	Gorsaf
PRh Caernarfon	Gorsaf
Dolgellau	Gorsaf
Llanberis	Gorsaf
Nefyn	Gorsaf
Penrhyndeudraeth	Gorsaf
Penygroes	Gorsaf
Porthmadog	Gorsaf
Pwllheli	Gorsaf
Tywyn	Gorsaf
Isadran Cymorth Gweithredol	
Bangor	Canolfan Draffig

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

14.4.4 Mae Drafft Strategaeth Ystadau Heddlu Gogledd Cymru (2013-16) yn nodi'r darpariaethau canlynol a gynlluniwyd:

Gorsafoedd Heddlu Newydd

14.4.5 Cwblhawyd adeiladu swyddfa heddlu yn Llangefni yn 2013. Ni fydd newidiadau yn digwydd i'r cyfleusterau sydd wedi eu lleoli o fewn swyddfeydd heddlu canlynol, heblaw am welliannau bach:

- Sir Gwynedd:Caenarfon, Dolgellau, Porthmadog, Abersoch, Bala, Bangor, Abermaw, Blaenau Ffestiniog, Llanberis a Phenygroes.

Gorsafoedd Heddlu i gael eu hadleoli

14.4.6 Y gorsafoedd heddlu a nodwyd gan yr Adolygiad ar gyfer eu hadleoli yw

Sir Gwynedd: Nefyn, Tywyn, Pwllheli and Bethesda

Gorsafoedd Heddlu i gael eu hadolygu yn ystod y 5 mlynedd nesaf

14.4.7 Y gorsafoedd sydd wedi eu nodi ar gyfer adolygiad i'r dyfodol agos yw:

- Sir Ynys Môn: gorsafoedd heddlu Caergybi

Goblygiadau i'r CDLIC
• Er nad yw lleoliad gorsafoedd heddlu yn ystyriaeth sylfaenol yn y broses o ddyrannu datblygiadau preswyl, dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried y ddarpariaeth bresennol yn ogystal â newidiadau i'r dyfodol i'r gwasanaeth yn unol â'r strategaeth a grybwyllwyd uchod.

14.5 GWASANAETHAU BRYS - GWASANAETH TÂN AC ACHUB

14.5.1 Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru yw'r gwasanaeth tân ac achub sy'n cwmpasu'r prif ardaloedd, gwledig yn bennaf, o Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd a Wrecsam yng ngogledd Cymru. Mae awdurdod tân sy'n gweinyddu'r gwasanaeth yn gyd-fwrdd, yn cynnwys Cynghorwyr o gynghorau Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd a Wrecsam.

Darpariaeth Bresennol

14.5.2 Mae gan Ynys Môn oddeutu 130 o aelodau staff sydd wedi'u lleoli mewn saith gorsaf dân ac yn y swyddfa yn Llangefni. Mae gorsaf criw dydd wedi'i lleoli yng Nghaergybi sy'n darparu criwiau yn yr orsaf rhwng 12.00pm a 10pm bob dydd. Mae system dyletswydd wrth gefn atodol, ac elfen ar alwad yn darparu

cymorth gweithredol ychwanegol. Mae gorsafoedd system dyletswydd wrth gefn wedi'u lleoli yn Amlwch, Biwmares, Benllech, Llangefni, Porthaethwy a Rhosneigr.

14.5.3 Mae'r gorsafoedd yn defnyddio cyfanswm o 11 o beiriannau pwmpio, 3 ohonynt â gallu mynediad cul. Mae gan Gaergybi Uned Diogelu'r Amgylchedd ac mae'n darparu gallu diffodd tân ar y môr arbenigol.

14.5.4 Mae gan Gwynedd oddeutu 240 o aelodau staff sydd wedi'u lleoli mewn 14 gorsaf dân a dwy swyddfa diogelwch rhanbarth. Mae dwy orsaf dân (Bangor a Chaernarfon) yn gweithio'r system criw dydd gyda chymorth system dyletswydd wrth gefn ychwanegol, mae'r gweddill wedi'u staffio gan breswylwyr eu cymunedau priodol sy'n gweithio'r system dyletswydd wrth gefn. Mae gorsafoedd tân ym Mangor, Caernarfon, Dolgellau, Aberdyfi, Abersoch, Bala, Blaenau Ffestiniog, Abermaw, Harlech, Llanberis, Nefyn, Porthmadog, Pwllheli a Thywyn.

14.5.5 Mae'r gorsafoedd yn defnyddio cyfanswm o 17 o beiriannau pwmpio, 11 offer arbennig sy'n darparu ystod o offer arbenigol ar gyfer delio â llawer o wahanol fathau o ddigwyddiadau, o Wrthdrawiadau Traffig ar y Ffyrdd i ddigwyddiadau dŵr.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

14.5.6 Mae Heddlu Gogledd Cymru a Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi nodi mai'r unig ofyniad i'r dyfodol agos yw datblygu Gorsaf Dân newydd yn Nhywyn, a fyddai'n rhaid eu lleoli ar 0.2 hectar o dir. Fodd bynnag, ni fydd unrhyw arian cyfalaf ar gael ar gyfer datblygiad o'r fath tan 2014/15. Mae'r gwasanaeth eisoes wedi prynu tir yn Nefyn ar gyfer datblygu Gorsaf Dân newydd yno, ac mae cynlluniau gwerth £900,000 bellach wedi'u cyflwyno ar gyfer gorsaf heddlu a thân gyfun (Chwefror 2013).

Goblygiadau i'r CDLIC
• Er nad yw lleoliad y gwasanaeth tân ac achub yn ystyriaeth sylfaenol yn y broses o ddyrannu datblygiadau preswyl, dylai'r CDLI ar y Cyd ystyried y ddarpariaeth bresennol yn ogystal â newidiadau i'r dyfodol i'r gwasanaeth yn unol â'r strategaeth a grybwyllwyd uchod.

14.6 TELATHREBU - BAND EANG

14.6.1 Mae darparu seilwaith TG yn annhebygol o gael effaith sylweddol ar gadernid y CDLI ar y Cyd, ond bydd yn effeithio ar gystadleurwydd economaidd Ynys Môn a Gwynedd. Mae band eang cyflym yn hanfodol i'r economi leol ac i alluogi gweithio hyblyg.

Darpariaeth Bresennol

14.6.2 Mae Cynllun Buddsoddi mewn Seilwaith i Gymru (2012) yn ceisio sicrhau y bydd gan bob eiddo preswyl a phob busnes yng Nghymru fynediad at fand eang cyflym erbyn 2015 a bydd o leiaf hanner y rhain yn cael mynediad i wasanaethau band eang cyflym iawn.

14.6.3 Mae Llywodraeth Cymru yn cynnal cofrestr o'r lleoliadau lle mae trigolion wedi adrodd ynghylch diffyg rhyngrwyd, neu fod y rhyngrwyd yn araf. Mae cyflymder y cysylltiad sydd ar gael yn arbennig o ddibynnol ar natur y seilwaith TGCh a'r dechnoleg sydd ar gael yn y rhanbarth, yn bennaf drwy'r gyfnewidfa ffôn leol. Yn y rhan fwyaf o achosion drwy Wynedd ac Ynys Môn, mae'r seilwaith TGCh yn dibynnu ar y defnydd o linellau ffôn copr i'r gweithle neu gartrefi sy'n cyfyngu gwasanaeth i uchafswm o 8Mbps (a all fod hyd at 24 Mbps lle mae BT wedi uwchraddio'r llinellau), ond mae'r gwasanaeth hwn yn gwbl ddibynnol ar hyd y llinell rhwng lleoliadau unigol a'r cyfnewidfeydd ffôn; gyda'r gwasanaeth llawn ond ar gael ar linellau llai na ~2 km o'r gyfnewidfa sydd wedyn yn disgyn i lai na 2Mbps mewn lleoliadau gyda llinellau rhwng 2 a 3.5km o'r gyfnewidfa - y tu hwnt i'r pellter hwn, mae'r ddarpariaeth yn annhebygol iawn o fod ar gael. Hyd yn oed mewn ardaloedd sy'n derbyn y gwasanaeth, gall y gwasanaeth ei hun gael ei leihau gan nifer o ffactorau megis ansawdd llinell a'r nifer sy'n defnyddio'r gwasanaeth ar yr un pryd. Dengys y ffigwr isod yr ardaloedd lle mae cysylltedd band eang yn wael.

Ardaloedd digyswllt Band Eang yng Ngwynedd ac Ynys Môn

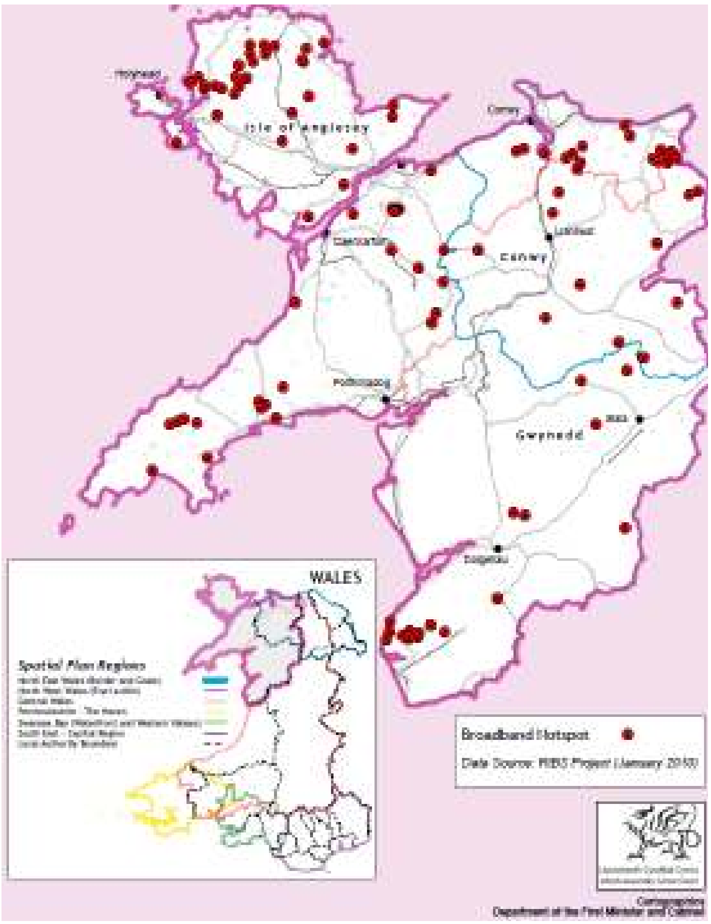

(Ffynhonnell: Llywodraeth Cymru)

14.6.4 Dengys Map i) yn atodiad 6 y cyflymder amcangyfrifiedig a ragwelir ar draws Gwynedd. Mae'r Llywodraeth yn diffinio unrhyw ardal gyda gwasanaeth o dan 512Kbps (Kilobytes yr eiliad) fel ardal ddigyswllt tra bod ardaloedd sy'n derbyn llai na 2Mbps yn cael eu hystyried yn fannau araf. O'r wybodaeth sydd i law, gellir amcangyfrif bod y cyflymder cyfartalog ar draws Gwynedd yn 5Mbps, gyda 4% o ardaloedd cod post yn derbyn llai na 512Kbps a 23% o ardaloedd yn derbyn llai na 2Mbps. Dylid cadw mewn cof bod y data yn cyfeirio at fand eang a dderbynnir trwy linell ffôn yn unig. Mewn rhai lleoliadau yng Ngwynedd gellir cael mynediad at fand eang cyflymder uchel (hyd at 100Mbps) trwy linellau ffibr optig. Gellir derbyn y gwasanaeth drwy'r rhwydwaith *FibreSpeed* a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru i wasanaethu parciau busnes ar hyd arfordir Gogledd Cymru a thrwy BT mewn lleoliadau o fewn 25km i gyfnewidfeydd wedi'u huwchraddio (unwaith eto, ar hyn o bryd, mae'r rhain yn bennaf ar hyd arfordir Gogledd Cymru.)

14.6.5 Dengys data masnachol ynglŷn â manteisio ar fand eang ar draws Gwynedd bod y boblogaeth gyfartalog sy'n manteisio ar fand eang yn y sir yn 24% (nifer y llinellau band eang wedi'u rhannu â'r boblogaeth), gyda manteisio gan fusnesau yn 111% (nifer y llinellau band eang busnes wedi'u rhannu gyda nifer y busnesau) a manteisio gan gartrefi yn 50% (nifer y llinellau preswyl wedi'u rhannu gyda nifer y cartrefi). Er mwyn adnabod yr amrywiadau ar draws y sir, dangosir y wybodaeth mewn mapiau (gweler ffigyrau ii) a iii) yn Atodiad 6).

14.6.6 Roedd **Adroddiad Seilwaith Cyfathrebu 1af OFCOM (20 Rhagfyr 2012)** yn ystyried cwmpas, gallu a chadernid y prif rwydweithiau a gwasanaethau cyhoeddus sydd ar gael yn y DU, gan gynnwys llinell sefydlog a theleffoni symudol a band eang, radio digidol a theledu daearol digidol.

14.6.7 I rwydweithiau symudol, dengys y data y dylai dros 97% o eiddo fod â signal ffôn symudol digon cryf gan bob un o'r pedwar gweithredwr rhwydwaith 2G i wneud galwad pan y tu allan (72% ar gyfer y pum rhwydwaith 3G). Er bod cwmpas y safleoedd yn uchel, dim ond 66% yw cwmpas daearyddol cyffredinol gan bob un o'r pedwar gweithredwr 2G (dim ond 13% i 3G). Tuedda'r cwmpas fod yn waeth mewn ardaloedd gwledig nag mewn ardaloedd trefol, ond mae ein dadansoddiad yn dangos bod gweithredwyr yn aml yn defnyddio mwy o seilwaith y pen i wasanaethu defnyddwyr gwledig - gan dynnu sylw at yr heriau o ymestyn darllediadau rhwydwaith.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

14.6.8 Er mwyn sicrhau y manteisir yn llawn ar y cyfleoedd a roddir gan y rhyngrwyd, mae'n hanfodol bwysig sicrhau seilwaith technoleg gwybodaeth a chyfathrebu (TGCh) (a elwir yn fand eang) o safon uchel a chyfredol. Hyd yn hyn, fodd bynnag, mae nodweddion ardaloedd gwledig, dwysedd y boblogaeth a'i gwasgariad tenau, wedi golygu bod busnesau masnachol yn y farchnad TGCh wedi bod yn amharod i dalu'r costau o gyflenwi'r seilwaith sydd ei angen. O ganlyniad, yn hytrach na rhoi cyfle i oresgyn anfanteision ardaloedd fel Ynys Môn a Gwynedd, mae bwlch cynyddol rhwng y ddarpariaeth band eang yma a'r trefi a dinasoedd mawr, sy'n anghymhelliad pellach i fyw a gweithio yma.

14.6.9 Ar 22 Ionawr 2013, cyhoeddodd British Telecom y lleoliadau cyntaf ar gyfer prosiect miliynau o bunnau band eang ffibr 'Cyflymu Cymru'. Golyga'r prosiect mai tua 32,000 o gartrefi a busnesau yng Nglyn Ebwy, Tredegar, Bangor, Caernarfon, Dolgellau, Porthaethwy, Porthmadog a Phwllheli fydd y rhai cyntaf i elwa o'r bartneriaeth; a bydd 17,500kms o gebl ffibr optig ac oddeutu 3,000 o gypyrddau band eang ffibr newydd yn cael eu gosod yng Nghymru dros oes y prosiect.

14.6.10 Bydd cyflwyno'r band eang ffibr yn parhau mewn 14 o awdurdodau unedol yn ystod blwyddyn ariannol 2013/14. Y rhain yw Blaenau Gwent, Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Gwynedd, Ynys Môn, Merthyr Tudful, Castell-nedd Port Talbot, Casnewydd, Powys, Rhondda Cynon Taf, Abertawe a Bro Morgannwg.

14.6.11 Mae prosiect Cyswllt Môn yn brosiect mynediad rhyngrwyd band eang di-wifr newydd ac arloesol, a dyma'r rhwydwaith cyntaf o'i fath yn y DU. Cafodd Cyswllt Môn ei lansio yn 2003 fel prosiect mynediad i'r rhyngrwyd band eang di-wifr arloesol. Bydd y prosiect yn creu seilwaith ar gyfer rhwydwaith band eang cymunedol ar draws yr Ynys gyfan. Bydd y cam cyntaf yn cysylltu pob ysgol, llyfrgell a chanolfan ddysgu ar yr Ynys i'r rhwydwaith. Bydd yr ail gam yn darparu pwyntiau mynediad cymunedol pellach yn y dalgylchoedd a wasanaethir ganddynt. Y bwriad yw y bydd datblygiad yr asgwrn cefn TGCh hwn yn caniatáu ehangu pellach, er mwyn darparu mynediad i'r sector busnes a'r cyhoedd i'r dyfodol.

14.6.12 Yng Ngwynedd, mae Gwynedd Ddigidol yn fenter newydd sy'n rhan o Gynllun Tair Blynedd Cyngor Gwynedd 2011-2014. Nod y prosiect yw sefydlu Gwynedd fel ardal gwbl ddigidol. Bydd yn:

- gweithio tuag at seilwaith modern band eang o ansawdd
- ysbrydoli pobl a busnesau a'u helpu i ennill y sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen arnynt er mwyn gwneud y mwyaf o'r dechnoleg.

14.6.13 Bydd y rhaglen yn annog ac yn cefnogi trigolion a mentrau Gwynedd i fanteisio ar y gefnogaeth sydd ar gael ar hyn o bryd gan Lywodraeth Cymru ac eraill, a bydd yn gweithredu nifer o brosiectau ychwanegol mewn ymateb i anghenion penodol y Sir. Bydd Gwynedd Ddigidol yn gweithio yn y meysydd hyn:

- Seilwaith Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)
- Yr economi ddigidol
- Cynhwysiant digidol
- Sgiliau ar gyfer y byd digidol
- Gwasanaethau cyhoeddus digidol

14.6.14 Fel y nodwyd yng nghyhoeddiad Llywodraeth Cymru *"Adnewyddu'r Economi: Cyfeiriad Newydd",* mae ymrwymiad i sicrhau bod gan bob busnes yng Nghymru (eiddo busnes sy'n talu trethi annomestig) fynediad at wasanaethau band eang y genhedlaeth nesaf (30Mbps) erbyn 2016, a bod

pob cartref yn cael mynediad erbyn 2020, gyda 50% o gartrefi a busnesau yn derbyn gwasanaeth o 100Mbps neu fwy.

14.6.15 Yn ymarferol, o ganlyniad i ddwysedd poblogaeth Gwynedd a natur wledig y sir, disgwylir y bydd contractwyr y Llywodraeth yn ôl pob tebyg yn cwblhau ardal gyfan unwaith y byddant wedi dechrau gweithio yn yr ardal honno. Yng ngoleuni hyn, awgrymir bod rhaglenni Llywodraeth Cymru yn cyflwyno'r gwasanaeth yn y drefn ganlynol:

a) Ardaloedd yn cynnwys prif safleoedd cyflogaeth strategol (lle mae'r ddarpariaeth TGCh yn hanfodol i annog buddsoddiad).
b) Ardaloedd yn cynnwys safleoedd â chrynodiadau o unedau 'busnes' (5 neu fwy) a/ neu ddiwydiannol (15 neu fwy)
c) Ardaloedd yn cynnwys prif aneddiadau allweddol ac aneddiadau allweddol y sir
d) Ardaloedd yn cynnwys safleoedd â chrynodiadau o unedau 'busnes' (5 neu lai) a/ neu ddiwydiannol (15 neu lai)
e) Ardaloedd yn cynnwys aneddiadau llai (500 o drigolion neu fwy)
f) Ardaloedd yn cynnwys aneddiadau bach a gweddill tiriogaeth Gwynedd.

14.6.16 Petai’r Llywodraeth, ar ôl trafod gyda'r contractwr, yn dilyn yr awgrymiadau uchod, byddai'r rhaglen gyflwyno yn dilyn y patrwm isod: (Noder: Nid yw ardaloedd yn cael eu hailadrodd yn yr ail golofn er y gallant ailymddangos yn y drydedd golofn).

Blwyddyn 1

Disgrifiad	Ardal	Ardaloedd cyfagos (Cyngor Cymuned) gan gynnwys lleoliadau sy'n derbyn band eang gwael - i gael eu datblygu ar yr un pryd
a) Ardaloedd yn cynnwys prif safleoedd cyflogaeth strategol	Trawsfynydd	Maentwrog
	Llanbedr	
	Penrhyndeudraeth	Llanfrothen Talsarnau
	Pwllheli	Llannor
	Llanberis	Betws Garmon Beddgelert
	Caernarfon	Llandwrog Llanrug
	Y Felinheli	
	Bangor	Aber Pentir
b) Ardaloedd yn cynnwys safleoedd â chrynodiadau o unedau 'busnes' (5 neu fwy) ac/ neu ddiwydiannol (15 neu fwy)	Tywyn	Bryn Crug
	Corris	Mawddwy Llanfihangel y Pennant
	Dolgellau	Llanelltyd
	Bala	Llandderfel Llangywer

		Llanycil Llanuwchllyn
	Porthmadog	Dolbenmaen
	Blaenau Ffestiniog	
	Penygroes	Llanllyfni
	Talysarn	
	Nantlle	
	Llanwnda	
	Brynrefail	
	Llandygai	
	Harlech	Llanfair
c) Ardaloedd yn cynnwys prif aneddiadau allweddol ac aneddiadau allweddol y sir	Aberdyfi	
	Abermaw	Arthog
	Nefyn	Buan Pistyll Tudweiliog
	Bethesda	Llanddeiniolen Llanllechid

Blwyddyn 2

Disgrifiad	Ardal	Enghreifftiau o ardaloedd cyfagos gyda gwasanaeth gwael
d) Ardaloedd yn cynnwys safleoedd â chrynodiadau o unedau 'busnes' (5 neu lai) a/ neu ddiwydiannol (15 neu lai)	Llanystumdwy	
	Y Ffor	Llanaelhaearn Clynnog
	Trefor	
	Botwnnog	
	Bryncir	
e) Ardaloedd yn cynnwys aneddiadau llai (500 o drigolion neu fwy)	Bryncrug	
	Llwyngwril	
	Friog	
	Dyffryn Ardudwy	
	Morfa Bychan	
	Criccieth	
	Llanbedrog	
	Abersoch	Llanengan
	Morfa Nefyn	
	Bontnewydd	
	Deiniolen	
	Llanrug	
	Bethel	
	Talybont	
	Tregarth	
f) Ardaloedd yn cynnwys aneddiadau bach a gweddill tiriogaeth Gwynedd.	-	-

(Ffynhonnell: Pwyllgor Craffu Datblygu (21/6/11))

Goblygiadau i'r CDLIC
• Dylai agwedd ofodol y Cynllun gael ei ddylanwadu gan leoliad gwasanaeth band eang effeithiol

14.7 TELATHREBU – GWEITHREDWYR SYMUDOL

Darpariaeth Bresennol

14.7.1 Mae systemau telathrebu modern wedi tyfu'n gyflym yn y blynyddoedd diwethaf gyda mwy na 2/3 o'r boblogaeth bellach yn berchen ar ffôn symudol. Erbyn hyn ystyrir cyfathrebu symudol fel rhan annatod o lwyddiant y rhan fwyaf o weithrediadau busnes a ffyrdd o fyw unigolion. Gyda gwasanaethau newydd megis yr uwch wasanaethau trydedd genhedlaeth (3G), mae'r galw am seilwaith telathrebu newydd yn parhau i dyfu. Mae'r Gymdeithas Gweithredwyr Symudol (MOA) yn awyddus i hwyluso'r ehangu hwn, ac ar yr un pryd leihau unrhyw effeithiau amgylcheddol. Eu polisi yw lleihau'r cynnydd yn nifer y mastiau newydd drwy annog rhannu mastiau a lleoli ar strwythurau ac adeiladau uchel presennol.

14.7.2 Mae TAN 19 yn datgan y dylai CDLlau nodi polisïau sydd â meini prawf i arwain datblygiad telathrebu, ac er y dylid ystyried ystyriaethau lleoliad a dyluniad, ni ddylid rhwystro effeithlonrwydd gweithredol.

Darpariaeth a Gynlluniwyd ac Anghenion i'r Dyfodol

14.7.3 Yn dilyn ymgynghoriad â'r Gymdeithas Gweithredwyr Symudol, ni nodwyd unrhyw ddarpariaeth gynlluniedig.

Goblygiadau i'r CDLIC
• Oherwydd natur y dechnoleg telathrebu, nid yw'n realistig ystyried datblygu ar sail strategol. Byddai'r angen am seilwaith newydd yn cael ei yrru gan yr angen am gapasiti pellach yn yr ardal o ganlyniad i ddatblygiad preswyl, masnachol neu ddiwydiannol ar raddfa fawr newydd. Fodd bynnag, dylid gwneud y pwyntiau canlynol: i) Bydd yn bwysig sicrhau bod pob datblygiad yn cael ei wasanaethu'n dda gan delathrebu. Bydd yn bwysig sicrhau bod datblygiadau yn cael eu cynllunio i alluogi uwchraddio ac ehangu'r rhwydweithiau. ii) Dylai'r CDLl ar y Cyd gynnwys polisïau sy'n cyfyngu ar effeithiau gweledol seilwaith telathrebu megis mastiau. • Amlygodd ymgynghoriad â'r Gymdeithas Gweithredwyr Symudol yr ystyriaethau allweddol canlynol:

i) dylai lleoliad ac ymddangosiad yr offer arfaethedig a'r strwythurau cysylltiedig geisio lleihau'r effaith ar amwynder gweledol, cymeriad neu olwg yr ardal o gwmpas;

ii) os ar adeilad, dylai cyfarpar a strwythurau cysylltiedig gael eu lleoli a'u dylunio er mwyn ceisio lleihau effaith golwg allanol yr adeilad dan sylw;

iii) Os yn cynnig mast newydd, dylid dangos bod yr ymgeisydd wedi ystyried y posibilrwydd o godi cyfarpar ar adeiladau, mastiau neu strwythurau eraill sydd eisoes yn bodoli. Dylid cyflwyno tystiolaeth o'r fath gydag unrhyw gais a wneir i'r awdurdod cynllunio (lleol);

iv) Os yn cynnig datblygiad mewn ardal sensitif, ni ddylai'r datblygiad gael effaith annerbyniol ar ardaloedd o ddiddordeb ecolegol, ardaloedd o bwysigrwydd tirwedd, safleoedd archeolegol, ardaloedd cadwraeth nac adeiladau o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol.

ATODIAD 1

ARDAL DALGYLCH YSGOLION CYNRADD - GWYNEDD

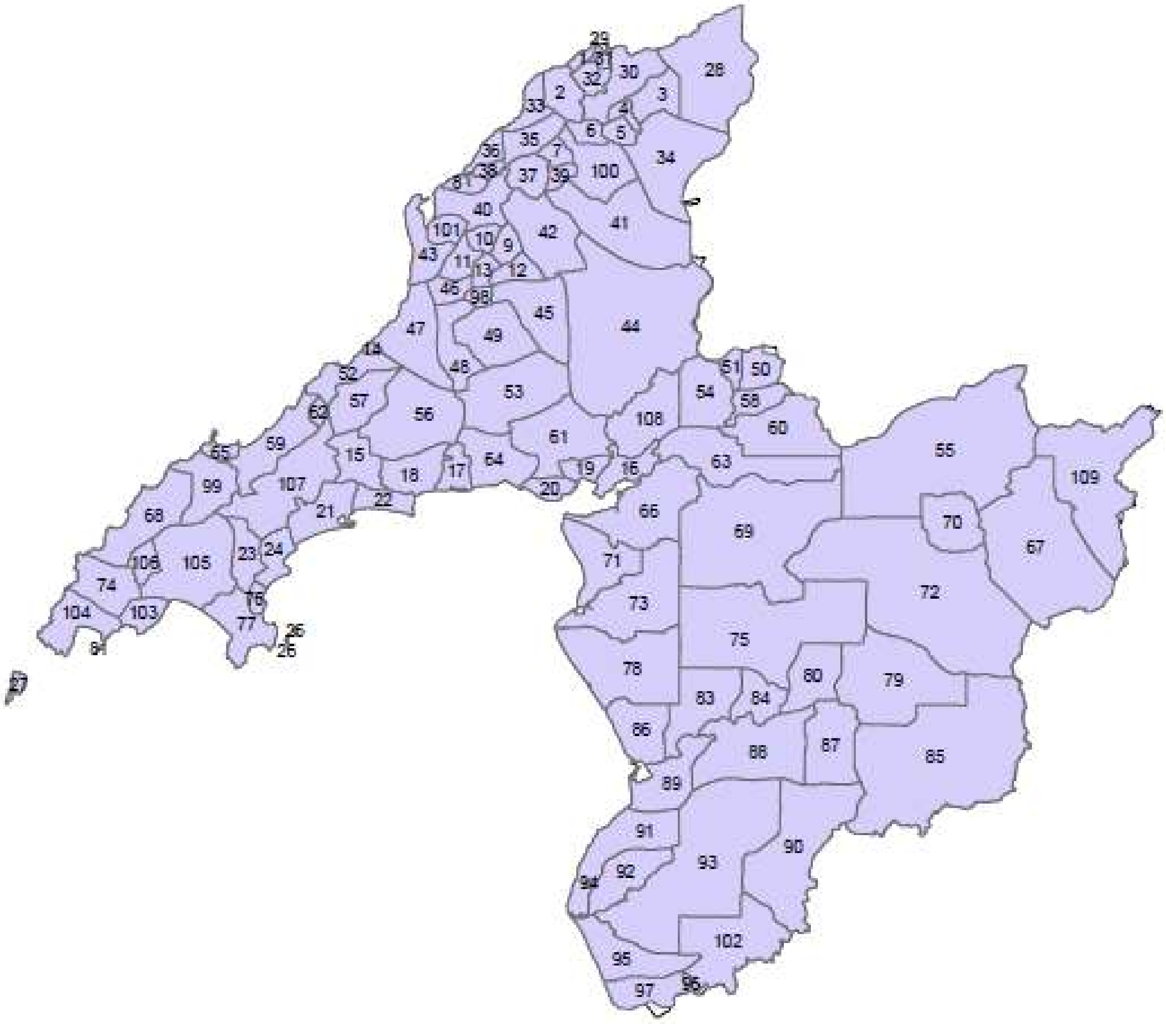

CYNGOR SIR YNYS MÔN ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd.
Joint Planning Policy Unit.

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2012 Arolwg Ordnans 100023387
© Crown Copyright and database rights 2012 Ordnance Survey 100023387

1:500,000

Allwedd			
Rhif	**Ysgol**	**Rhif**	**Ysgol**
1	Ysgol Cae Top	57	Ysgol Llanaelhaern
2	Ysgol Y Faenol	58	Ysgol Manod
3	Ysgol Llanllechid	59	Ysgol Babanod Morfa/ Nefyn
4	Ysgol Tregarth	60	Ysgol Bro Cynfal
5	Ysgol Bodfeurig	61	Ysgol Y Gorlan
6	Ysgol Rhiwlas	62	Ardal Dewisiol Llithfaen
7	Ysgol Penisarwaun	63	Ysgol Edmwnd Prys
8	Ysgol Hendre	64	Ysgol Treferthyr
9	Ysgol Rhosgadfan	65	Ysgol Morfa Nefyn
10	Ysgol Rhostryfan	66	Ysgol Talsarnau

11	Ysgol Groeslon	67	Ysgol Bro Tegid
12	Ysgol Bronyfoel	68	Ysgol Tudweiliog
13	Ysgol Carmel	69	Ysgol Bro Hedd Wyn
14	Ardal Dewisiol Gyrn Goch	70	Ysgol Y Parc
15	Ysgol Bro Plenydd	71	Ysgol Tan Y Castell
16	Ysgol Cefn Coch	72	Ysgol O.M.Edwards
17	Ysgol Llanystymdwy	73	Ysgol Llanbedr
18	Ysgol Chwilog	74	Ysgol Llidiardau
19	Ysgol Eifion Wyn	75	Ysgol Ganllwyd
20	Ysgol Borth Y Gest	76	Ysgol Abersoch
21	Ysgol Cymerau	77	Ysgol Sarn Bach
22	Ysgol Abererch	78	Ysgol Dyffryn Ardudwy
23	Ysgol Foelgron	79	Ysgol Ieuan Gwynedd
24	Ysgol Llanbedrog	80	Ysgol Llanfachreth
25	St Tudwal's East	81	Ynys Gwylan Fawr
26	St Tudwal's West	82	Ynys Gwylan Bach
27	Ynys Enlli	83	Ysgol Y Clogau
28	Ysgol Pant Y Rhedyn	84	Ysgol Llanelltyd
29	Ysgol Hirael	85	Ysgol Dinas Mawddwy
30	Ysgol Llandygai	86	Ysgol Y Traeth
31	Ysgol Glancegin	87	Ysgol Brithdir
32	Ysgol Babanod Coed Mawr / Glanadda	88	Ysgol Dolgellau
33	Ysgol Y Felinheli	89	Ysgol Y Friog
34	Ysgol Abercaseg / Penybryn Bethesda	90	Ysgol Dyffryn Dulas
35	Ysgol Bethel	91	Ysgol Llwyngwril
36	Ysgol Y Gelli	92	Ysgol Llanegryn
37	Ysgol Llanrug	93	Ysgol Bryncrug
38	Ysgol Maesincla	94	Ardal Dewisiol Rhoslefain
39	Ysgol Cwm Y Glo	95	Ysgol Penybryn
40	Ysgol Bontnewydd	96	Ardal Dewisiol Aberdyfi / Pennal
41	Ysgol Dolbadarn	97	Ysgol Aberdyfi
42	Ysgol Waunfawr	98	Ysgol Talysarn
43	Ysgol Llandrwrog	99	Ysgol Edern
44	Ysgol Beddgelert	100	Ysgol Gwaen Gynfi
45	Ysgol Baladeulyn	101	Ysgol Felinwnda
46	Ysgol Bro Lleu	102	Ysgol Pennal
47	Ysgol Brynaerau	103	Ardal Dewisiol Rhiw
48	Ysgol Llanllyfni	104	Ysgol Crudywerin
49	Ysgol Nebo	105	Ysgol Pont Y Gof
50	Ysgol Maenofferen	106	Ardal Dewisiol Bryncroes
51	Ardal Dewisiol Glanpwll	107	Ysgol Pentreuchaf
52	Ysgol Trefor	108	Ysgol Garreg
53	Ysgol Garndolbenmaen	109	Ysgol Ffridd Y Llyn
54	Ysgol Tanygrisiau	110	Ysgol Edern
55	Ysgol Bro Tryweryn		
56	Ysgol Llangybi		

ARDAL DALGYLCH YSGOLION CYNRADD – YNYS MON

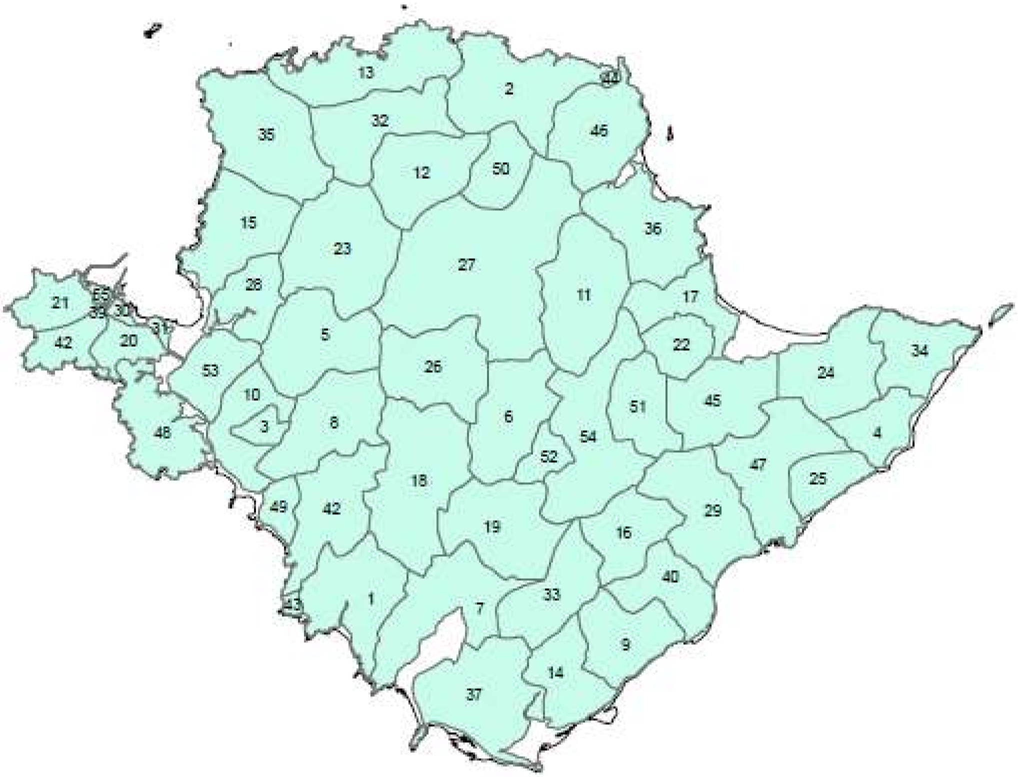

CYNGOR GWYNEDD COUNCIL

CYNGOR SIR YNYS MÔN ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd.
Joint Planning Policy Unit.

© Hawlfraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2012 Arolwg Ordnans 100023387
© Crown Copyright and database rights 2012 Ordnance Survey 100023387

1:250,000

ALLWEDD			
Ysgol	**Rhif**	**Ysgol**	**Rhif**
Ysgol Aberffraw	1	Ysgol Llanfachraeth	28
Ysgol Amlwch	2	Ysgol Llanfairpwll	29
Ysgol Bab Y Tywyn	3	Ysgol Llanfawr	30
Ysgol Beaumaris	4	Ysgol Llanfawr	31
Ysgol Bodedern	5	Ysgol Llanfechell	32
Ysgol Bodffordd	6	Ysgol Llangaffo	33
Ysgol Bodorgan	7	Ysgol Llangoed	34
Ysgol Bryngwran	8	Ysgol Llanrhuddlad	35
Ysgol Brynsiencyn	9	Ysgol Moelfre	36
Ysgol Caergeiliog	10	Ysgol Niwbwrch	37
Ysgol Capel Coch	11	Ysgol Parc	38
Ysgol Carreglefn	12	Ysgol Parc	39
Ysgol Cemaes	13	Ysgol Parc Y Bont	40
Ysgol Dwyran	14	Ysgol Parch Thomas Elis	42
Ysgol Ffrwd Win	15	Ysgol Pencarnisiog	42
Ysgol Gaerwen	16	Ysgol Pencarnisiog	43

Ysgol Goronwy Owen	17	Ysgol Pensarn	44
Ysgol Gwalchmai	18	Ysgol Pentraeth	45
Ysgol Henblas	19	Ysgol Penysarn	46
Ysgol Kingsland	20	Ysgol Porthaethwy	47
Ysgol Llaingoch	21	Ysgol Rhoscolyn	48
Ysgol Llanbedrgoch	22	Ysgol Rhosneigr	49
Ysgol Llanddeusant	23	Ysgol Rhosybol	50
Ysgol Llanddona	24	Ysgol Talwrn	51
Ysgol Llandegfan	25	Ysgol Y Corn Hir	52
Ysgol Llandrygan	26	Ysgol Y Fali	53
Ysgol Llanerchymedd	27	Ysgol Y Graig	54
		Ysgol Y Parc	55

ATODIAD 2

GWYNEDD

DATA LLEOEDD YSGOLION CYNRADD 2014

See Guidance Notes		Note 3	Note 4	Note 5						Note 6	Note 7	Note 8	Note 9		
Rhif yr ysgol	**Enw'r ysgol**	**Ystod oedran**	**NOR**	**Capacity Capasiti MCSW**	**Surplus capacity Capasiti dros ben**	**Significant surplus calc**	**Small School Sig Surplus Calc**	**Over capacity Gor-gapasiti**	**Small Schools oversubs cribed**	**AN ar gyfer Medi**	**AN 2 ar gyfer Medi**	**Nifer ar y gofrestr yn nos barth derbyn ym mis Ionawr**	**Nifer y disgyblion meithrin ar y gofrestr**	**% Dros ben**	**% wedi gor-danysgrifio**
2000	Gwaun Gynfi	3 - 11	140	148	8	0	0	0	0	21		19	23	5.41	0.00
2004	Nefyn	3 - 11	122	211	89	89	0	0	0	30	30	17	19	42.18	0.00
2006	Llanrug	3 - 11	232	210	0	0	0	22	0	30		37	30	0.00	10.48
2008	Abererch	3 - 11	56	94	38	38	38	0	0	13		13	5	40.43	0.00
2009	Abersoch	3 - 8	10	34	24	0	0	0	0	8		4	5	70.59	0.00
2010	Beddgelert	3 - 11	21	55	34	34	34	0	0	7		2	6	61.82	0.00
2011	Bethel	3 - 11	133	168	35	0	0	0	0	24		21	18	20.83	0.00
2013	Bodfeurig	3 - 11	61	80	19	0	0	0	0	11		8	11	23.75	0.00
2015	Borthygest	3 - 11	48	86	38	38	38	0	0	12		5	8	44.19	0.00
2016	Bronyfoel	3 - 11	19	48	29	0	0	0	0	6		2	1	60.42	0.00
2017	Brynaerau	3 - 11	59	71	12	0	0	0	0	10		5	9	16.90	0.00
2024	Carmel	3 - 11	43	71	28	0	0	0	0	10		10	4	39.44	0.00
2026	Y Gelli	3 - 11	181	210	29	0	0	0	0	30		26	30	13.81	0.00
2028	Penybryn	7 - 11	118	180	62	62	0	0	0	45		0	0	34.44	0.00
2033	Treferthyr	3 - 11	112	119	7	0	0	0	0	17		11	11	5.88	0.00
2035	Cwm y Glo	3 - 11	43	63	20	0	0	0	0	9		3	5	31.75	0.00
2036	Chwilog	3 - 11	48	67	19	0	0	0	0	9		5	6	28.36	0.00
2039	Crud y Werin	3 - 11	58	74	16	0	0	0	0	10		9	8	21.62	0.00
2042	Dolbadarn	3 - 11	137	202	65	65	0	0	0	28		22	30	32.18	0.00
2046	Edern	3 - 11	62	63	1	0	0	0	0	9		9	7	1.59	0.00
2047	Felinwnda	3 - 11	23	30	7	0	0	0	0	4		4	4	23.33	0.00
2048	Bro Plenydd	3 - 11	60	133	73	73	73	0	0	19		8	9	54.89	0.00
2049	Garndolbenmaen	3 - 11	41	64	23	0	0	0	0	9		6	6	35.94	0.00
2051	Glanadda	7 - 11	40	71	31	31	31	0	0	17		0	0	43.66	0.00
2057	Groeslon	3 - 11	63	117	54	54	54	0	0	16		10	14	46.15	0.00
2059	Llanaelhaern	3 - 11	36	41	5	0	0	0	0	5		6	4	12.20	0.00

2060	Llanbedrog	3 - 11	61	73	12	0	0	0	0	10		6	16	16.44	0.00
2066	Llangybi	3 - 11	63	81	18	0	0	0	0	11		4	6	22.22	0.00
2069	Llanllechid	3 - 11	208	213	5	0	0	0	0	30		33	40	2.35	0.00
2070	Llanllyfni	3 - 11	84	103	19	0	0	0	0	14		16	11	18.45	0.00
2075	Morfa Nefyn	3 - 8	40	40	0	0	0	0	0	10		9	10	0.00	0.00
2078	Baladeulyn	3 - 11	23	55	32	32	32	0	0	7		4	4	58.18	0.00
2081	Nebo	3 - 11	23	51	28	0	0	0	0	7		3	1	54.90	0.00
2085	Penisarwaen	3 - 11	40	64	24	0	0	0	0	9		4	7	37.50	0.00
2089	Bro Lleu	3 - 11	154	138	0	0	0	16	0	19		19	22	0.00	11.59
2093	Pentreuchaf	3 - 11	90	105	15	0	0	0	0	16		16	15	14.29	0.00
2097	Rhiwlas	3 - 11	39	45	6	0	0	0	0	6		9	4	13.33	0.00
2098	Rhosgadfan	3 - 11	39	78	39	39	39	0	0	11		6	6	50.00	0.00
2099	Rhostryfan	3 - 11	70	69	0	0	0	1	1	9		11	16	0.00	1.45
2103	Sarn Bach	3 - 11	55	66	11	0	0	0	0	7	12	6	8	16.67	0.00
2104	Eifion Wyn	3 - 11	195	210	15	0	0	0	0	30		30	29	7.14	0.00
2108	Talysarn	3 - 11	71	91	20	0	0	0	0	13		8	17	21.98	0.00
2110	Tremadog	3 - 11	96	91	0	0	0	5	0	13		14	16	0.00	5.49
2111	Trefor	3 - 11	41	50	9	0	0	0	0	7		9	6	18.00	0.00
2112	Tudweiliog	3 - 11	44	47	3	0	0	0	0	6		3	4	6.38	0.00
2113	Waunfawr	3 - 11	116	144	28	0	0	0	0	20		18	18	19.44	0.00
2116	Glancegin	3 - 11	182	280	98	98	0	0	0	40		25	36	35.00	0.00
2118	Babanod Coed Mawr	3 - 7	44	91	47	47	47	0	0	30		20	11	51.65	0.00
2119	Yr Hendre	3 - 11	331	350	19	0	0	0	0	50		51	50	5.43	0.00
2122	Bontnewydd	3 - 11	168	161	0	0	0	7	0	23		28	13	0.00	4.35
2123	Y Garnedd	3 - 11	291	210	0	0	0	81	0	30		37	44	0.00	38.57
2125	Cymerau	3 - 11	296	345	49	0	0	0	0	49		45	31	14.20	0.00
2126	Abercaseg	3 - 7	78	169	91	91	91	0	0	42		24	33	53.85	0.00
2127	Y Felinheli	3 - 11	140	162	22	0	0	0	0	23		22	22	13.58	0.00
2180	Bro Tegid	3 - 11	106	84	0	0	0	22	0	12		16	0	0.00	26.19
2181	Y Traeth	3 - 11	181	198	17	0	0	0	0	28		28	25	8.59	0.00
2182	Bontddu	3 - 11	23	32	9	0	0	0	0	4		3	2	28.13	0.00
2183	Brithdir	3 - 11	39	34	0	0	0	5	5	4		5	7	0.00	14.71
2185	Corris	3 - 11	42	69	27	0	0	0	0	9		9	6	39.13	0.00
2187	Dinas Mawddwy	3 - 11	18	63	45	45	45	0	0	9		5	3	71.43	0.00
2189	Dyffryn Ardudwy	4 - 11	52	76	24	0	0	0	0	10		13	0	31.58	0.00
2190	Bro Cynfal	3 - 11	47	69	22	0	0	0	0	9		9	13	31.88	0.00
2191	Ganllwyd	3 - 11	19	43	24	0	0	0	0	6		3	1	55.81	0.00
2192	Gellilydan	3 - 11	25	68	43	43	43	0	0	9		3	6	63.24	0.00

2194	Llanbedr	4 - 11	52	81	29	0	0	0	0	11		8	0	35.80	0.00
2197	Llanelltyd	3 - 11	37	44	7	0	0	0	0	6		7	4	15.91	0.00
2198	Y Garreg	3 - 11	16	43	27	0	0	0	0	6		2	4	62.79	0.00
2199	O M Edwards	3 - 11	77	69	0	0	0	8	8	9		10	12	0.00	11.59
2205	Manod	3 - 11	86	115	29	0	0	0	0	16		9	7	25.22	0.00
2207	Pennal	3 - 11	22	46	24	0	0	0	0	6		4	4	52.17	0.00
2208	Cefn Coch	3 - 11	151	243	92	92	0	0	0	34		22	28	37.86	0.00
2210	Talsarnau	3 - 11	31	43	12	0	0	0	0	6		6	5	27.91	0.00
2211	Tanygrisiau	3 - 11	64	102	38	38	38	0	0	14		14	5	37.25	0.00
2212	Penybryn, Tywyn	3 - 11	219	269	50	0	0	0	0	38		33	25	18.59	0.00
2213	Bro Hedd Wyn	3 - 11	77	106	29	0	0	0	0	15		8	9	27.36	0.00
2214	Bro Tryweryn	3 - 11	44	55	11	0	0	0	0	7		6	0	20.00	0.00
2215	Rhydymain	3 - 11	18	40	22	0	0	0	0	5		1	0	55.00	0.00
2216	Friog	3 - 11	23	54	31	31	31	0	0	7		3	4	57.41	0.00
2219	Tan y Castell	3 - 11	68	139	71	71	71	0	0	19		10	8	51.08	0.00
2220	Ffridd y Llyn	3 - 11	66	65	0	0	0	1	1	9		13	0	0.00	1.54
2221	Maenofferen	3 - 11	186	193	7	0	0	0	0	27		30	30	3.63	0.00
2227	Hirael	3 - 11	151	207	56	56	0	0	0	29		25	20	27.05	0.00
2228	Craig y Deryn	3-11	92	98	6	0	0	0	0	14		15	11	6.12	0.00
3004	Pont y Gôf	3 - 11	105	106	1	0	0	0	0	15		12	13	0.94	0.00
3005	Maesincla	3 - 11	261	320	59	0	0	0	0	45		35	46	18.44	0.00
3009	Y Faenol	3 - 11	213	214	1	0	0	0	0	30		31	36	0.47	0.00
3010	Foel Gron	3 - 11	25	54	29	0	0	0	0	7		4	5	53.70	0.00
3013	Llandygai	3 - 11	140	157	17	0	0	0	0	22		19	19	10.83	0.00
3018	Llandwrog	3 - 11	58	76	18	0	0	0	0	10		10	6	23.68	0.00
3023	Llanystumdwy	3 - 11	36	47	11	0	0	0	0	6		6	4	23.40	0.00
3029	Tregarth	3 - 11	125	172	47	47	0	0	0	24		11	16	27.33	0.00
3030	Cae Top	3 - 11	199	214	15	0	0	0	0	30		28	31	7.01	0.00
3037	Llanfachreth	3 - 11	13	41	28	0	0	0	0	5		2	1	68.29	0.00
3041	Gynradd Dolgellau	3 - 11	137	194	57	57	0	0	0	27		19	14	29.38	0.00
3300	Santes Helen	3 - 11	67	82	15	0	0	0	0	11		3	7	18.29	0.00
3301	Ein Harglwyddes	3 - 11	100	140	40	40	0	0	0	20		11	14	28.57	0.00
3305	Beuno Sant	3 - 11	53	79	26	0	0	0	0	11		5	0	32.91	0.00

1 2 3 4 5

1 Small school count

2 Count of schools with significant surplus

3 Count of small schools with significant surplus
4 Count of schools which are oversubscribed
5 Count of small schools which are oversubscribed

DATA LLEOEDD YSGOLION UWCHRADD 2014

Rhif yr ysgol	Enw'r ysgol	Math o ysgol: Cymunedol/ VC/ VA/ Sefydledig	Ystod oedran	NOR	Small School count	MCSW Capacity	Surplus Capacity	Significant surplus capacity	Small Schools Significant Surplus Capacity	Over capacity	AN ar gyfer Medi	Nifer ar y gofrestr ym mlwyddyn 7 ym mis Ionawr	Nifer y disgyblion 6ed dosbarth ar y Gofrestr	% Dros ben
4002	Dyffryn Ogwen	C	11-18	358	Y	551	193	Y	193	0	96	60	47	35.03
4003	Botwnnog	C	11-16	408	Y	635	227	Y	227	0	127	66		35.75
4004	Brynrefail	C	11-18	739	N	845	106	N	0	0	142	114	107	12.54
4007	Dyffryn Nantlle	C	11-18	493	Y	663	170	Y	170	0	115	77	67	25.64
4009	Eifionydd	C	11-16	393	Y	698	305	Y	305	0	140	59		43.70
4030	Y Gader	C	11-16	406	Y	488	82	N	0	0	98	86		16.80
4031	Y Moelwyn	C	11-16	320	Y	599	279	Y	279	0	120	59		46.58
4032	Tywyn	C	11-16	256	Y	477	221	Y	221	0	95	44		46.33
4033	Y Berwyn	C	11-18	319	Y	730	411	Y	411	0	125	46	68	56.30
4034	Ardudwy	C	11-16	259	Y	575	316	Y	316	0	115	53		54.96
4036	Friars	C	11-18	1,254	N	1,361	107	N	0	0	232	184	227	7.86
4037	Tryfan	C	11-18	523	Y	628	105	N	0	0	100	83	86	16.72
4039	Syr Hugh Owen	C	11-18	827	N	1,345	518	Y	0	0	229	134	114	38.51
4040	Glan y Môr	C	11-16	511	Y	732	221	Y	221	0	146	92		30.19
							0							

Amcanestyniadau Niferoedd Disgyblion Cynradd 2015-2019

Rhif ALl: 661
Enw ALl: Gwynedd

Rhif yr Ysgol	Enw'r ysgol	[1] Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 14 fel yr adroddwyd yn Ion 13	Nifer gwirioneddol ar y Gofrestr yn 14 Ionawr 2014	% amrywiant	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2015	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2016	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2017	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2018	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2019
2000	Gwaun Gynfi	139	140	0.7%	142	141	136		
2004	Nefyn	117	122	4.3%	121	127	123		
2006	Llanrug	222	232	4.5%	217	235	235		
2008	Abererch	51	56	9.8%	59	64	59		
2009	Abersoch	14	10	-28.6%	13	12	14		
2010	Beddgelert	25	21	-16.0%	28	29	27		
2011	Bethel	131	133	1.5%	132	132	140		
2013	Bodfeurig	58	61	5.2%	63	65	65		
2015	Borthygest	49	48	-2.0%	46	50	46		
2016	Bronyfoel	21	19	-9.5%	19	16	14		
2017	Brynaerau	61	59	-3.3%	63	59	62		
2024	Carmel	43	43	0.0%	44	44	42		
2026	Y Gelli	180	181	0.6%	186	189	187		
2028	Penybryn	118	118	0.0%	133	123	120		
2033	Treferthyr	107	112	4.7%	109	98	92		
2035	Cwm y Glo	48	43	-10.4%	45	46	45		
2036	Chwilog	50	48	-4.0%	47	42	44		
2039	Crud y Werin	50	58	16.0%	64	62	63		
2042	Dolbadarn	135	137	1.5%	146	153	154		
2046	Edern	69	62	-10.1%	67	61	61		
2047	Felinwnda	26	23	-11.5%	26	26	25		
2048	Bro Plenydd	58	60	3.4%	62	65	66		
2049	Garndolbenmaen	46	41	-10.9%	43	40	41		
2051	Glanadda	48	40	-16.7%	45	51	55		
2057	Groeslon	63	63	0.0%	68	71	76		
2059	Llanaelhaern	37	36	-2.7%	35	34	35		
2060	Llanbedrog	63	61	-3.2%	69	69	68		
2066	Llangybi	63	63	0.0%	58	55	49		

2069	Llanllechid	215	208	-3.3%	223	231	237		
2070	Llanllyfni	86	84	-2.3%	83	88	87		
2075	Morfa Nefyn	42	40	-4.8%	45	46	36		
2078	Baladeulyn	23	23	0.0%	23	23	26		
2081	Nebo	26	23	-11.5%	21	20	20		
2085	Penisarwaen	47	40	-14.9%	41	39	39		
2089	Bro Lleu	155	154	-0.6%	152	151	144		
2093	Pentreuchaf	85	90	5.9%	97	96	91		
2097	Rhiwlas	38	39	2.6%	39	37	39		
2098	Rhosgadfan	38	39	2.6%	41	42	41		
2099	Rhostryfan	68	70	2.9%	80	90	93		
2103	Sarn Bach	49	55	12.2%	59	56	53		
2104	Eifion Wyn	190	195	2.6%	194	198	200		
2108	Talysarn	68	71	4.4%	80	80	79		
2110	Tremadog	101	96	-5.0%	104	107	104		
2111	Trefor	40	41	2.5%	46	51	53		
2112	Tudweiliog	46	44	-4.3%	43	46	44		
2113	Waunfawr	112	116	3.6%	124	128	124		
2116	Glancegin	188	182	-3.2%	192	194	204		
2118	Babanod Coed Mawr	48	44	-8.3%	43	42	35		
2119	Yr Hendre	339	331	-2.4%	329	337	349		
2122	Bontnewydd	159	168	5.7%	151	155	151		
2123	Y Garnedd	296	291	-1.7%	293	292	299		
2125	Cymerau	316	296	-6.3%	295	294	291		
2126	Abercaseg	78	78	0.0%	79	87	93		
2127	Y Felinheli	138	140	1.4%	143	151	158		
2180	Bro Tegid	103	106	2.9%	105	104	105		
2181	Y Traeth	186	181	-2.7%	177	181	186		
2182	Bontddu	24	23	-4.2%	21	23	23		
2183	Brithdir	41	39	-4.9%	42	42	38		
2185	Corris	41	42	2.4%	41	40	38		
2187	Dinas Mawddwy	16	18	12.5%	20	24	25		
2189	Dyffryn Ardudwy	42	52	23.8%	65	69	74		
2190	Bro Cynfal	47	47	0.0%	54	56	55		
2191	Ganllwyd	19	19	0.0%	17	12	11		
2192	Gellilydan	32	25	-21.9%	24	33	34		
2194	Llanbedr	55	52	-5.5%	50	49	44		

2197	Llanelltyd	37	37	0.0%	38	32	32		
2198	Y Garreg	19	16	-15.8%	20	21	21		
2199	O M Edwards	63	77	22.2%	81	78	81		
2205	Manod	82	86	4.9%	81	77	82		
2207	Pennal	27	22	-18.5%	24	26	25		
2208	Cefn Coch	159	151	-5.0%	164	162	167		
2210	Talsarnau	35	31	-11.4%	32	34	37		
2211	Tanygrisiau	62	64	3.2%	59	60	64		
2212	Penybryn, Tywyn	202	219	8.4%	218	207	206		
2213	Bro Hedd Wyn	70	77	10.0%	71	66	63		
2214	Bro Tryweryn	36	44	22.2%	42	44	45		
2215	Rhydymain	17	18	5.9%	15	13	9		
2216	Friog	25	23	-8.0%	24	23	22		
2219	Tan y Castell	69	68	-1.4%	62	67	73		
2220	Ffridd y Llyn	72	66	-8.3%	63	64	64		
2221	Maenofferen	185	186	0.5%	190	199	202		
2227	Hirael	158	151	-4.4%	156	147	150		
2228	Craig y Deryn	N/A	92	#VALUE!	88	87	89		
3004	Pont y Gôf	99	105	6.1%	103	96	86		
3005	Maesincla	278	261	-6.1%	282	294	298		
3009	Y Faenol	210	213	1.4%	232	234	215		
3010	Foel Gron	26	25	-3.8%	26	32	34		
3013	Llandygai	134	140	4.5%	145	142	137		
3018	Llandwrog	61	58	-4.9%	51	49	47		
3023	Llanystumdwy	33	36	9.1%	32	29	31		
3029	Tregarth	129	125	-3.1%	118	116	116		
3030	Cae Top	210	199	-5.2%	210	210	210		
3037	Llanfachreth	15	13	-13.3%	11	8	7		
3041	Gynradd Dolgellau	133	137	3.0%	131	126	120		
3300	Santes Helen	75	67	-10.7%	65	60	61		
3301	Ein Harglwyddes	101	100	-1.0%	105	108	106		
3305	Beuno Sant	61	53	-13.1%	53	59	57		
97	**Total**	**8,572**	**8,612**	**0.5%**	**8,778**	**8,843**	**8,824**	**0**	**0**

Amcanestyniadau Niferoedd Disgyblion Uwchradd 2015-2019

Rhif yr Ysgol	Enw'r ysgol	[1] Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 14 fel yr adroddwyd yn Ion 13	Nifer gwirioneddol ar y Gofrestr yn 14 Ionawr 2014	% amrywiant	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2015	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2016	Nifer a ragwelir ar y Gofrestr yn Ion 2017
4002	Dyffryn Ogwen	360	358	-0.6%	378	389	402
4003	Botwnnog	418	408	-2.4%	388	397	403
4004	Brynrefail	761	739	-2.9%	739	720	698
4007	Dyffryn Nantlle	505	493	-2.4%	497	470	457
4009	Eifionydd	400	393	-1.8%	385	383	376
4030	Y Gader	369	406	10.0%	372	332	312
4031	Y Moelwyn	321	320	-0.3%	321	321	321
4032	Tywyn	283	256	-9.5%	257	270	264
4033	Y Berwyn	326	319	-2.1%	318	310	316
4034	Ardudwy	288	259	-10.1%	266	273	273
4036	Friars	1,249	1,254	0.4%	1,269	1,233	1,183
4037	Tryfan	554	523	-5.6%	537	537	535
4039	Syr Hugh Owen	860	827	-3.8%	898	845	866
4040	Glan y Môr	527	511	-3.0%	496	480	475
14	**Total**	**7,221**	**7,066**	**-2.1%**	**7,121**	**6,960**	**6,881**

YNYS MON

Ysgol	Cyfanswm 2013	Cyfanswm 2012	Cyfanswm 2011	Cyfanswm 2010	Cyfanswm 2009	Cyfanswm 5 mlynedd	Cyfartaledd blwyddyn	Cyfartaledd 5 mlynedd	Capasiti	Lle gwag
Amlwch	225	216	214	218	243	1116	223.2	223	258	13.6
Biwmares	80	84	90	91	100	445	89	89	143	37.8
Bodedern	109	106	77	78	85	455	91	91	103	11.7
Bodffordd	50	47	53	40	44	234	46.8	47	63	25.4
Bodorgan	35	36	32	34	33	170	34	34	50	32.0
Bryngwran	48	49	36	40	35	208	41.6	42	59	28.8
Brynsiencyn	49	49	48	53	59	258	51.6	52	79	34.2
Cemaes	53	48	50	65	63	279	55.8	56	73	23.3
Dwyran	26	28	36	40	41	171	34.2	34	78	56.4
Esceifiog	99	88	77	76	81	421	84.2	84	124	32.3
Carreglefn	34	37	36	37	37	181	36.2	36	46	21.7
Y Ffridd	62	64	65	63	58	312	62.4	62	84	26.2
Parc	133	138	139	144	157	711	142.2	142	177	19.8
Moelfre	59	62	47	46	50	264	52.8	53	85	37.6
Llanbedrgoch	50	48	39	44	41	222	44.4	44	54	18.5
Llanddona	11	15	25	30	27	108	21.6	22	49	55.1
Llanfachraeth	44	42	44	48	47	225	45	45	73	38.4

Ysgol	Cyfanswm 2013	Cyfanswm 2012	Cyfanswm 2011	Cyfanswm 2010	Cyfanswm 2009	Cyfanswm 5 mlynedd	Cyfartaledd blwyddyn	Cyfartaledd 5 mlynedd	Capasiti	Lle gwag
Ffrwd Win	34	33	38	42	45	192	38.4	38	60	36.7
Llanfairpwll	285	291	284	285	281	1426	285.2	285	322	11.5
Llanfechell	93	100	98	106	99	496	99.2	99	106	6.6
Y Graig	320	315	293	297	274	1499	299.8	300	330	9.1
Llangoed	74	78	73	81	76	382	76.4	76	98	22.4
Henblas	91	93	81	82	76	423	84.6	85	96	11.5
Llannerchymedd	99	96	87	83	78	443	88.6	89	111	19.8
Cylch y Garn	37	35	27	34	36	169	33.8	34	60	43.3
Pencarnisiog	43	50	60	61	54	268	53.6	54	50	-8.0
Pentraeth	84	79	78	81	77	399	79.8	80	120	33.3
Penysarn	77	83	82	92	96	430	86	86	92	6.5
Rhoscolyn	100	100	99	97	100	496	99.2	99	100	1.0
Rhosneigr	53	49	52	49	57	260	52	52	64	18.8
Rhosybol	52	54	47	45	47	245	49	49	64	23.4
Talwrn	46	50	36	37	33	202	40.4	40	49	18.4
Y Fali	98	92	89	89	92	460	92	92	104	11.5
Llanfawr	172	173	153	135	124	757	151.4	151	235	35.7
Goronwy Owen	124	121	145	153	149	692	138.4	138	153	9.8

Ysgol	Cyfanswm 2013	Cyfanswm 2012	Cyfanswm 2011	Cyfanswm 2010	Cyfanswm 2009	Cyfanswm 5 mlynedd	Cyfartaledd blwyddyn	Cyfartaledd 5 mlynedd	Capasiti	Lle gwag
Llaingoch	177	164	149	150	152	792	158.4	158	177	10.7
Niwbwrch	55	51	59	53	58	276	55.2	55	104	47.1
Y Tywyn	100	97	91	77	72	437	87.4	87	135	35.6
Llandegfan	130	133	138	144	139	684	136.8	137	145	5.5
Y Borth	182	183	179	187	194	925	185	185	199	7.0
Kingsland	154	138	125	133	128	678	135.6	136	146	6.8
Morswyn	136	132	124	114	108	614	122.8	123	126	2.4
Corn Hir	205	209	195	197	191	997	199.4	199	204	2.5
Parch Thomas Ellis	115	103	96	104	95	513	102.6	103	124	16.9
Parc y Bont	91	88	75	75	68	397	79.4	79	93	15.1
Llangaffo	45	40	39	39	31	194	38.8	39	42	7.1
Santes Fair	166	157	163	145	159	790	158	158	140	-12.9
Caergeiliog	362	378	351	368	371	1830	366	366	422	13.3

APPENDIX 3: NATIONAL GRID NORTH WALES CONNECTION

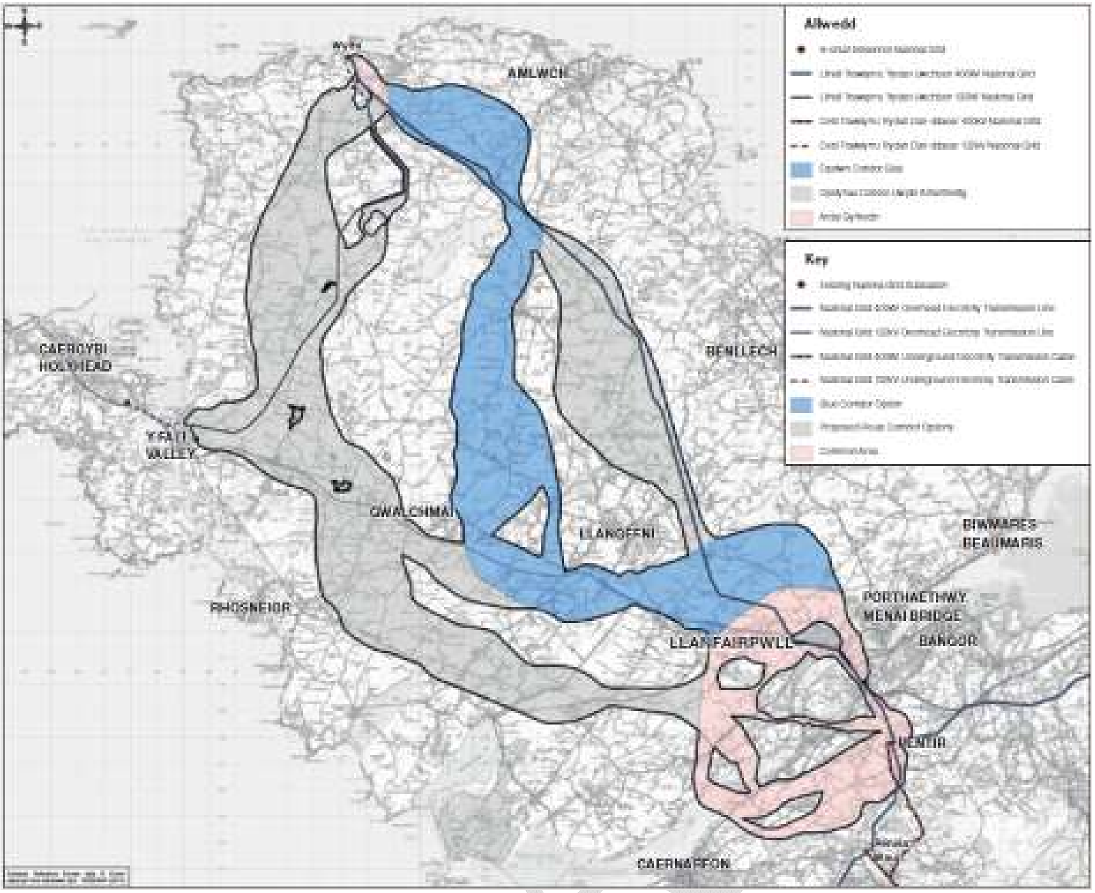

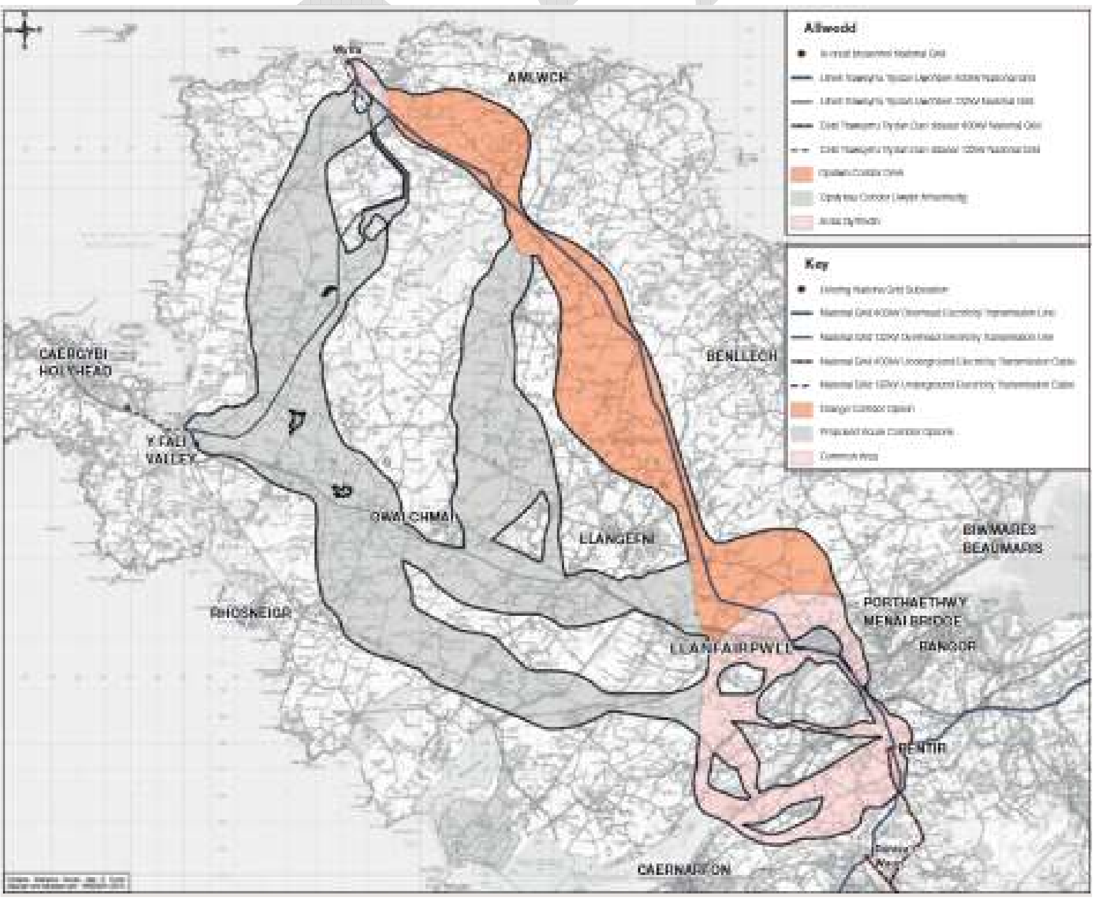

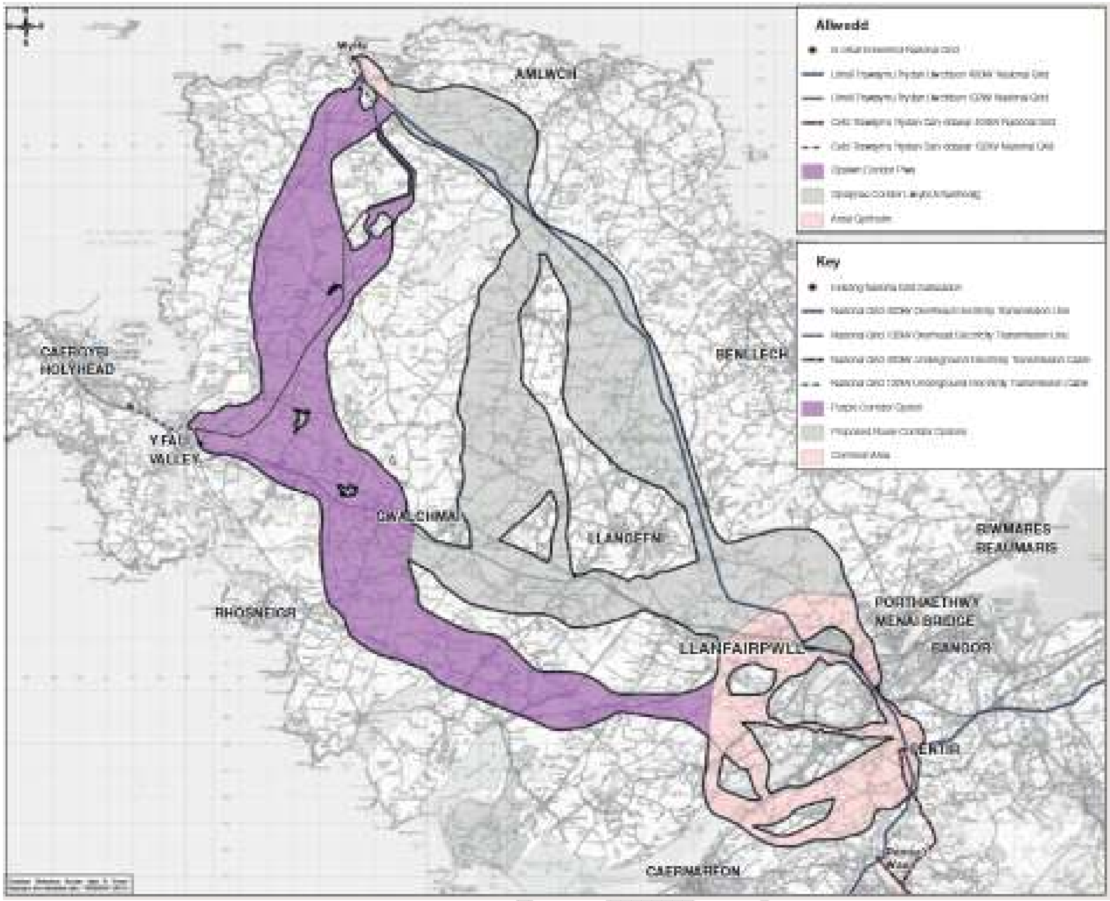
Allwedd
Key
AMLWCH
CAERGYBI
HOLYHEAD
Y FALI
VALLEY
BENLLECH
GWALCHMAI
LLANGEFNI
BIWMARES
BEAUMARIS
RHOSNEIGR
PORTHAETHWY
MENAI BRIDGE
LLANFAIRPWLL
BANGOR
PENTIR
CAERNARFON

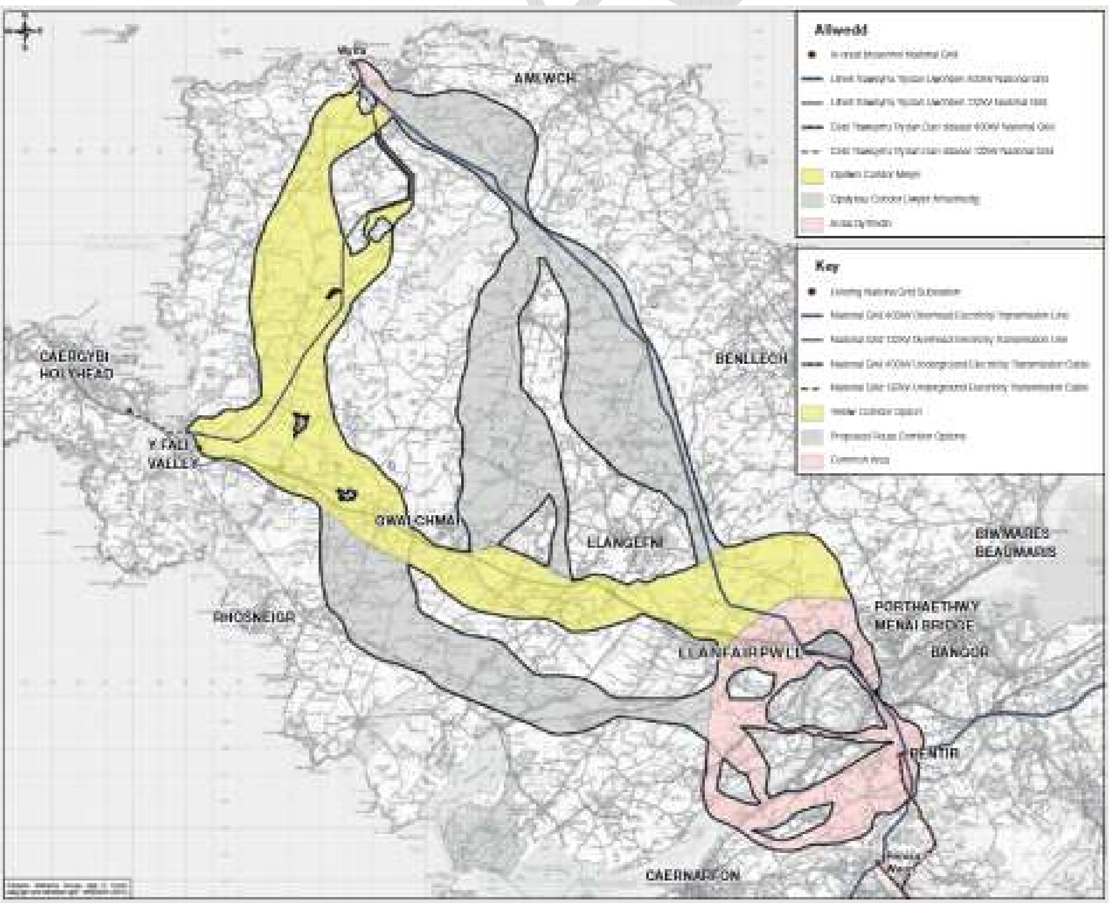
Allwedd
Key
AMLWCH
CAERGYBI
HOLYHEAD
Y FALI
VALLEY
BENLLECH
GWALCHMAI
LLANGEFNI
BIWMARES
BEAUMARIS
RHOSNEIGR
PORTHAETHWY
MENAI BRIDGE
LLANFAIRPWLL
BANGOR
PENTIR
CAERNARFON

ATODIAD 4: OPSIYNAU SAFLEOEDD ISBWERDY ARFAETHEDIG NATIONAL GRID GER BRYNCIR

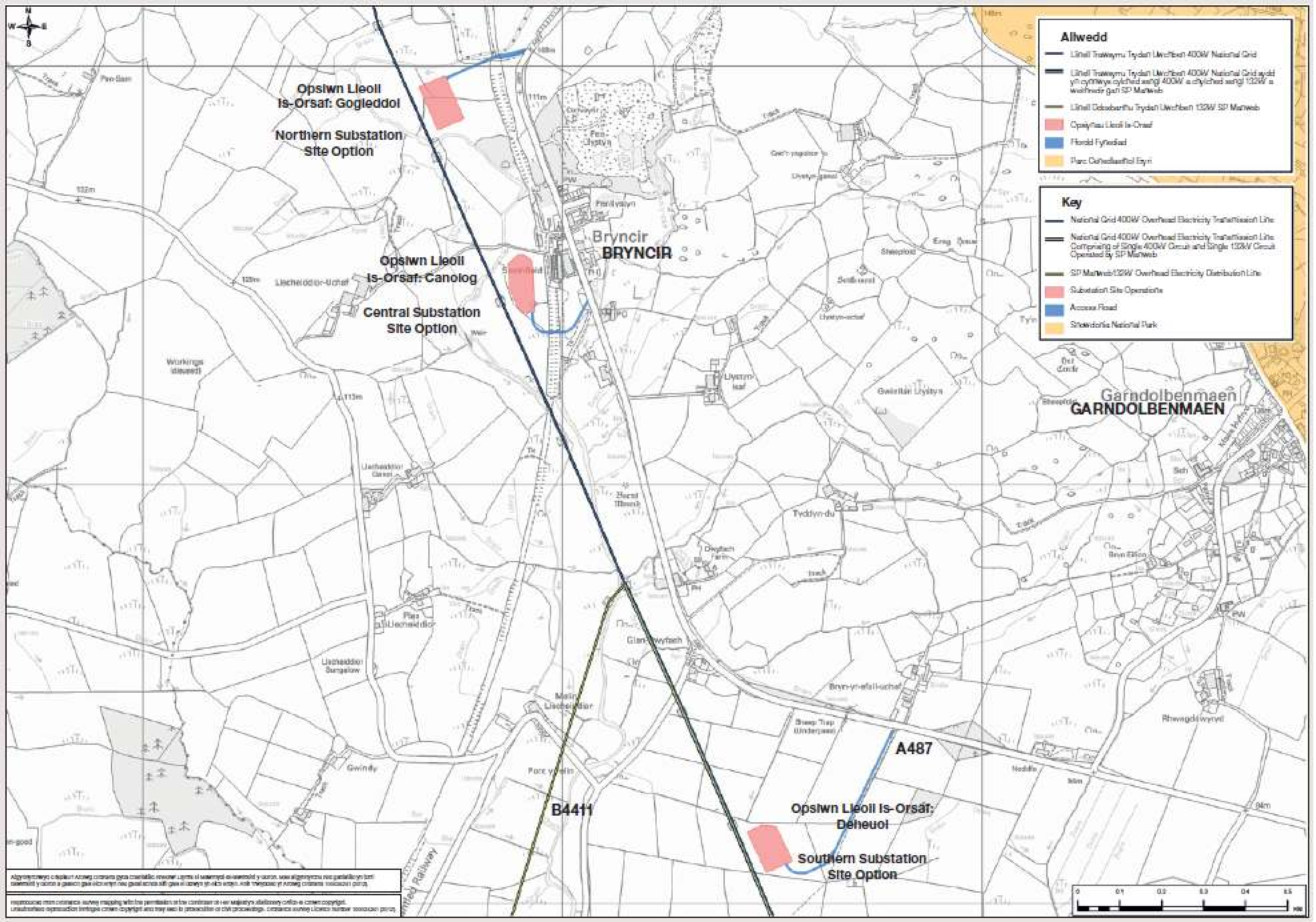

ATODIAD 5: LLWYBR ARFAETHEDIG AC ALINIAD LLWYBR POTENSIAL YN ABER GLASLYN – NATIONA GRID

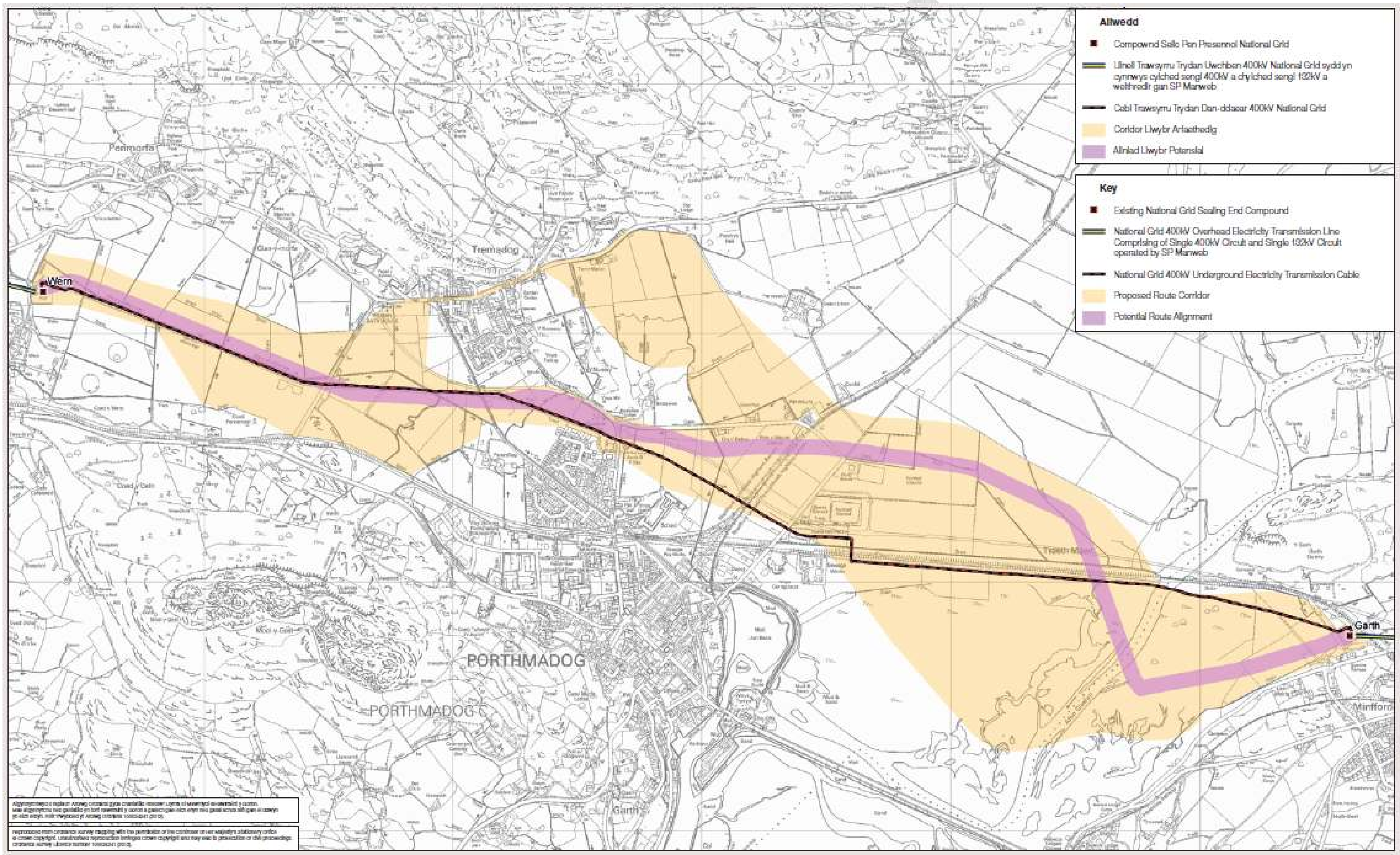

ATODIAD 6 :

i)

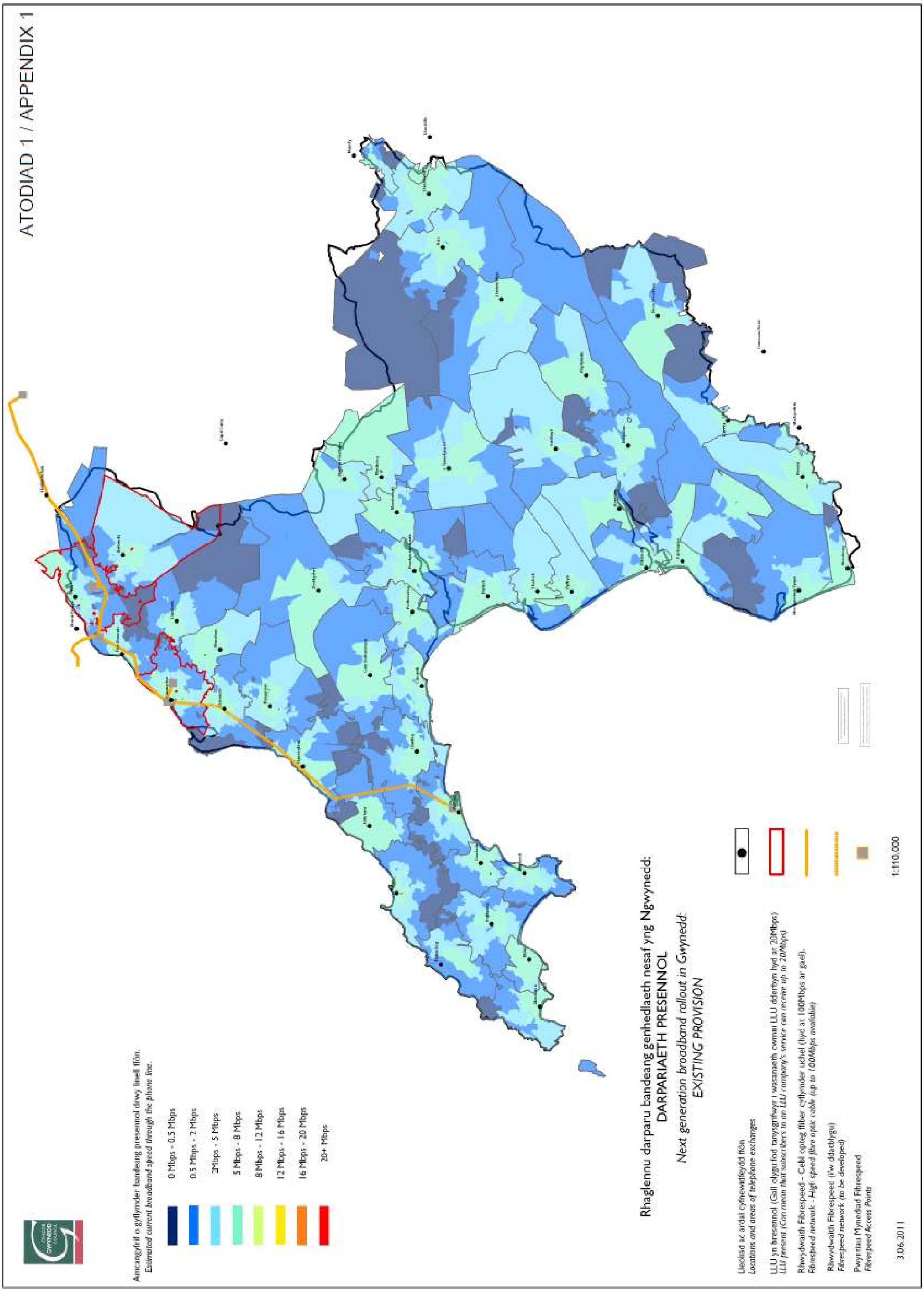

ATODIAD 1 / APPENDIX 1
Amcangyfrif o gyflymder bandeang presennol drwy linell ffôn.
Estimated current broadband speed through the phone line.
0 Mbps - 0.5 Mbps
0.5 Mbps - 2 Mbps
2Mbps - 5 Mbps
5 Mbps - 8 Mbps
8 Mbps - 12 Mbps
12 Mbps - 16 Mbps
16 Mbps - 20 Mbps
20+ Mbps
Rhaglennu darparu bandeang genhedlaeth nesaf yng Ngwynedd:
DARPARIAETH PRESENNOL
Next generation broadband rollout in Gwynedd:
EXISTING PROVISION
Lleoliad ac ardal cyfnewidfeydd ffôn
Locations and areas of telephone exchanges
Rhwydwaith Fibrespeed (i'w ddatblygu)
Fibrespeed network (to be developed)
Pwyntiau Mynediad Fibrespeed
Fibrespeed Access Points
1:110,000
3.06.2011

ATODIAD 3 / APPENDIX 3

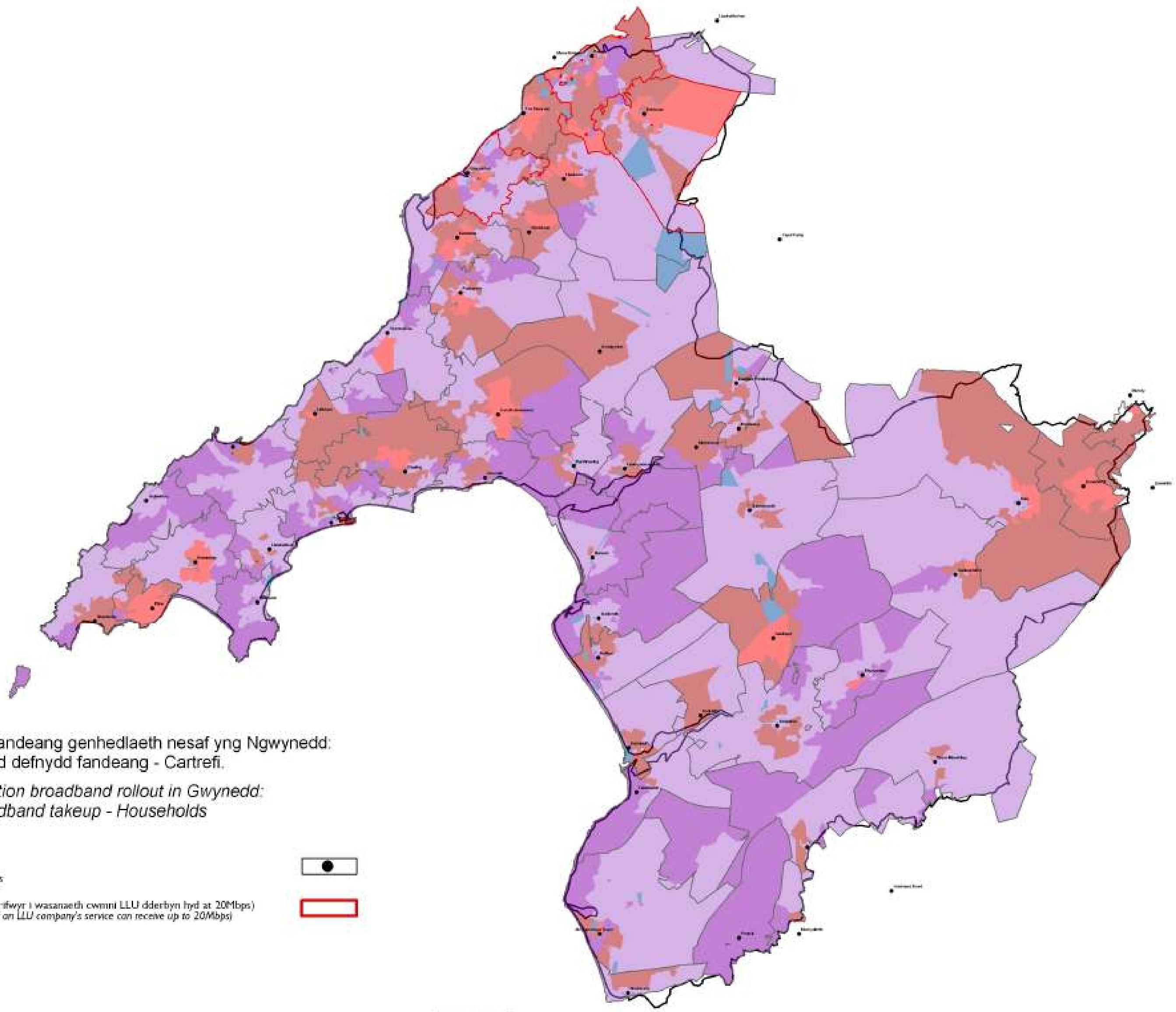

Cyfradd defnydd bandeang - Cartrefi
Broadband take-up - Households

- 0%
- 0 - 45%
- 45% - 49%
- 49% - 52%
- 52% - 59%

Rhaglennu darparu bandeang genhedlaeth nesaf yng Ngwynedd:
Cyfradd defnydd fandeang - Cartrefi.

Next generation broadband rollout in Gwynedd:
Broadband takeup - Households

Lleoliad ac ardal cyfnewidfeydd ffôn
Locations and areas of telephone exchanges

LLU yn bresennol (Gall olygu fod tanysgrifwyr i wasanaeth cwmni LLU dderbyn hyd at 20Mbps)
LLU present (Can mean that subscribers to an LLU company's service can receive up to 20Mbps)

3.06.2011

1:110,000

iii)

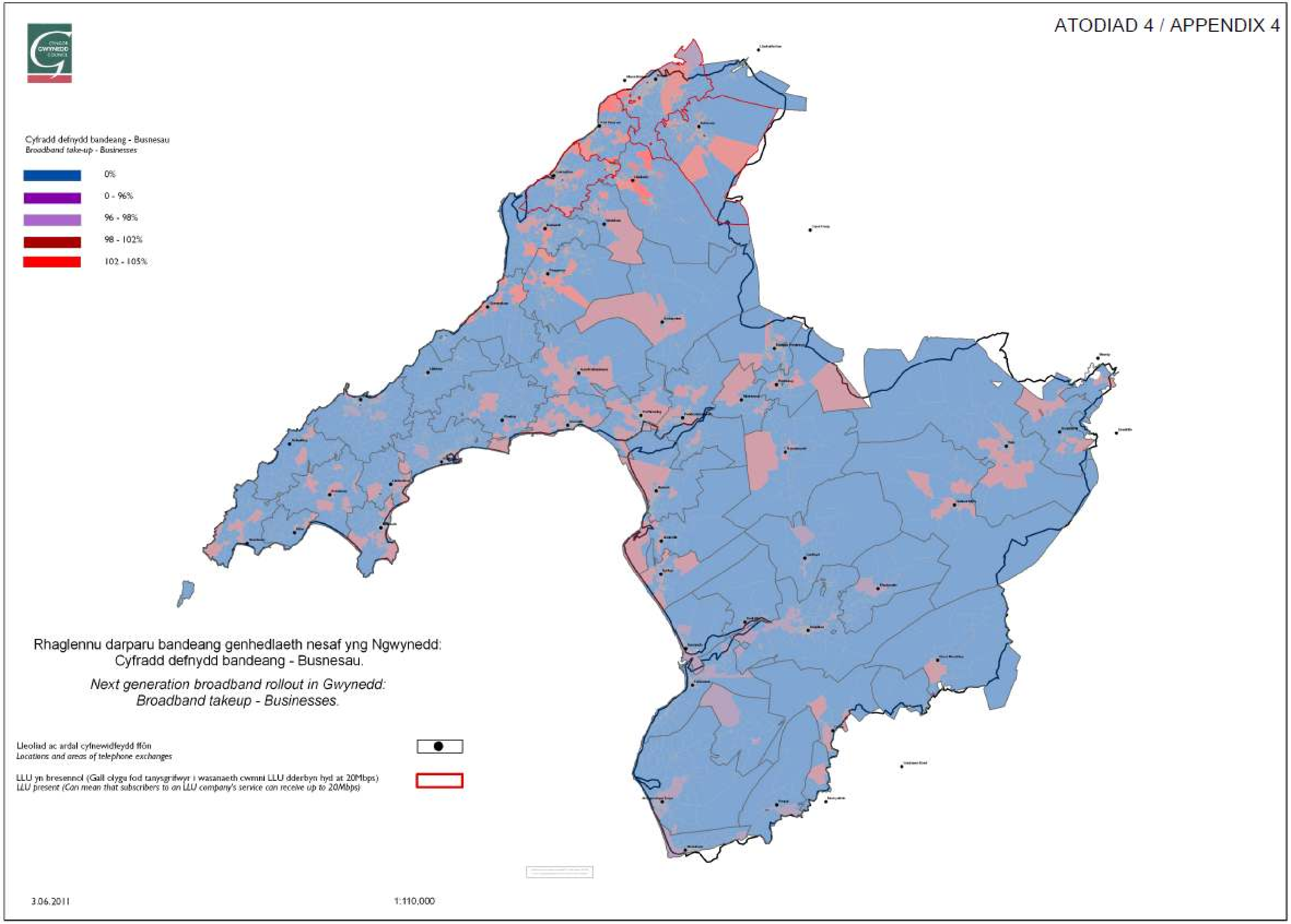
ATODIAD 4 / APPENDIX 4
Cyfradd defnydd bandeang - Busnesau
Broadband take-up - Businesses
0%
0 - 96%
96 - 98%
98 - 102%
102 - 105%
Rhaglennu darparu bandeang genhedlaeth nesaf yng Ngwynedd:
Cyfradd defnydd bandeang - Busnesau.
Next generation broadband rollout in Gwynedd:
Broadband takeup - Businesses.
Lleoliad ac ardal cyfnewidfeydd ffôn
Locations and areas of telephone exchanges
LLU yn bresennol (Gall olygu fod tanysgrifwyr i wasanaeth cwmni LLU dderbyn hyd at 20Mbps)
LLU present (Can mean that subscribers to an LLU company's service can receive up to 20Mbps)
3.06.2011
1:110,000